

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCODVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Štirinajst dni vojne

Ze znameniti nemški general Schlieffen, naslednik prvega Moltkeja, kot poveljnik nemškega generalnega štaba, je zastopal stališče, da je bliskovita vojna edino uporabno sredstvo proti grozeči sovražni premoči. Proti sovražniku je treba uporabljati napad, kakor blisk in strelo, ki podobno uničujočemu naravnemu pojavu udari na nasprotnika tako hitro, da ni nobena pomoč več mogoča. Zato so leta 1914 po Schlieffenovem načrtu nemške armade kakor vihar preko Belgije planile v Francijo in se globoko zarile v njene severne pokrajine in prodirale dalje in dalje, ne da bi umikajoče francoske čete mogle priti do sape, dokler ni Moltke II. po svojem polnomočencu podpolkovniku Hentschu izdal povelja, da naj se prodiranje ustavi, ker so prodirajoče armade prišle narazen, kar je nato v posledicah rodilo »čudež na Marini«.

Tudi proti Poljski uporabljajo nemški generali bliskovito vojno. Tudi na vzhodu je Nemcem ta taktika dosedaj prinesla velikanske uspehe. Sicer se je prej v Berlinu govorilo, da bo Poljsko mogoče v petih dneh vreči ob tla. To se sicer ni zgodilo. Toda v štirinajstih dneh, kar divja divja vojna na vzhodu, je Nemčija s svojimi 98 divizijami in približno 1.600.000 možmi vendarle zasedla nad eno tretjino poljske zemlje. Velik del nemške armade je motoriziran, kar ji omogoča hitro napredovanje. Pravijo, da samo v veliki bitki pred Varšavo v prostoru Plonsk-Ciechanov-Lomza stoji v boju nad 700.000 nemških vojakov, ki so prodrli iz vzhodne Prusije. Druga nemška armada je prodrla iz Šlezije proti Lodzu in ga tudi zasedla. Tretja armada, ki je prodrla najdlje, pa operira iz Slovaške čez Krakov proti Pšemislu in Lvovu. Na pohodu je torej ogromna in izvrstno organizirana ter vodena armada, kateri v mnogih ozirih mlada poljska vojska ne more biti dorasla. Tudi čas za napad je bil premissljeno izbran. Septembra in oktobra vlada navadno na Poljskem velika suša, ko kot bron trda poljska zemlja naravnost vabi k operacijam motoriziranih čet. Pozneje, ko se prične jesensko in zimsko deževje in ko se pota spremene v blatne potoke, bi šlo napredovanje mnogo težje izpod rok. Potem bi tudi številna in odlična poljska konjenica dobila večji pomen.

Sedaj je vprašanje, če bo teorija o bliskoviti vojni tokrat prinesla nemškemu generalnemu štabu popoln uspeh. Prvi veliki vojaški uspeh je zaenkrat v tem, da je vzpostavljena suhozemska zveza Nemčije z vzhodno Prusijo. Drugi, nič manjši vojaški in gospodarski uspeh pa je dosežen na jugu, ko se je Nemcem posrečilo zasedeti vsa večja središča poljske industrije, nemško prodiranje v Galicijo pa bo Poljske oropalo njihovih petrolejskih vrelcev, ki bodo seveda prišli v prid nemški armadi, ki nafte tako zelo potrebuje. Toda uničenje poljske armade zapadno od Varšave se nemškemu generalnemu štabu ni posrečilo. Z nepopolno hrabrostjo so poljske čete zadržale v večdnevni bitki na Narevu severno nemško armado, da se ni mogla združiti z od juga prodirajočimi četami in da se je tako iz orjaških klešč izmuznilo do 250.000 mož številna poljska armada, ki se je v hitrih pohodih umikala s Poznanjskega. Po zadnjih poročilih se je tej armadi posrečilo, da se je preko Lodza prebila proti vzhodu in morda dospe še pravočasno, da poseže v veliko, odločilno bitko na Visli. Zaenkrat se torej Nemcem ni posrečilo, da pripravijo Poljakom poraz, kakor ga je pred pet in dvajsetimi leti Hindenburg Rusom pri Tannenbergu. Pravimo zaenkrat: kajti usoda poznanske armade kljub proboju pri Lodzu še vedno ni popolnoma odločena. Bil bi res, skoraj čudež, ako bi se mogla pravočasno umakniti za Varšavo in Vislo. Po nemških poročilih stoji tudi pri Radomu nekaj poljskih divizij, ki so obkoljene od nemške vojske. Poljaki računajo z možnostjo, da bo umikajoča poznanska armada mogla potegniti za seboj tudi pri Radomu zajete divizije.

Položaj poljske armade se je zaradi tega, ker se je posrečilo zadržati severno nemško armado na Narevu, zadnje tri dni torej nekoliko popravil, vendar je še vedno negotovo, če bo mogla vzdržati na Visli in ob Sanu naval nemških armad. To je namreč tista črta, na kateri bi Poljaki hoteli zadržati nemško prodiranje. Pri tem pa jih nevarno ogroža prodiranje Nemcev v Galicijo, ki so prišli že v bližini Pšemisla. Največja slabost poljske vojske je pomanjkanje letalstva, ki ne more varovati poljskega zaledja pred neprestanim bombardiranjem nemških letalcev, ki zelo otežuje zbiranje in urejanje poljskih čet na novih položajih.

Medtem ko vidimo na vzhodu velikanske premikanje armad, ima vojna na zapadu popolnoma drug značaj. Mnogi se čudijo, da je po desetdnevni borbi uspeh francoske ofenzive minimalen. Osvojiti si je mogla le nekaj sto kvadratnih kilometrov Posaarja, ne da bi slioh prišlo do napada na pravo Siegfriedovo črto. Svet ima v resnici vtis, da se Francozi zaenkrat niso preveč angažirali. Gotovo je, da Francozi dosedaj še niso poslali v boj niti ene cele divizije. Tudi o letalskih bojih ni nič slišati, razen bombardiranja nemškega zaledja z letaki. In mnogi dvomijo, da bi zaradi 20 km fronte v Posaarju bili Nemci v resnici že prisiljeni umakniti svoje čete na Poljskem in hiteti na pomoč Siegfriedovi črti, saj je mnogo bolj verjetno, da imajo Nemci na zapadu vsaj toliko vojaštva kakor na vzhodu. Zato so vesti o premikanju nemških čet s poljskega bojišča na zapad le bolj propagandnega značaja. Res je na tudi, da bo na zapadu neprimerno težje doseči kake vidne uspehe. Tu namreč ni niti govora o premikanju armad, kakor na vzhodu, ampak gre dejansko za obleganje posameznih utrdb, kjer ima odločilno besedo težko topništvo in tehnične čete. A tudi na zapadu je mir le navidezen. Ni mogoče nobenega dvoma, da oba tabora mrzlično pripravljata velikanske sile in kopičita topništvo in strelivo za prihodnje boje, v katerih se bodo merile najboljšie armade sveta — ako se diplomati ne usedejo prej za zeleno mizo. Odločitve bodo padle vendarle na zapadu in tega se zavedajo tako Francozi in Angleži — kakor Nemci.

Zagrebska vremenska napoved: Poslabšanje.

Poljaki ustavili prodiranje proti Varšavi

Nemci prodirajo zdaj na Lvov proti romunski meji, proti Brest-Litovsku in pa na Bug — Velika bitka pri Radomu

Poljsko vojno poročilo:

Poznanjska armada se je prebila skozi nemški obroč in se združila z glavno poljsko silo — Iztrgala je Nemcem Lodž

London, 13. sept. AA. Reuter. Iz verodostojnih poljskih virov se je zvedelo, da so Poljaki snoti ponovno zavzeli Lodž. Tudi poročajo, da so se poljski oddelki, ki so bili obkoljeni v poznanski pokrajini, združili z jedrom poljske armade, ki je zbrano blizu Kutna, južnozahodno od Varšave.

London, 13. sept. AA. Reuter. Poročila, ki potrjujejo, da so poljske armije, ki se nahajajo v koridorju v poznanski pokrajini, ponovno dobile zvezo z glavnimi četami, pravijo dalje, da se je četam iz Pomorja (koridorja) posrečilo približati se pri umiku Modlinu, kjer so dobile zvezo z glavno poljsko armado. Poljski vojski iz Poznanja se je prav tako posrečilo v stalnih borbah s sovražnimi silami, ki so hotele preprečiti umik proti vzhodu, ponovno priti v zvezo s poljskimi silami, ki se nahajajo južovzhodno od Varšave. Na osnovi tega se je Poljakom ponovno posrečilo zavzeti Lodž. Varšavska vojska je izvršila veliko število posrečenih protinapadov. Na ostalih bojiščih so nemške sile prav tako ustavljene. Aktivnost nemških letalskih sil je popustila.

London, 13. sept. AA. Reuter. Uradno poročilo, izdano v Varšavi, potrjuje, da se je Poljakom res posrečilo spet zavzeti Lodž. Prav tako potrjujejo vesti, da sta se obe poljski armadi, ki jima je v Poznanju in na Pomorjanskem grozilo zajetje, posrečilo združiti se z jedrom poljske armade. Sporočilo pravi na koncu, da so Poljaki na vseh drugih frontah ustavili nemško prodiranje.

Pariz, 13. septembra. AA. Havas: Journal piše o nemških operacijah na Poljskem ter pravi, da so Nemci vodili napad v prvi fazi zato, da dosežejo viden efekt, ki ga je bilo relativno lahko doseči. Druga faza pa bo brez dvoma težja. Težave se bodo pojavile ne samo zaradi močnega odpora, in obrambe, temveč tudi zaradi tega, ker bo treba vzdrževati posvoda na zasedenem ozemlju zveze ter jih zavarovati. Poljaki so tako po svoji sili, kakor junaštvu ostali enako močni ter bodo šele zdaj nastopili s polno akcijo.

Junaški branilci Varšave

Curih, 13. septembra. AA. Havas: V Švici so dobili tele podrobnosti o obleganju Varšave: Motorizirani oddelki so se nekoliko umaknili, da uredijo svoje posojanke in počakajo na pomoč. Obramba mesta je v rokah generalnega komisarja Stasinskega, ki ima pod seboj tri vrste čet: več divizij redne vojske, civilno vlado in delavsko obrambo, ki so jo sestavili sindikati. V obeh poslednjih formacijah so v glavnem starci in mladeniči, ki še niso zreli za vojsko, ter ženske. Vse prebivalstvo gradi z občudovanjem vredno hrabrostjo barikade, podira tramvaje in vagonc ter postavlja nase ob železniških progah iz kamena od porušenihiš in vreč peska. Prebivalci, ki so zbežali iz mesta, se smejo vrniti samo, če so sposobni za obrambna dela. Varšava je v stalni telefonski zvezi z mestom, kjer ima sedež vlada.

Pariz, 13. sept. b. Poljski radio poroča, da so poljske vojne sile izza Varšave sestavljene iz 30 divizij. Tem silam se je z uspehom posrečilo zadržati nemške čete. Poljske čete so v lahkem protinapadu in potiskajo počasi nemško vojsko, ki je hotela z naglimi operacijami zavzeti poljsko prestolnico, nazaj proti zahodu. Zadnje deževje je pravi zaveznik poljske vojske. Poljaki pa računajo, da jim bo dež v bodoče še bolj koristil, ker se bodo ogromne poljske ravnine spremenile v velikansko blatno področje. Prav tako Poljaki poročajo o uspešnih protinapadih v zahodnem predmestju Varšave, kjer so se morale nemške čete naglo umakniti 10 km nazaj.

Prihajajo pa poročila o nemškem prodoru s severa. Poljakom se je posrečilo ustaviti tudi napredovanje Nemcev ob Visli in so uspešno odbili napade pri Lomzi in Przemyslu. Vsi znaki kažejo na to, da je namen sedanjih nemških operacij prodreti proti Lvovu in presekati zvezo med Poljsko in Romunijo ter tako preprečiti eventu-

elen umik Poljakov v Romunijo. Same nemške radijske postaje javljajo, da je sedaj končana stopnja naglega prodiranja na Poljsko in da je treba računati tudi s poljskimi protinapadi. Nemško letalstvo deluje daleč v ozadju izza sedanjih poljskih obrambnih črt.

London, 13. sept. b. Uradno poljsko poročilo zatrjuje, da so poljske čete blizu trdnjave Modlin vzpostavile zvezo z glavno poljsko armado, ki je bila v hudih borbah z nemškimi četami. Poznanjska armada se umika v redu in je neprestano v bojih z nemškimi četami, ki prodirajo na vzhod. Tudi ta vojska je vzpostavila zvezo z glavnimi silami južozahodno od Varšave in je v protinapadu zavzela Lodž. Varšavska armada je izvršila celo vrsto uspešnih protinapadov, tako da so morali Nemci zapustiti zasedene posojanke pred Varšavo. Tudi nemško letalstvo je v zadnjih dneh utrpelo hude izgube.

Varšava, 13. sept. c. Nemška letala so danes močno bombardirala Kremenice, kamor se je iz Varšave zatekel ves diplomatski zbor.

Nemško vojno poročilo:

Naše čete prispele do Lvova — Poljaki se niso mogli prebiti do Varšave — Prodiranje čez Vislo

Berlin, 13. sept. AA. DNB: Vrhovno vojno poveljstvo sporoča: Dne 12. septembra je nemška vzhodna vojska na svojem južnem in severnem krilu z naglico nadaljevala s preganjanjem sovražnika in prodirala na obeh straneh Przemysla. Zavzeli smo Sambor in Javorov. Naše prednje čete so prispele do Lvova. Poljske čete, ki so bile obkoljene južno od Radoma, so prenehale obstajati. Ogromen plen in ogromno število ujetnikov se sedaj prečeta. Prav tako se prečeta topovi in ostali vojni material vseh vrst.

Poskusi poljskih 5 divizij in 2 konjeniških brigad, ki so obkoljene v pokrajini Kutna, da bi se prebili proti Varšavi, so ostali brez uspeha. Zbiranje in protinapad naših divizij je v teku. Prav tako smo vzhodno in jugovzhodno od Varšave prestopili cesto med Varšavo in Sjedleci, kakor tudi železniško progo pri Sjedlecih z močnimi četami.

Na skrajnem vzhodnem krilu stoji motorizirane čete 40 km severno od Brest-Litovska. Nad Bugom je bila za fronto zaustavljena 18. poljska divizija, ki se je prekasno začela umikati iz Poljske proti jugu.

Nemške letalske sile so napadale v teku večrajšega dne z velikim uspehom ceste, mostove in železnice vzhodno od Visle. Na postaji Krištinopol gore trije vlaki. Letališče v Lucku je težko poškodovano. Letalska tovarna v mestu Bjalapodlask se prav tako nahaja v plamenih. Uničenih je bilo 14 sovražnikovih letal. Izvidniška delavnost v zraku je dala odlične rezultate, ki so zelo važni za vodstvo operacij.

Berlin, 13. sept. AA. DNB: Nemške čete na južni fronti hitro prodirajo proti Lvovu. Južnovzhodno od Przemysla so gorske čete zavzele mesto Samdor in tako dospele do Njestrja. Gorske čete so zavzele tudi Hrkovjec, severnovzhodno od Przemysla.

Nemci bombardirajo zveze Poljske z Romunijo

Cernovice, 13. septem. AA. Reuter: Posebni Reuterjev dopisnik javlja s poljsko-romunske meje: Nemške letalske sile stalno uničujejo vse pro-

Moskva, 13. sept. b. Po poročilih iz Varšave, je poljska vojska z uspehom izvršila svojo nalogo in preprečila padec poljske prestolnice. Nemška vojska, ki prodira proti severovzhodu, se je znašla v težkem položaju, ker ji je zmanjkalo goriva za njene motorizirane enote. Nemške čete so ustavljene na vseh poljskih bojiščih.

Po informacijah iz ruskega vira je nemški generalni štab sprejel nov sklep, namreč da bodo nemške čete odslej predvsem prodirale pri Lomzi in na jugu pri Radomu s ciljem, da čimprej prodrejo do Brest-Litovskega. — Po ocenah poljskih vojnih krogov operirajo Nemci s 5000 letali, od katerih je 3000 bombnih letal.

Vojska na vzhodu je pravo klanje

Kopenhagen, 13. septembra. c. List »Politikens« piše, da se je njegov dopisnik v Berlinu setal z nekim nemškim častnikom, ki je bil pri tankih na Poljskem in se je trenutno vrnil v Berlin. Častnik je izjavil, da je na Poljskem nemški tank sijajno vzdržal, toda klanje je strašno. Nemški tanki so odlično opravili svojo nalogo, toda za kakšno ceno. Poljaki so silno junaški borci. Zasedba Poljske ne bo lahka, kajti treba bo ubiti poprej vse poljske vojake, preden se bo Poljska mogla vdati.

metne zveze med Poljsko in Romunijo ter ceste med Stanislavom in mejo. Istočasno nemška letala stalno streljajo s streljinami na te prometne zveze ter je zato potovanje po cestah zelo nevarno. Na vsakem koraku se da videti številne avtomobile, ki so preluknani s strelji iz strojnih pušk ter leže zapuščeni ob cestah. Lvov je bil v zadnjih dneh večkrat težko bombardiran. Nekateri krogi trdijo, da ves Lvov brani le ena protiletalska strojna puška, tako da nemška izvidniška letala lahko bombardirajo mesto iz najmanjše višine. Posamezna letala lete nizko nad hišami ter mečejo bombe in streljajo iz strojnih pušk, ter se jim ni treba bati nobene obrambe.

Kakor prihajajo sem vesti, je bil bombardiran tudi Snjatín. Romunski kmetje, ki prihajajo na sejm v Černovice, dostikrat vidijo nemška letala, kako bombardirajo ozemlje na oni strani meje. Izve se, da je o priliki zadnjega bombardiranja železniške zveze pri Lublinu našlo smrt 20 oseb, ki so potovali z vlakom. Na romunski meji je uvedena stroga kontrola za begunce iz Poljske.

Nemčija napoveduje brezobzirno vojno proti četašem

Berlin, 13. sept. AA. DNB: Glavni stan vodje rajha sporoča: zadnji čas so čedalje bolj pogosti primeri, da pozivata poljska vlada in poljsko poveljstvo prebivalstvo odprtih in nezaščitenih mest, naj se z orožjem v roki uprejo nemškim četam, ko zasedejo mesta, trge in vasi ter naj napada okolico teh mest. V Varšavi je bilo prebivalstvo pozvano z letaki, po radiu in z raznimi progami, naj se udeležuje četniškega bojevanja. V zvezi s tem sporoča vrhovno poveljstvo nemške oborožene sile: »Prevelika obzirnost nemškega topništva in nemških letalskih sil v napadih na odprta mesta, trge in vasi je slonela na pričakovanju, da sovražnik ne bo sam proglasil teh krajev za bojišče in da se jih ne bo posluževal kot bojišče. Poljska pa je brez ozira na lastno prebivalstvo odklonila, da bi spoštovala ta načela. Zato bodo odslej nemške oborožene sile zlomile odpor v takih krajih z vsemi sredstvi, ki jim bodo na razpolago. Nemške letalske sile bodo skupaj z nemškim topništvom izvedle tiste vojaške ukrepe, ki bodo v najkrajšem času pokazale prebivalstvu takih mest z vso jasnostjo, da njihov odpor ne bo rodil nobenega uspeha. Za posledice, ki bodo zadele prebivalstvo, ki že itak težko trpi, bo odgovorna izključno poljska vlada in njeni prav tako nesposobni kakor brezvestni vojaški poveljniki.«

Bitka pri Radomu

Berlin, 13. sept. AA. DNB: Glavni stan vodje vojske general v. Brauchitsch je večeraj odpotoval na bojišče k četam, ki sodelujejo v bitki pri Radomu.

Vrhovni poveljnik na zapadu Gamelin

London, 13. septembra. c. Vsi londonski listi pišejo danes zelo obširno o tem, da je bil na vrhrajši seji vrhovnega vojaškega sveta general Gamelin imenovan za skupnega poveljnika francoskih in angleških čet na zapadni fronti. Listi podčrtavajo, da je bil Gamelin imenovan že ob začetku vojne na tisto mesto, ki ga je pokojni maršal Foch dobil šele leta 1917.

Kaj mislita Turčija in Rusija?

Zavrnila poizkus priti Poljski na pomoč?

Bukarešta, 13. sept. Dogodek najvažnejšega pomena za nadaljni razvoj politič in vojaškega mednarodnega značaja je napovedano potovanje turškega zunanjega ministra Saradžogluja v Moskvu. Sicer od te poti ne pričakujejo, da bi Turčija zapustila svoje dosedanje stališče pazljive nevtiralnosti, vendar pa bo prišlo v Moskvi do razgovorov, ki bodo mogoče povzročili nek preobrat v turški politiki, ki bi pomenil izgubo za eno in dobiček za drugo vojskujočo se stranko. Značilno je, da posebno v Bolgariji pozdravljajo obisk, ki ga bo napravil turški zunanji minister v Moskvi. Bolgarski tisk meni, da bo pri tej priliki prišlo do novega prijateljskega sporazuma med Rusijo in Turčijo, kar bi pomenilo, da je Turčija nekoliko popustila od svoje, Anglije prijazne politike in se misli vsaj v neki meri prilagoditi smernicam sovjetske politike.

Razume se, da se v zvezi s tem obiskom širijo še druge bolj predrzne domneve, ki si obetajo iznenadujočega preobrata, vendar pa je treba vse to sprejeti z velikimi pridržki v času, ko se izvajajo na obeh straneh politični manevri, ki imajo namen potegniti nevtralne države v območ-

je enega ali drugega izmed vojskujočih se tabarov. Kljub temu ostane obisk Saradžogluja v Moskvu političen dogodek velikega pomena.

Pozornost je zbudila vest, da Rusija namerava Turčijo podvzeti za skupne korake in varnostne ukrepe, da ne bi morebiti kakšna država, ki bi hotela priti Poljski na pomoč preko Romunije, oziroma Črnega morja, skušala kršiti nevtralnosti jugovzhodnih držav.

Romunija je v hudih skrbih

Bukarešta, 13. septembra. AA. Havas: V Bukarešti poučujejo prebivalstvo, kako se obvaruje morebitnih letalskih napadov. Tramvaji so že si-vo pobarvani. V mestu prirejajo mnogo predavanj o zaščiti pred strupenimi plini. Pripravlja se izselitev otrok iz prestolnice na deželo.

Politični zapiski

Pod stari navadi

Pod tem naslovom prinaša »Slovenski narod« od 13. t. m. tale člančič:

»V težkih časih živimo. Če kdaj, danes bi se morali zavedati vsi, da nam je v sedanjih razmerah bolj kakor kdaj v zgodovini potrebna narodna strnjnost in enotnost. Človek bi mislil, da se tega zavedajo vsi, prav vsi člani slovenskega občestva, zlasti oni, ki imajo, ali vsaj hočejo imeti vidno vlogo v našem javnem življenju. Toda žal! Le poslušajte, kaj piše Škerbec »Gorenjec« na uvodnem mestu v svoji zadnji številki: »Težke misli obhajajo tiste naše izkorenjenjence, ki so hoteli naše slovensko ime izbrisati iz zgodovine in naš slovenski jezik iztrgati iz narodovih ust. Ti izkorenjenjenci, ki so vedeli, da nimajo med narodom zaslonbe, so vseh 20 let našega skupnega državnega življenja prodajali za skledo leče naše narodne interese. Trepetajo pred dnevom, ko bo banovina Slovenija popolnoma urejena z uredbo ter prenešeni vsi posli na banovine... Na eni strani izjavljajo s kislim obrazom, kako se veselo sporazuma, na drugi strani pa klevečajo naše voditelje, češ da po njihovi krivdi Slovenija še ni dobila uredbe, kakor jo je dobila banovina Hrvatska. Vsak narodni izkorenjenec pač izgubi tudi moralo. Nič mu ni svetega in vsaka laž mu je dobra, samo da bi škodoval narodu, iz katerega se je izkoreninil. Ko pa so bili napori naših voditeljev, da se doseže s Hrvati sporazum, končno venčani z uspehom, pa so naenkrat poslali tudi programatični prijatelj dr. Mačkove skupine. Sedaj je bil že Zagreb dober za odskočno desko, s pomočjo katere bi se radi zavili na konja. Odskočna deska pa ni funkcionirala. Zagreb le predobro pozna naše izkorenjenjence...«

Ko smo včeraj to prebrali, smo šli takoj gledat zadnjo številko »Gorenjca«, ki naj bi bila to prinesla. Pa smo videli, da zadnja številka »Gorenjca«, ki je izšla 9. t. m., nima niti besedice o tem. Torej je »Slovenski narod« citiral kak starejši »Gorenjec« članek, da ga svojim bralcem servira v teh težkih časih. »Gorenjec« je sicer prav napisal, »Slovenski narod« pa je v težkih časih napak storil, da je neko staro zadevo znova pogrel, gotovo z namenom, da bi s prstom pokazal na tiste, ki v težkih časih kale domači mir. Njegov očitek pa pada nazaj nanj.

JNS in sporazum

JNS je imela v Splitu sejo širšega izvrševalnega odbora, kjer je bilo sklenjeno, da stranka JNS še nadalje vstaja na načelu državnega in narodnega edinstva, na katerem naj se še za naprej zbirajo vsi, ki so istih misli. Dalje je bilo sklenjeno, da bo JNS v ustanovitvi banovine Hrvatske gledala rešitev važnega državnega vprašanja, seveda če bo to res pomislilo duhovce. Sicer pa je rečeno v sklepu, da je JNS odločena odločno delovati v političnem življenju države in banovine in da bo tudi v novih razmerah služila istim načelom, ki so njen temelj in opravičilo obstanka. — Zagrebški »Obzor« dodaja tem sklepom skromno pripombo, ki se glasi: »To rezervirano stališče JNS do ustanovitve banovine Hrvatske v spilitih političnih krogih tako razlagajo, da je v vrstah te stranke več poklicnih politikov, ki se zdaj boje, da je njihove politične karijere konec.« Tako tudi je! Stranka, ki njeni predstavniki na eni strani hodijo posedat v predsobo dr. Mačka, na drugi strani pa pri vsaki priliki in nepriliki intrigira zoper sporazum, jasno kaže, da hoče ohraniti na vse strani možnost političnega življenja svojih poklicnih politikov. Tako je drugod, tako je pri nas, je bilo in je. Samo, da jenerarje in njih voditelje pri nas od te strani že dolgo poznamo, drugi pa jo še le spoznavajo.

Kaj bo s hrvatskim Sokolom

V ponedeljek se je zbralo v Zagrebu kakih 50 bivših članov Hrvatskega Sokola, da se pogovore, ali naj se Hrvatski Sokol znova ustanovi. Del navzočih je bil odločno za to, da se znova poživi Hrvatski Sokol, ki je bil svoj čas oblastno razpuščen. Drugi del pa je bil zoper to ter je zahteval, naj bi se vse članstvo združilo v Hrvatskem Junaku, kateri se je na novo ustanovil. Prva skupina je vztrajala na tem, naj se najprej ustanovi znova Hrvatski Sokol, kateri naj potem svobodno sklepa, kdo naj dobi premoženje bivšega Hrvatskega Sokola. Nazadnje so izvolili ožji odbor, ki naj v 8 dneh do vprašanje reši, nakar bo nov sestanek znova sklepal. — Kakor smo poročali, se je predsednik dr. Maček odločno izrekel zoper Sokola, češ da je bil zgolj za parade, ter je priporočal, naj se ustanovi Hrvatski Junak, ki bo docela drugačen.

Hrvatski Junaki že nastopajo

V nedeljo 17. t. m. bodo zagrebški Hrvatski Junaki imeli v Zagrebu svoj prvi nastop, ko bodo v cerkvi v Trnju blagoslovili zastavo tamkajšnjega odseka. Popoldne bo javna telovadba, kjer bodo nastopali Hrvatski Junaki iz Zagreba, Belovara in Siska. Na koncu bo slovesna zaobljuba mladine po govoru bivšega orlovskega voditelja dr. Protulipca.

Izjave ministra Bešliča v Subotici

Iz Novega Sada se je 12. septembra minister Bešlič pripeljal v Subotico, kje je imel večji sestanek z vodstvom JRZ. Pri tej priliki je minister Bešlič povedal: »Naša država je sklenila prijateljstvo z vsemi sosednimi državami, z drugimi bolj oddaljenimi pa je podaljšala že obstoječa prijateljstva. Tako je bilo do zadnjega časa, dokler se niso nad svetom zgrnili črni oblaki. Interes naše države in naroda zahteva, da bodimo nevtralni. Zato v tem velikem spopadu velikih sil nimamo nobenega vzroka opredeliti se za eno ali drugo stran. Zakon zdrave pameti nam vелеva, da ostanimo ob strani. Tako je treba razumeti zadnji oklic naše vlade in vsi državljani naj vladajo v tem podpirajo. Toda nihče naj ne misli, da bi ta nevtralnost utegnla pomeniti našo slabost. Mi še nikdar nismo bili vojaško tako močni kakor smo danes. Do skrajnih mej varujemo svoje, tujega nam ni treba. Nato je spregovoril nekaj besed o sporazumu ter dejal: »Hrvati žele, da bi tisto, kar so nekdanj imeli, imeli tudi sedaj. Tudi Hrvati so del skupne države kakor so drugi deli države. In tisto, kar banovina Hrvatska ima, moramo dati tudi drugim. Zato verujemo bratom Hrvatim, da bodo ta sporazum lojalno izvajali v interesu boljše prihodnosti vse naše države.«

Vojska bo dolga in neizprosna

Tako so sklenili v Londonu in v Parizu Nemčija pravi, da jo sprejme

Pariz, 13. septembra. AA. (Havas.) Po večerajšnjem sestanku med Daladierom in Chamberlainom je izšlo sporočilo, ki izreka predvsem ponovno priznanje herojske poljske vojske in vno-vitično slovesno potrjuje, da sta Francija in Velika Britanija trdno odločeni izkazati Poljski vso pomoč, s katero razpolagata. To je najboljši odgovor na nemške maneuvre, ki jim je namen odtrgati Poljsko od njenih zaveznikov. Komunikacije pravi dalje, da bosta Francija in Velika Britanija napeli vse sile, da dobita vsiljeno jima vojno. Dnevna o omejeni akciji je torej izključena. To potrdilo dobi ves svoj pomen v trenutku, ko je vsakomur jasno, da se je Velika Britanija v celoti pridružila Franciji in Poljski, kakor je znano, se je pa na njej pridružila tudi Kanada, ki je napovedala vojno Nemčiji in izglasovala kredite, kakršnih ne pomni njena zgodovina. Tudi Nova Zelandija je začela zbirati prostovoljce. Indija je pa dala vse svoje vire na razpolago Veliki Britaniji. Mobilizacija se tudi vrši v vseh delih francoskega imperija in sicer v najpopolnejšem tempu. Tudi enotnost nastopa v gospodarski vojni je popolnoma dosežena. Francoski strokovnjaki v Londonu se posvetujejo s svojimi britanskimi tovariši, da bi zagotovili svobodno oskrbo obeh držav in desorganizirali oskrbo sovražnika. Britanski finančni minister Simon je poslal francoskemu finančnemu ministru Reynaudu osebno pismo, v katerem mu zagotavlja, da bo britanska državna blagajna sodelovala s francosko državno blagajno vse do konca vojne. Ta okoliščina ima velik pomen, ker potrjuje, da ostane trojni dogovor v veljavi, kakor je potrdila tudi ameriška vlada, in zato vojne posledice na finančnem polju ne bodo prizadele Francije in Velike Britanije.

London, 13. sept. AA. Reuter. Snoch je izšlo uradno sporočilo o konferenci vrhovnega vojnega sveta na francoskih tleh med Chamberlainom in lordom Chatfieldom kot zastopnikoma Velike Britanije in Daladierjem in generalom Gamelinom kot zastopnikoma Francije. Namen sestanka je bil medsebojno izmenjava misli o sedanjem položaju in o ukrepih, ki jih je treba izdati v najbližji bodočnosti. Na sestanku se je doseglo popolno soglasje o ukrepih, ki jih bosta obe državi izdali v odgovor na vsiljeno jima vojno in v pomoč Poljski, ki se tako hrabro upira brezobzirnemu napadu na svoje ozemlje. Okoliščina, da se je ta sestanek vrhovnega vojnega sveta med zastopniki Velike Britanije in Francije vršil že 10 dni po začetku vojne, je očiten dokaz, kako tesno so zveze med britansko in francosko vlado in kako popolno zaupanje vlada med njima. Ta že prej dogovorjeni sestanki med vodstvom obeh držav imata namen pokazati, da bosta obe vladi odločno sodelovali pri izvedbi načrtov, ne da bi izgubili niti minute. Vtis, ki ga je napravila vest o sestanku vrhovnega vojnega sveta, je še povečala druga vest o prihodu britanskih čet na francosko ozemlje, ker je to potrdilo prepričanje, da bodo zavezniki vztrajali v svojih vzajemnih naporih.

Berlin, 13. septembra. AA. DNB: Nemška politično-diplomatska »Korespondenca« piše: Zdi se, da vpliva otoški položaj Velike Britanije britanskim državljanom nevaren ponos. To se je moglo ugotoviti v najnovejših političnih fazah, ko so Poljski sugerirali velik podvig prav v trenutku, ko je pri njej prevladovala bojovita struja. Ta »carte blanche« Poljski je to deželo popolnoma razumljivo pripeljala v vojno. In medtem ko je ta zaveznik izpostavljen nemškemu protinapadu, in sicer tako, da je njegov vojaški položaj že zdaj obupen, so na Angleškem prepričani, da se bodo njihovi zavezniki morali boriti proti skupnemu nasprotniku in da bodo imeli časa za zmagovito vojno. Velika Britanija izjavlja, da je pripravljena na triletno vojno. Žrtve, ki jih zahteva od svojih zaveznikov, so ji malo mar, ker je prepričana, da bo medtem dobila celo vrsto drugih zaveznikov, da tudi nje žrtve, tako da bo šele tedaj stopila iz svoje rezerve in izvršila odločilni udarec. Ta ideja je pa neizvedljiva. Anglija se zanaša na to, da bo koncu koncev ona zmagala. Toda drugi imperiji so trajali stoletja in stoletja, pa so na koncu vendarle propadli. Otoški položaj Velike Britanije si je treba danes razlagati popolnoma drugače kakor prej, ko še ni bilo podmornic in ko je bilo letalstvo šele v povojih. Anglija misli tudi danes kakor zmerom doslej, da bo premamlila še nekatere narode, ki pa razumejo njene sebične načrte. Tiste, ki se upirajo tem njenim načrtom, pa boče črtati iz zemljevida. Toda utegnemo se dogoditi tudi podobni protiidarci. Velika Britanija želi nadaljevanje vojne in odklanja drugo alternativo. Velika Britanija priznava, da je njih vojni cilj vmešavanje v notranje zadeve drugih držav. Če torej Anglija želi neskončno in uničevalno vojno, jo bo tudi imela, kakor je rekel Göring. Nemčija sprejema to odločitev.

Nemške priprave za dolgočasno vojno

Haag, 13. septembra. c. Dopsnik nizozemskega lista »De Telegraf«, ki živi v Berlinu poroča svojemu listu, da se je sedaj že tudi Nemčija začela pripravljati na dolgo vojno. Sicer so okoliščine še vse zelo polne, ker so bila pripravljena in napolnjena tudi za primer dolge vojne, vendar pa se iz novih odredb vidi, da nemška vlada resno računa tudi s tem, da bodo Nemci morali vzdržati tudi dolgo vojno.

Tako so oblasti odredile, da morajo po vseh poljih pospraviti vse krompir in to na vsak način, da bi se ponekod lahko izgovarjali, da ni dovolj delovnih moči, ker so obvezniki odšli v vojsnico. Vse krompir mora priti na varno s polj in nemške oblasti bodo znale to tudi izvesti.

Včeraj je zboroval v Bremenu kongres vseh nemških lovskih društev. Na kongresu je bila sprejeta stroga resolucija, ki naroča vsem nemškim lovcem, da morajo vključ vojni, v kateri se

Na zapadu hud topniški ogenj

Minska polja v akciji - Prodiranje neznačno

Pariz, 13. sept. AA. Havas. Glavne operacije na fronti med Renom in Moselo potekajo še zmerom na kakšnih 20 km dolgem odseku vzhodno od Saare.

Pariz, 12. sept. AA. Havas. Sporočilo 12. septembra zvečer se glasi: Na fronti, kjer smo včeraj napredovali, se je napredovanje danes nadaljevalo. Močan odpor je nudilo zlasti sovražnikovo topništvo.

Pariz, 13. sept. AA. Havas. »Petit Parisien« piše, da oddelki francoske vojske, ki prodirajo v smeri proti Saarbrücknu, ogrožajo v največji meri to industrijsko mesto, ki je že sedaj obsojeno na padec. Sporočilo, ki ga je včeraj javil nemški radio in katero je sestavil sam nemški generalni štab, sporoča, da je francosko topništvo bombardiralo mnoga velika mesta. To je sicer priznanje, vendar pa ni popolnoma resnično. Francozi so že 24 ur prej bombardirali vso pokrajino severozahodno od letališča pred samim mestom. Potem takem je treba reči, da so vsa predmestja Saarbrückna vse do malega mesta San Arnuala, ki leži zahodno od Saarbrückna, pod stalnim ognjem francoskega topništva. Francosko poveljstvo priča, da se bo vse nemško vojaštvo iz Saarbrückna usmaknilo na postojanke, ki so precej daleč od mesta.

Pariz, 13. sept. AA. Havas. Sporočilo od dne 13. septembra zjutraj se glasi: Ponoči se je nadaljevalo streljanje sovražnega topništva. V teku večerajšnjega dne sta letalstva na obeh straneh razvili veliko aktivnost.

Berlin, 13. septembra. Glavni generalni štab poroča: Na zapadu so nemške predstraže izvršile protinapad na Birnberg, ki se nahaja jugovzhodno od Saarbrückna. Sicer pa so tam neznačne borbe predstraž. Letalskih napadov na ozemlje ni bilo.

London, 13. septembra. b. Napredovanje na zapadni fronti se tudi danes vrši pod vodstvom francoskih inženirskih čet, zlasti vzhodno in zahodno od Saarbrückna. Francoske baterije srdito bruhajo ogenj na nemške postojanke, pri čemer jih podpirajo tudi znatne francoske letalske sile. Francozi so napredovali zoper nekaj sto metrov v globino na področje miniranih polj. Pomena tega napredovanja, ki izgleda sicer neznačno, ni mogoče presoditi. Vojna, ki se vodi na zahodni fronti, je mnogo strašnejša, kakor naskoki z nožem proti vidnemu sovražniku, na katerega se lahko strelja. Francoski ranjenci izjavljajo, da na zemljišču sploh ni mogoče videti miniranih polj, ki jih sprožijo Nemci bržkone iz velike daljave. V teku večerajšnjega dne in pretekli noči se nemški napadi niso ponovili. Nemške izgube v borbah pri Siercku so zelo velike. Francosko topništvo je obsulo z ognjem nemške oddelke v saarskem področju, zlasti pri Follmünstru in Saarbrücknu. Zlasti hudo je bilo obstreljevanje nemških čet, ki so se zbirale v teh področjih.

Pariz, 13. septembra. b. Uradno poročilo vrhovnega vojnega poveljstva z dne 13. septembra se glasi: Stalna reakcija sovražnega topništva v

pretekli noči. V teku večerajšnjega dne so bile letalske sile obeh sovražnih taborov zelo aktivne.

Newyork, 13. septembra. b. Dopsnik »Associated Press« poroča, da so Nemci evakuirali področje okrog Trierja na luksemburški meji. Prav tako so izpraznili mesto Aachen. Iz Kölna so odpeljali vse žene in otroke.

Adresa slovenskih rezervnih častnikov

Belgrad, 13. septembra. m. Zastopstvo slovenskih rezervnih častnikov je bilo sprejeto pri vojnem ministru, generalu Nediću. Ob tej priliki mu je izročilo v imenu slovenskih rezervnih častnikov naslednjo addresso:

»Klanjač se v globoki pobožnosti nesmrtnim manom velikega kralja Osvoboditelja in viteškega kralja Zedinitelja, pod čigar vodstvom je naš narod s silo orožja in z največjimi žrtvami ustvaril svoje stoletno hrepenenje po svobodi in zedinjenju, in v večem spomin neznanega junaka kot simbola najvišje žrtve in svetel vzor požrtvovalnega izvrševanja dolžnosti v službi kralja in domovine — rezervni častniki dravske banovine ponavljamo v duhovni zajednici z vsemi našimi tovariši vse prostrane domovine pred vami, gospod minister, svečano zagotovilo: da bomo sledili primeru neštetihih borec, ki so v teku stoletnih borb neustrašno darovali svoje življenje za svobodo in nedeljivo Jugoslavijo; da hočemo kot vojniki in državljani storiti vse, da se naš narod v teh resnih trenutkih zbere v slogi, moči in edinstvu in da ojekleni vse svoje moči, da bo mogel povsod, vedno in v vseh situacijah braniti z orožjem svojo svobodno državno neodvisnost in neokrnjenost rodne grude s težnjo za izpolnitvijo svojih končnih idealov; da ne bomo nikdar zapustili svetih znamenj vojaške zastave in da bomo vse svoje telesne, duhovne in moralne sposobnosti posvetili čim častivrednejšemu in uspešnejšemu izvrševanju zaupanih nam vojaških staršinskih dolžnosti, v globoki prepričanosti, da bo vsak Jugoslovčan svojevoljno sprejel vsako žrtve da bo naša narodna vojska moralno in materialno sposobna za obrambo ljudstva in države.

V neomajni veri v vojaške vrline hrabrega jugoslovanskega vojaka in zaupajoč v vodstvo naše proslavljene vojske vna, gospod minister, naprošamo, da našemu vrhovnemu poveljniku, Nj. Vel. kralju sporočite naše iskrene želje in čestitke, da ga zagotovite o naših globokih čustvih vezstobe, edinstva in naše odločne pripravljenosti, da se vedno odzovemo njegovemu klicu na branik domovine.

Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II. I.
Naj živi ves kraljevski dom!
Naj živi Jugoslavija in njena nepremagljiva vojska!

Prodajna centrala za sladkor

Belgrad, 13. sept. AA. Finančni minister je predpisal pravila prodajne centrale za sladkor. Po teh pravilih so člani centrale vsi pooblašeni proizvajalci (tovarne) sladkorja v državi. Naloge in dolžnosti prodajne centrale za sladkor so sledeče:

da na splošno določa rajone in površino zasadišča sladkorne repe in da jo deluje proizvajalcem sladkorja tako, da se v celoti pokrije potreba domače potrošnje sladkorja in stvorijo potrebne zaloge v državi;

da izključno ona opravlja celoten promet in prodajo proizvodov sladkorne industrije v državi in da vodi skladišča sladkorja v državi za prodajo in za vzdrževanje zalog;

da določa proizvajalne stroške pri vsakem proizvajalcu sladkorja ter določa ceno pri vsakem proizvajalcu. Obenem proučuje vse čimtelje v sladkornem gospodarstvu in da se briga za napredek tega gospodarstva;

da vodi pregled o prevoznih stroških za slad-

nahaja Nemčija, opraviti ves svoj redni jesenski in zimski lov, ker se tudi divjačina važno hranilno sredstvo za nemško ljudstvo.

Prav tako se že izdeluje cela vrsta hranil in olj na tehnični in kemični način. Ze več tovarnih izdeluje maso iz starih kosti. Prav tako izdelujejo že razna olja čisto tehnično. Prav tako je odrejeno, da perice ne smejo več prati z milom ali ga pa uporabljati le v malih količinah. Pač pa se naj pere perilo s kemičnimi pralnimi proizvodi, ki še hitreje opravijo svoj posel kot pa milo.

Iz Prage poročajo, da se tudi že tam poznajo odredbe, kako bo Nemčija izdržala dolgo vojno. Iz trafik v Pragi je izginil skoraj ves tobak in v vseh trafikah so nabili lepake, ki pravijo, da ni več cigaret. Posebno ne bodo več prodajali cigaret »Vlasta«, ki so bile na Češkem najbolj razširjene in najbolj priljubljene. Trafike prodajajo sedaj samo dnevnik, vžigalice in cigare.

Nemčija grozi z letalskim napadom

Kodanj, 13. septembra. AA. (Havas.) Berlinški dopisnik »Berlingse Tibende« poroča: Nemčija bo na angleško blokado odgovorila s tem, da bo poslala 3000 bombnikov nad angleške luke.

Rusija proti Angliji

Stockholm, 13. sept. AA. DNB. V tukajšnjih krogih izjavljajo, da ima sovjetska vlada, kakor vse kaže, namen odpovedati trgovinski dogovor z Veliko Britanijo.

Nov poziv papeža Pija XII.

Castel Gandolfo, 13. sept. b. Pri izročitvi porveritnih pism belgijskega poslanika bo sv. oče v svojem govoru izrazil željo za omejitve spora in za humanizacijo vodstva vojne. Poslal bo apel, naj se nezavarovana mesta ne napadajo in naj se v vojni ne uporabljajo strupeni plini, s jetniki pa naj se postopa človeško. Ta apel sv. očeta smatrajo kot prvi korak k splošni konferenci za mir.

Nov belgrajski župan

Belgrad, 13. sept. m. S kr. ukazom je razrešen dolžnosti dosedanjega belgrajskega župana Vlada Ilić. Za belgrajskega župana je imenovan bivši finančni minister Vojin Djuričić.

Osebnosti

Belgrad, 13. sept. m. Na ljubljanski univerzi so napredovali: na filozofski fakulteti za izrednega profesorja za katedro geologije in paleontologije 4-I dr. Rakovec, na juridični fakulteti za izrednega profesorja za katedro ustavnega prava in teorije o državi 4-I dr. Gorazd Kušelj, za izrednega profesorja za pastoralno bogoslovje 4-I dr. Ciril Potočnik.

V 4-II je napredoval Franjo Čož, sodni predstojnik okrajnega sodišča v Mokronogu, in Franc Gorenjec, starejši okrajnega sodišča v Gor. Radgoni.

Z odlokom prometnega ministra je bila sprejeta odločitev mesta, za katero je prosila Alojzija Fabjančič.

Belgrajske vesti

Belgrad, 13. sept. m. Na predlog ministrskega predsednika so kr. namestniki podpisali ukaz, s katerim je imenovan za bana vardarske banovine Aleksander Andrejevič, kasacijski sodnik v Belgradu. Novi ban je večino svoje službe prebil v južni Srbiji ter se smatra za človeka južne Srbije. Na svojih službenih mestih se je udeleževal v kulturnih in narodnoobrambenih organizacijah ter je aktivno sodeloval pri dvigu kulturnega in gospodarskega stanja v teh pokrajinah. Njegovo imenovanje za bana bodo v južnih krajih pozdravili z velikim odobravanjem.

Belgrad, 13. sept. m. Prometni minister je podpisal uredbo o spremembi navodil za sprejem delavcev v oddelku za gradnjo železnic. Po tej spremembi imajo vsi delavci pravico do dnevnice za časa vojaških vaj.

Belgrad, 13. sept. m. Na predlog glavnega ravnatelja državnih železnic je davčni oddelek finančnega ministristva proglasil avtobusno linijo Zlebiče—Ljubljana za konkurenčno linijo državnih železnic.

Pomembna štiriletnica dela

Ljubljana, 13. septembra.

Danes so potekla štiri leta, odkar je ban dr. Marko Natlačen prevzel težko in odgovorno mesto bana slovenske banovine. Takoj ob svojem nastopu je določil splošna vodila za delo, po katerem naj bi vsi uradi banske uprave delali za napredek in razvoj Slovenije v kulturnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih. To, kar je g. ban začel že kot predsednik ljubljanske oblasne samouprave, je z uspehom nadaljeval v preteklih štirih letih kot predstavnik najvišje državne oblasti v Sloveniji. Vsa naša javnost to tudi z odobravanjem priznava in si je edina v tem, da pomenjajo zadnja štiri leta za nas Slovence v javnem življenju najbolj živahno dobo uspehov in napredka.

Zadnja štiri leta pomenijo posebno veliko za razvoj našega kmetijstva, ki ga je zadnja svetovna kriza vrgla popolnoma ob tla. Ban dr. Natlačen je poleg neštetihih podpor in pomoči v vseh panogah kmetijstva s posebno vztrajnostjo gradil in ustvaril sodobno kmetijsko in gospodarsko šolstvo, v katerem se bo vzgajal naš kmetijski naraščaj. Napredku podeželja in smotrnejšemu gospodarstvu v kmetijstvu je služila tudi vsa velika elektrifikacijska akcija, ki je zlasti na Dolenjskem odprla cele predele najcenejšemu viru energije. Ikriati pa je ta elektrifikacijska akcija, ki jo je g. ban izredno podpiral, važna postavka za osamosvojitve našega gospodarstva in za porzidgo življenjskega standarda našega podeželja. Velikansko uslugo pa je storil g. ban našemu kmetičemu življu s tem, da je omogočil rešitev našega zadružništva, čigar likvidnost je poživil s tem, da je omogočila banovina našim zadrugam veliko posojilo. Vzporedno z vsemi temi velikimi deli pa je šel pod vodstvom bana dr. Natlačen razvoj velikih javnih del

V krstu krvi

Angležu je svet tovarna, Francozu salon, Nemcu vojašnica; kdo ga smatra za tempel božji? Anglež hlepi za dobičkom, Francoz za slavo, Nemec za oblastjo; kdo hrepeni za žrtvijo? Anglež hoče od človeka proliferirati, Francoz mu hoče imponirati, Nemec pa komandirati; komu ni mar ničesar drugega, kakor samo bratovske ljubezni? Ta bratovska ljubeznost je evangelijska bodočnost. Ona je velika pravstvena protisila latinske ideji o nadčloveku in državi, ki sloni na sili. Samo tisti krščanski človek, ki je nositelj evangelijske solidarizma, je tisti, ki more osvoboditi človeštvo zmote človeka, ki je nad vsemi drugimi, in zmote množice, ki je enaka živalski čredi. Ta krščanski človek, čigar podoba še danes sveti skozi časovne zmote na vzhodu, bo premagal malika tako imenovane avtonomne osebnosti, ki ga je postavila na tron renesansa. Ta krščanski človek zanika prisilno družbo ljudi in ji postavlja nasproti svobodno občestvo duš, ki se združuje z Bogom in po Bogu z vesoljstvom.

Naš čas primerjajo mnogi misleci s koncem starega Rima. Po pravici! Pri tem pa se ne smemo ozirati samo na sence, ki so skupne oni dobi in naši. Imamo tudi svetle podobnosti. Tudi takrat so se merile sile zapada in vzhoda z usodno močjo. Grški in egiptovski nauki so prodrli do Partov in Kitajcev. Staroindiska modrost je prekoračila Nil, blagovest Jezusa Kristusa pa je dospela do prestolnice vsega sveta, sedeža vse pokvarjenosti. Kakor takratna doba, je tudi današnja doba nasprotij, tokov in protitokov, razpadov in prehodov, pokvarjenosti in umiranja, pa tudi mesijanskih obetov in pričakovanj. Bliza se obsodba sveta, potem pa njegovo vstajenje.

Človek, ki se je v svoji prežestnosti oddaljal od svojega večnega izvora, da bi dosegel vrh z golimi svojimi prirodnimi silami, je zaznamovan od smrti, ki je začela svoj krvavi ples na vseh frontah. V krstu krvi se poraja vnovič krščanski človek, kakor je pričeval na prsih božjega Učenika.

Schubart.

v Sloveniji. Zadnja leta vidimo v vseh delih Slovenije tako veliko in pomembno gradbeno delavnost, kakor še nikdar prej. Ne mislimo pri tem le nadese važne izpopolnitve in modernizacije prometnih zvez, ampak tudi številne regulacije in melioracije, zlasti pa graditve belokranjskega in suhokranjskega vodovoda. Na polju prosvete pomenjajo zadnja leta razvoj, kakršnega še nismo doživeli. Vseprisod se gradijo nove ljudske šole in gimnazije. Na pobudo bana dr. Natlačen se je začela velika modernizacija banovinskih socialnih in zdravstvenih ustanov. Ze danes so banovinske bolnišnice najlepše urejeni zdravstveni zavodi pri nas in če bomo dobili kontno tudi prizidek kirurškega paviljona v ljubljanski splošni bolnišnici, je to v veliki meri njegova zasluga. Ne glede na vse velikanske stvarne potrebe, ki jih ima naša banovina, pa je ban dr. Natlačen s posebno ljubeznijo spremljal ves čas tudi vsa kulturna stremjenja v banovini ter podpiral umetniško udejstvovanje. Tudi ljudska prosveta je ves čas našla v njem dobrohotnega pokrovitelja in zaštitnika. Kljub obilnemu delu pa je g. ban dr. Natlačen našel tudi vedno čas za tegobe in težave našega malega človeka in zato je razumljivo, da se danes vse slovensko ljudstvo s hvalečnostjo spominja najvišjega predstavnika državne oblasti v Sloveniji. Z vsem slovenskim narodom vred želimo tudi mi, da bi ban dr. Marko Natlačen še dolgo let vodil našo slovensko banovino v korist Slovincem in v napredek vse naše jugoslovanske države!

Kaj dela tiha fronta?

Katoliški »L'Avenir d'Italia« priobčuje v svoji številki od 12. septembra uvodnik o »tihu fronti«, v katerem pravi med drugim sledeče: Značilna poteza sedanjega krvavega konflikta je to, da je odprto veliko polje diplomatske akcije. Medtem, ko se bijejo ljute bitke v junaški, pa nesrečni Poljski, se v ostali Evropi bije bitka med obema taboroma za prvilv v državah, ki se niso zapletele v vojno. Predvsem se obrača pozornost na politiko neutralnih držav, ki tvorijo politično in gospodarsko zvezo med vojujočima se strankama in so posebno dragocene za Anglijo, ki anuje veliko gospodarsko blokado svojega nasprotnika. Za končni izid vojne bodo zelo važne poteze, ki jih obe stranki delata na šahovski deski neutralne Evrope.

Prvo iznenadenje je bila Rusija. Ali mu bo mogoče sledilo drugo iznenadenje? Kaj se na primer godi v Turčiji? Pretekli teden so beležili razgovore med turško vlado in sovjetskimi poslanikom v Ankari. Znani von Papen je najel stanovalje na Bosporu. Kratko poročilo iz Moskve je reklo, da tam pazljivo sledijo turški politiki, od katere pričakujejo važnih odločitev. V nedeljo pa so naznanili, da bo turški zunanji minister odpoštoval v Moskvo, da vrne obitek, ki ga je napravil pred meseci v Ankari g. Potjomkin, ki je svoj čas bil eden največjih ruskih aristokratov, danes pa je pomočnik komisarja za zunanje zadeve Molotova. Na vsak način se Turčija zelo odvisna od Sovjetske Rusije. Na drugi strani vemo, da Nemčija zelo pazi na Romunijo in da njena južna armada zato tako zelo hiti, da bi se osvojila Galicijo, da izvrši močan pritisk na svojo nezanesljivo romunsko prijateljico, ki ima nevsčnega soseda tudi na občutljivi besarabski meji. Očividno gre tu za to, da bi Nemčija dobila prosto pot, ki naj bi segala iz Črnega oziroma Sredozemskega morja tja v Nemčijo.

Zivčni vojni je sledila vojna z letaki. Britanski poizkus, da bi se nemško ljudstvo odpovedalo Hitlerju in njegovi politiki, je imel za posledico oster odgovor Göringa. Na ta napad pa Anglija odgovarja s tem, da naznanja svetu, da se je tako vojaško, kakor gospodarsko pripravila za vojno, ki naj bi trajala tri leta ali še več. V tej zvezi je razumeti tudi poročila iz Londona, da tam računajo na človeški material iz Kanade in iz Indije in da imajo razen modernega brodogoja pripravljene tudi ladje, ki so dozdaj počivale po raznih pristaniščih celih 40 let.

Na kakšen način more Anglija pomagati Poljski? Jasno je, da na bregovih Temze računajo z veliko vojsko vseh imperijev in da v tem okviru Poljska ni več kakor samo pomožen element, kakor je bila leta 1914 Belgija. Ali so torej naši upi na diplomatsko akcijo za mir ali vsaj pa premirje nesmiselni? Na britansko poročilo o vojni, ki naj traja tri leta, so v Berlinu takoj odgovorili, do so tam vojaško in gospodarsko pripravljene na vojsko 10 let... Ali se moramo torej odpovedati svojim nadam, ki se epiroo vsega tega zdijo gole utvare?

Krščanska duša se nad to možnostjo zgraža. Očividno je poglajbamo bolj in bolj v ognjene vice (ki jih latinska in elovanska beseda imenuje očičevališče vojske. Pred nami se stopnjema odpira pot v kraljestvo trpljenja in žrtve in železno ozračje se stopnjuje. Vojska na poljski fronti se razširja v veliko bitko. Branilci Varšave dajejo junaški odpor, kar priznavajo tudi Nemci, ki go-

Nekaj političnih in vojaških opazk k položaju ob Visli

Vojaški opazovalec lista »L'Avenir d'Italia«, ki se odlikuje po vestni nepristranosti in se od nekdaj s svojimi simpatijami nagiba na stran katoliškega poljskega naroda, sodi o začetku vojne med Nemčijo in Poljsko sledeče:

Na Poljskem so sedaj tri velika bojna polja: zapadno od Visle, vzhodno od Visle in južno polje, ki je Galicija. Položaj je zelo jase. Čete ogromne nemške armade, ki so z vseh smeri pritiskale koncentrično na Varšavo, so v prvotnem zaletu na motorjih ob skrajno ugodnem vremenu silno napredovale in se v pravem pomenu besede zaletale, tako da so motorizirane predčete dosepele že pred Varšavo. Po prvem tednu nemškega bojnega pohoda se je zdelo, da bo Varšava sama zavzeta, toda začetek drugega tedna je prinesel nek preobrat, ki obstoja v tem, da se je poljski armadi posrečilo sovražnika zaustaviti, tako zapadno od Visle kakor severno in severozapadno od nje, dočim na jugu nemška armada koraka nevdržno dalje in že ogroža Lvo, kar bi moglo imeti za posledico, da bi se Poljska odrezala od Romunije, ki tvori danes edina vrata, skozi katera dobiva Poljska pomoč od svojih zapadnih zaveznikov, ker je Rusija zaprtja in neprijazna.

Zadnja poročila zaznamujejo celo velik poljski uspeh na zapadu od Varšave, ker se je poljski armadi, ki se je bojevala v zapadnih pokrajinah ter v koridorju, posrečilo, da se je, ako so poročila točna in nepretirana, prebila skozi nemški obroč in se je celo v svojem junaškem zaletu polastila Kutna in Lodza, ki ga je bila nemška armada že zasedla, tako da se sedaj ta poljska armada more nasloniti na Varšavo, ki je postala glavno oporišče poljske glavne sile, ki se zbira sedaj v trikotu, katerega tvorita Visla in Bug ob njegovem izlivu v Vislo blizu poljske trdnjave Modlin severozapadno od Varšave.

To je pač po tako hudem udarcu, ki je zadel poljsko vojsko v prvem tednu, zelo velik uspeh,

ki ne dokazuje samo junaštva od vseh strani obkoljene poljske armade na zapadu in severozapadu, ampak omogoča Poljakom, da se njihova glavna sila zbere v dobro zavarovanem in mogoče tudi že več ali manj utrjenem trikotu, kjer bi mogla dati nemškim armadam učinkovit odpor in vojno na prostem spremeniti v pozicijsko vojno. To vse velja seveda pod predpostavko, da bi se posrečilo Nemce zaustaviti tudi na jugu in na severu, kjer nemške armade sedaj prodirajo tudi iz Kuvakije, to je iz najsevernejšega kota vzhodne Prusije, da bi na ta način prišli osrednji poljski armadi v obliki klešč v bok ali za hrbet ne samo z juga, ampak tudi s severa. Zato se moramo zaenkrat še vzdržati sodbe o pomenu, ki ga ima posrečeni umik poljske zapadne armade, kar je gotovo zelo dvignilo ugled Poljske, kateri je zaradi dogodkov prvega tedna brez dvoma nekoliko trpel.

Medtem ko moramo čakati izida na glavnem bojišču, ki je v trikotu med Vislo in Bugom ter nekoliko severneje potekajočim Narevom, je dobro, če se spomnimo, kakšen je bil prvotni vojni načrt, o katerem se je bil poljski maršal Rydz Smigly dogovoril s francoskim generalom Gamelinom. Gamelin je takrat pregovarjal Poljsko, naj v primeru vojne pusti skozi svoje ozemlje armado Sovjetske Rusije, o kateri so Francozi mislili, da se bo postavila njim v bok proti Nemčiji, pa je zaradi nespretnosti in nedalekovidnosti ter ozkosrčnosti Anglije sklenila pakt z Nemčijo. Rydz Smigly pa je takrat odločno odklonil pomoč rdeče armade, kateri Poljaki na noben način ne zaupajo, ampak je pristal samo na to, da bi smela preleteti poljsko ozemlje rdeča letalska armada in da bi seveda Rusija s svojimi poljskimi in indistrij-skimi izdelki pomagala Poljski. Pač pa se je zanašala Poljska na to, da ji bo mogla Francija priti direktno na pomoč skozi Romunijo, Turčijo in Grčijo, upajoč, da se bo Anglija in Francija posrečilo, da to pot popolnoma osvobodijo za svoj prehod. Ker se pa francoskim in angleškim diplomatom v Moskvi ni posrečilo pridobiti Rusije v vojo stran in ker tudi Romunija in ostale balkanske države niso hotele iz svoje rezerve, je Poljska 1. septembra bila brez pravega vojnega načrta in jo je nemški vdor zadel skoro popolnoma nepripravljen.

Vprašanje je, koliko mož je imela Poljska mobiliziranih, ko so planile na njo s štirih strani nemške armade. Statistika, ki jo vodi Društvo narodov, je trdila, da more Poljska postaviti na bojno polje 6 in pol milijona mož. Francoske vojaške revije so cenile poljsko armado na 5 milijonov mož, čisto resne cenitve pa ji niso dale več kot 4 milijone. Toda danes so vsi evropski generalni štabi prepričani, da je Poljska ob trenutku, ko so vdre vanjo nemške armade, imela kvečjemu na razpolago dva milijona mož, od katerih pa se je nahajala na bojišču samo ena polovica. Ljudje pa, ki cenijo stvari prekomerno trezno, menijo, da Poljska ni imela v tem trenutku več kot 800.000 mož na bojnih poljih, kar pa ni verjetno, ker je Poljska že v mirnem času imela pod orožjem 300.000 mož in se je v zadnjem letu močno oboroževala.

Za pravično presojo dogodkov na vzhodnem bojišču je treba vedeti tudi, da poljska armada tehnično ni na visku in da bi sila njenega izvrstnega konjenišva, ki pa v moderni vojni ne pomeni več tega, kar je pomenilo prej, moglo priti proti motorizirani nemški armadi uspešno do izraza samo ob prilikah, ki bi bile za njo terensko ugodne.

Položaj glavne poljske sile v trikotu med Vislo in Bugom oziroma Narevom po sodbi italijanskega vojnega poročevalca ni preveč ugoden, ker se tam poljska armada pač lahko sijajno brani in prizadene nasprotniku ogromne izgube, bi pa lahko postala za poljsko armado ogromna past, v katero bi mogla biti zajeta in bi ji bil umik na jug ali jugovzhod zelo otežkočen. Če se namreč Nemcem posreči zavzeti Lvo in okreniti svojo armado na sever.

Seveda velja tudi v vojni to, kar pravijo o Bogu, da generali in strategji ter vojni poročevalci obračajo, usoda pa obrne in tako se zna tudi sedaj zgoditi, da bo tisti, ki upa na zmago, doživel neuspeh.

Mussolinijeva zasluga

Bukarešta, 13. septembra. AA. Stefani: List »Curentule« objavlja članek v katerem pravi, da je Mussolinijeva zasluga, če požar ni zajel vse Evrope. Nato pravi članek, da se Mussolini ni zadovoljil samo s tem, da je omejil požar, temveč se trudi tudi za obrambo civilizacije in tisočletne zahodne kulture.

Kako se bore na vzhodnem bojišču

Rim, 13. sept. c. Italijanski list »Tribuna« ima na nemško-poljski fronti posebnega vojnega dopisnika, ki pošilja poročila iz prvih vrst spopadov in borb. Dopisnik poroča sedaj, da je v Poljsko prodiral obenem s tisto kolono motorizirane nemške divizije, ki je prva vdrla v Krakov in nato oddrvela proti Kielcem. Dopisnik poroča, da se nemški tanki in oklopni avtomobili s poljskimi četami, ki so bile oborožene s strojnimi, navadno na hribovitem ozemlju, niso spuščali v borbe. Vsa motorna vozila so poiskala način, da se prišla oddelkom, ki so sipali ogenj iz strojin, za hrbet. Prave borbe med tanki in poljskimi četami skoraj ni bilo, ker so motorna vozila posamezne poljske oddelke odrezale od zaledja, nato pa so pridrvela nemška letala, ki so z viška obsipala s svojimi strojnimi poljske vojske z njihovimi strojnimi. Pogosto so nemška letala obsipavala poljske oddelke tudi z letaki, v katerih opozarjajo Nemci Poljake, da je vsak odpor zastoj.

Za poljske vojske pa poudarja dopisnik »Tribuna«, da se bore izredno junaško in drzno. Nikakor ni lahko poljske čete poraziti. Dopisnik poudarja, da jih z ognjem in jeklom sploh ni mogoče premagati. Nemci jih hočejo zato omeščati z letaki, v katerih opozarjajo poljske vojske na to, da so jim pred vojno poveljnik obljubljali, da bodo že čez 14 dni v Berlinu.

Madžarska ostane pri miru

Važna vloga Italije

Budimpešta, 13. sept. TG. Madžarski vladni krogi mislijo, da Madžarska ne bo treba posebej izjavljati, da bo v tem sporu ostala nevtralna. Madžarski politični krogi podčrtavajo eno, da bo madžarska politika ostala nespremenjena, ker se razvija v tem okviru:

Madžarska ve, da je Nemčija prevzela poročstvo za madžarske nove meje. Zato mirno čaka na razvoj dogodkov. Prav tako pa so v Budimpešti tudi prepričani, da se bo Nemčiji posrečil trud, da sedanjí spopad omeji, tudi če bi bila prisiljena po zmagi nad Poljsko obračunati še s Francijo in Anglijo.

Odnosaji Madžarske do Italije in Nemčije so zato kljub silno naglemu razvoju ostali nespremenjeni. Po-

sebnost pa v Budimpešti cenijo stališče Italije. Stališče Italije namreč ne pomeni, da se misli Italija držati ob strani dogodkov v Evropi. Italija prav tako kakor Madžarska stoji na svojem mestu s puško ob nogi. Italija ima vse svoje sklepe in zadeve trdno v svojih rokah, dočim gleda Madžarska, ki je majhna in manj oborožena, z zaupanjem na svoja velika prijatelja v Evropi.

Zato madžarski vladni krogi zelo cenijo Mussolinijev trud, da hoče vojno v Evropi čimbolj omejiti. V Budimpešti so prepričani, da ne bo brez Italije v Evropi sprejet noben sklep. S svojo veliko politično in vojaško močjo je Italija že naprej v polni moči prisotna na zapadu, na Balkanu in na vzhodu.

„Tiha vojna“ na morju

London, 13. sept. c. Angleško informacijsko ministrstvo objavlja dnevno vesti, da se na morju nadaljuje borba proti nemškim podmornicam. Vse edince angleške vojne mornarice sodelujejo pri lovu za podmornicami. Do sedaj še ni bilo mogoče popolnoma točno ugotoviti njihov način križaranja, vendar pa ministrstvo poudarja, da bodo angleške vojne ladje tudi to nalogo dobro razvozljale.

Danes objavlja angleško informacijsko ministrstvo, da je bilo zopet na morju napadenih več angleških trgovskih ladij. Nekaj jih je sovražnik zopet potopil. Sedaj ministrstvo ne daje niti več imen potopljenih ladij, prav tako pa ne navaja kraja, kje je bila kakšna ladja napadena. Angleško mornariško poveljstvo se je torej odločilo, da bo na »tihu način« izsilnilo z morij podmorskega sovražnika.

Pač pa poudarja angleško mornariško ministrstvo, da so sedaj z vseh morij izginile vse nemške tovarne ladje. Nemški pomorski promet se razvija samo še v Baltiku.

Angleška vojna mornarica strogo nadzira blokado Nemčije, vendar pa še nikjer ni bilo nobenega spopada na morju.

Amsterdam, 13. sept. b. Po nekem poročilu nemškega vojnega ministrstva bo Nemčija organizirala drugo rezervno, ki bo zajela vse sposobne ljudi od 41. do 55. leta. To rezervno bo nemško vrhovno poveljstvo uporabilo na nemškem vzhodnem bojišču.

ŠPORT

(Glej tudi poročila na 8. strani.)

Pismo iz šole za telesno vzgojo

Nekajkrat sem elihal in iz pogovorov razbral, da ljudje kaj malo vedo o šoli za telesno vzgojo in da naj bi jih kdorkoli informiral natančneje o tej tako potrebni in važni ustanovi, ki bi naj bila osnova lepšim dnem na prostem polju telesne vzgoje. Zato sem se namenil napisati te besede:

Šola za telesno vzgojo je enoletna in je bila otvorjena 15. septembra 1938 v Belgradu, kar je itak bilo javljeno v »Slovenec«.

Namen šole je vzgojiti in izobraziti dovoljno število strokovnih moči in z njihovo pomočjo razširiti in dvigniti telesno vzgojo v državi na doslej višino. Seveda tega ni mogoče doseči brez noč, pač pa je za to, kakor za vsako drugo gibanje, potrebna neka doba. A vendar, prvi koraki so storjeni, otvorjena je šola, ki bo vsakoletni vir novih moči, ki bodo v šolah, kakor tudi društvi nosilci novodobnih telesno-vzgojnih načel.

Študentje v šoli je 50, ki so iz vseh delov države in ki so bili sprejeti na podlagi praktičnih sprejemnih izpitov, kjer je moral vsak doseči predpisane rezultate iz posameznih športnih panog. Dalje je bil vsak zdravniško in rentgenološko pregledan. Slovencev nas je 20, torej nad tretjino vseh študentov.

Šola sama je urejena internatsko, t. j. vsi stanujemo skupaj in se skupaj tudi hranimo. V ta namen je ministrstvo najelo krassen dom od S. kola Matice, v katerem je dovolj za šolo potrebnih prostorov. Tu so: prostori upravnika šole, telovadnica s telovadiščem, dvorane za posebne panoge (boks, džiu-džicu, sabljanje), predavalnica, učilnice, spalnice, kopalnica, kuhinja in jedilnica. Vsi študenti smo enako obdelani. Vse športno opremo smo prejeli od ministrstva.

Upravnik šole je univ. prof. g. dr. Alfred Pichler, znan športni (in sokolski) delavec, njegov namestnik pa g. Branko Polić.

Predmetov je 27 — saj je v programu šole obdelati snov dveh let v enem samem letu. Predmeti so teoretični in praktični. In to: nauk o telesni vzgoji, anatomija, fiziologija, biologija, higiena, prva pomoč, metodika, pedagogika, psihologija, zgodovina telesne vzgoje, gradnja prostorov za telesno vzgojo, lahka atletika, težka atletika (boks, rokoborba, džiu-džicu), vojaški predmeti, igre (nogomet, košarka, rokomet, odbojka), petje, ples itd.

Vsak predmet se obdelava kar najbolj natančno — praktično in teoretično —, seve v kolikor dopušča to skopo odmerjeni čas.

Predavajo nam sami strokovnjaki: univerzitetni in srednješolski profesorji, naši absolventi inozemskih visokih šol za telesno vzgojo in poznani športni strokovnjaki, ki se celo od daleč voziijo predavati (iz Zagreba, Subotice). Profesorji so: gg. Sovač, dr. Štjivič, dr. Arner, dr. Smolaka, inž. Petrovič, Uloga, Polić, Macanović, Kavčič, Tadić, Sušić, Milin, Šepa, dr. Pire, dr. Rantić, Stanojević, Jovanović itd.

Pouk se vrši v domovi predavalnici, inštitutih (higienskem in medicinskem), na telovadišču, v kopališču Kremenović in igrišču BSK-a.

Dnevni red: Red in disciplina spominjata na vojaščino — le, da je tu prosti čas dovoljeno uporabljati po lastni razsodnosti. Za red in točen potek vsega predpisanim urniku skrbita po dva dežurna, ki se dnevno menjata. Poleg njih opravlja dežurstvo tudi dežurni nastavnik. Dnevni nam potekajo v resnem delu, t. j. vajah, predavanjih in učenju. Dan je točno razdeljen. Ob sedmih vstajenju, zatem kopanje in umivanje, ob 7.30 zajtrk, od 8—13 predavanja, nato kosilo, temu pa sledi do 17 odmor (lahko odidemo v mesto po opravkih), sledita spet dve uri predavanj, nato večerja, ob 22 pa življenje potihne... Popoldnevi ob sredo, četrtek in v celotni nedelji so prosti.

Zivljenje v šoli nam poteka kar prijetno, saj se vsi med seboj izvrstno razumemo. Prosti čas uporabimo za študij, obisk različnih kulturnih in športnih prireditev, za katere imamo posebne popuste (n. pr. nogometne tekme proste legitimacije — tribunski sedeži). Prosti čas je daljši posvečen debatam, igram, čitanju, pa kdo bi naštel vse različnosti, ki nam izpolnjujejo kratko odmerjeni čas. Pri ljubljene so posebno igre — košarka, odbojka in pa seve nogomet. Za vse te igre imamo močno reprezentativna moštva.

V zavesti, da nam šola v tem kratkem času ne zmora dati vsega potrebnega za naše bodoče delo med mladino, smo ustanovili svoje »Združenje študentov telesne vzgoje« s sledečimi sekcijami: prosvetno, socialno-ekonomsko, športno in zabavno. Kot Združenje ima tudi vsaka od teh sekcij svoj program, vsaka prireja v svojem okviru predavanja in debate. Namen Združenja pa ni samo sedaj pomagati svojim članom, nego nuditi jim tudi po končanem študiju čim več, t. j. strokovne literature, nabavljanje opreme in potrebščin za telesno vzgojo in drugo... Ker nimamo pri nas dovolj strokovnih športnih knjig, oziroma jih za nekatere predmete, t. j. športne panoge sploh ni, smo si organizirali tiskanje skript po zbranih beležkah pri posameznih predmetnih predavanih. Po trojica izdelajo posamezen predmet, napiše in razmnoži. To je prav za prav začetek naše strokovne literature iz vseh športnih predmetov, ki bo nam in zainteresiranim služila v bodočem delu.

Mladost hoče poleg resnega dela tudi razvedrila. Zato smo si kupili radio, tako imamo vedno dovolj muzike, novic itd. Tudi zapojemo, pa še prav čedno, saj je nas Slovencev 20, pa tudi drugi zapojejo — naša lepa slovenska pesem tudi v žigla in harmonika nam priložiti kako poskočito.

Konec januarja smo končali prvo polletje. Polagali smo izpite iz vseh predmetov. Uspehi so bili zadovoljivi, tako iz teorije kakor iz prakse. (Najboljši rezultat: tek na 100 m 11,3, met kroglice 12,30 m, skok v višino 165 cm, plavanje na 100 m 1,12 min. — kar so za megleto in mrzlo januarsko vreme odlični rezultati.) Slovenci smo se kaj dobro držali.

Da bi mogli kot bodoči voditelji našega športa v šoli in izven nje, tudi pozimi popeljati mladino v prirodo, koristiti njenemu zdravju, pokazati ji prirodne lepote, obenem pa ji omogočiti telesno vežbanje v zimski prirodi in razširjati smučarstvo po vseh naših zasneženih predelih, smo imeli na Pokljani dvajsetdnevni smučarski tečaj, čigar uspehi so bili res veliki.

Važnost šole za telesno vzgojo in njenega dela je predvsem v tem, da nam bo dala lepo število praktično in teoretično usposobljenih mladih delavcev, ki bodo v korist šol in klubov, saj bo predvsem tu njihov delokrog. Z zdravo in telesno kot duhovno močno mladino pa bomo do prinesli kar največ narodu in domovini. Pak.

Nacionalni teniški turnir v Celju

Vsakoletni teniški turnir, ki ga prireja SK Celje za prvenstvo Savinjske doline in prehodni pokal celjske mestne občine bo letos v soboto,

Gospodarstvo

Gospodarski in finančni napor Nemčije

Prva uredba vsebuje trideset členov, ki jo je izdal odbor za narodno obrambo pod predsedstvom feldmaršala Göringa, nalaga nemškemu prebivalstvu zelo težke žrtve. Ta uredba sloni na načelu, ki ga je objavil Hitler, in po katerem nemško civilno prebivalstvo ne sme bolje živeti kot pa vojaštvo. Kdor bo skušal obogatiti med vojno — po izjavi Hitlerja — ne bo našel bogastva, ampak smrt. Uredba apelira na patriotizem vseh Nemcev, vzpostavila pa je zelo strog režim in bo zanimivo videti, kakšne uspehe bo imela.

Nemčija je vstopila sedaj v vojno gotovo pod manj ugodnimi okolnostmi kot pa leta 1914. — Nacionalni socializem je sicer izvršil velike stvari na polju javnih in vojaških del, je pa zelo oslabil finančno moč države. V letu 1914 so zlate zaloge Reichsbanke znašale 296 milijonov zlatih dolarjev, letos pa ne znašajo več kot 17 milijonov, je pa Nemčija prišla v posest avstrijske zlate zaloge, ki jo cenijo na 27 milijonov, češke, ki je znašala 37 milijonov, in tri milijone je dobila v banki gdanskega mesta. Verjetno pa je, da te vsote niso ostale nedotaknjene in so vsaj deloma najbrže služile za plačilo znatnih nakupov surovin, ki jih je Nemčija zbrala v teku zadnjih mesecev. Zato je mogoče smatrati, da je bila zlata zaloge letos komaj osmi del zaloge iz leta 1914. Razen tega je bil trg kapitala v Nemčiji tolikokrat obdavljen, da bo težko izdajati nova notranja državna posojila. Nepotrebno pa je poudarjati, da je inozemski kredit Nemčije enak ničli.

Tako je Nemčija vkljub teorijam dr. Funka prisiljena, da se sedaj zateče k klasičnim metodam buržujskega gospodarstva: varčevanju in povečanju dohodkov in upa, da bo s temi dvema

sredstvi dobila nekaj milijard letno. Davki na dohodke nad 2400 mark so povišani za 50%, mogli bodo znašati do 65% teh dohodkov. Dežele bodo morale plačevati dodatni davek v višini 15%, občine pa 25% od njihovih dohodkov, ki jih imajo od raznih davkov, katere pobirajo, ne bodo pa smele davkov zvišati, ampak bodo morale doseči to z varčevanjem.

Na polju posrednih davkov bo na pivo, ki je narodna pijača, in na tobak vpeljana davščina v višini 20%, na alkoholne pijače dodatni davek v višini 100 mark na hektoliter alkohola, na peneta vina pa 1 marko na steklenico. Vlada skuša tudi zmanjšati konsum in se tako izogniti inflaciji, ki bi nastala zaradi velikega povpraševanja po blagu.

Poleg teh davčnih ukrepov vsebuje uredba tudi predpise glede delavskih mezd, glede cen in pogojev dela, kateri bodo imeli velik vpliv na gospodarstvo in socialno življenje Nemcev. Vlada hoče znižati delavske mezde, poleg tega pa odpravlja med drugim plačilo nadur ter predpise glede dopustov. Zaradi kompenziranja težkih žrtv, ki jih nalaga nemškemu delavstvu, namerava odbor za državno obrambo znižati cene, podjetja so pozvana, da znižajo cene v istem razmerju kot so znižane delavske mezde. Ker je tudi država velik odjemalec, upa, da bo tudi na ta način nekoliko razbremenila svoj preračun.

Izkušnja bo pokazala, kakšni bodo rezultati tega programa, na podlagi katerega hoče vzdržati Nemčija vse vojaške napore. Od prebivalstva, čigar eksistenčni pogoji so itak zelo težki, zahteva ta program veliko; tisti, ki prejema majhne mezde, bodo trpeli pomanjkanje, v zadnjem času se že sliši o mezdnem gibanju pri rudarjih.

5 prvo nagrado nagrajen visoko umetniški franc. film (Marija Kožuhova) po romanu Luisa Hemona. Režija: JULIEN DUVIVIER. — Madeleine Renaud, Jean Gabin, Jean Pierre Aumont. KINO MATICA, tel. 21-24. Ob 16, 19 in 21

MARIA CHAPDELEINE

Danielle Darrieux Ona hoče - on pa noče... Pri tem filmu se boste od srca nasmejali! Predstave ob 16, 19 in 21 uri — Kino Union, tel. 22-21

Stanje naših kliringov

V stanju naših kliringov so od 31. avgusta pa do 8. t. m. nastale sledeče spremembe:

Aktivni kliringi. Naša terjatev v kliringu z Madžarsko se je zvišala od 35,4 na 40,3 milij. din, povečala se je tudi terjatev v nemškem kliringu od 11,8 na 13,7 milij. mark. Občutno pa se je zmanjšala naša terjatev proti češko-moravskemu protektoratu, dočim je koncem avgusta ta terjatev znašala 21,5 milij. Kč, je znašala 8. t. m. le 10,5 milij. Ostali aktivni kliringi so ostali neizpremenjeni in sicer turški 17,7 milij. din, bolgarski 1,2 milij. din in španski 2,9 milij. peret.

Pasivni kliringi. Med pasivnimi kliringi ni bilo tako velikih sprememb kot so med aktivnimi. Naš dolg v italijanskem kliringu je narasel za 1,4 milij. din na 130,6 milij., narasel je tudi saldo v kliringu s Poljsko za 0,5 milij. na 26,8 milij. din, ter saldo romunskega kliringa za 0,5 a 4,5 milij. din. Ostali pasivni kliringi računani so ostali brez bistvenih sprememb, belgijski na 1,4 milij. belgov, in švicarski na 1,2 milij. švic. frankov.

Glavne spremembe v kliringnem prometu so torej v češkem kliringu, v katerem se je naša terjatev znižala za 11 milij. Kč in v nemškem kliringu, v katerem se je terjatev povečala za 26,4 milij. din.

Stanje Narodne banke

Za 8. september t. l. izkazuje Narodna banka sledeče stanje (vse v milij. din, v oklepajih podatki v primeri z izkazom za 31. avgust t. l.):

Aktivna: zlato v blagajnah 1.974,5 (+ 61,8), zlato v inozemstvu 10,8, skupno zlata podlaga 1.985,4 (+ 61,8), devize, izven podlage 509,7 (+ 1,9), kovani denar 318,8 (+ 21,9), posojila menična 2.048,3 (+ 136,7), lombardna posojila 207,7 (+ 12,6), skupna posojila 2.256,0 (+ 124,0), vrednostni papirji 255,2 (+ 8,6), razna aktiva 2.541,3 (+ 24,2).

Pasiva: Obtok bankovcev 8.486,5 (+ 500,3), obveznosti po vidu: terjatev države 19,7 (+ 0,4), zirovni računi 639,0 (+ 23,9), razni računi 659,4 (+ 65,1), skupaj obveznosti po vidu 1.318,2 (+ 31,5), razna pasiva 277,0 (+ 21,3).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu je znašal 9.804,7 (+ 468,7), skupna podlaga s premijo 2.551,2 (+ 79,5), od tega je samo zlato v blagajnah s premijo 2.537,3 (+ 79,4), skupno kritje 26,01 (v prejšnjem izkazu 26,47%), od tega samo z zlatom 25,87% (26,32%).

V primeri z zadnjim izkazom je znatno narasel obtok bankovcev, kar je seveda deloma že posledica zahtev, ki jih je gospodarstvo stavilo na Narodno banko, z ozirom na sedanje razmere na denarnem trgu. V prihodnjem izkazu bo to prišlo še bolj do izraza, ker je Narodna banka v zadnjih dneh stavila denarnim zavodom na razpolago znatna sredstva za izplačevanje vlog. Nekoliko pa gre povečanje obtoka na račun ultima, ko so potrebe gospodarstva po denarju itak redno večje kot pa običajno.

16. in nedeljo, 17. t. m. Po došlih prijavah so doč. bo to naš letošnji največji turnir. Poleg številnih prijav znanih igralcev in igralke iz Maribora, Ljubljane in Zagreba so zagotovili svojo udeležbo predvsem naša državna prvakinja Kovačeva, zmagovalka številnih mednarodnih turnirjev, nadalje Celjanka Sernečeva, tretja na državni javni rang listi. Objavljeno je tudi sodelovanje Florjanove, ki pa še ni zagotovljeno. S nastopom te bi bila zbrana v Celju naša priznana damska državna reprezentanca. Vendar že s sodelovanjem Kovačeve in Sernečeve je zagotovljen turnirju popoln uspeh. Od gospodarstva je zagotovljen svoje sodelovanje lanski zmagovalci turnirja Boris Smerdu, ki se je ravnokar vrnil iz zmagoosne turneje po Madžarskem, naš bodoči mušketir. Nadalje bo nastopil lanski finalist Friedrich ter veliko število mlajših igralcev in igralke iz Slovenije in Hrvaške. Na to zanimivo tekmovanje opozarjamo vse Celjane. Turnir se bo pričel v soboto in nedeljo vsakokrat ob 8 v Mestnem parku.

Borze

Dne 13. septembra 1939.

Donar

Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 16 milij. din, kar je rekorden promet. V vrednostnih papirjih je promet na belgrajski borzi znašal 1,8 milij. din.

Med tečajji je znatno popustil tečaj obveznic vojne škode.

Ljubljana — Uradni tečajji

London 1 funt	176.90—180.10
Pariz 100 frankov	100.35—102.65
Newyork 100 dolarjev	4368.00—4428.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold	2326.00—2364.00
Bruselj 100 belg	754.00—766.00

Ljubljana — Svoobodno tržišče

London 1 funt	220.51—223.71
Pariz 100 frankov	125.15—127.45
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1239.34—1249.34
Amsterdam 100 goldinarjev	2898.97—2936.97
Bruselj 100 belg	939.69—950.69

Ljubljana — Zasebni kliring.

Berlin 1 marka	14.20—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring.

grški boni	29.65—30.35 (30.24)
bolgarski čeki	90 blago

Belgrad — Zasebni kliring.

grški boni	29.15—29.85 (29.50)
----------------------	---------------------

Carij. Pariz 10.15, London 17.85, Newyork 442, Bruselj 76, Milan 23.10, Amsterdam 234.50, Stockholm 105.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—440
v Zagrebu 420 zaklj.
v Belgradu 419—422 (419)

Ljubljana. Drž. papirji: agrarji 58—60, vojna škoda promptna 435—440, begl. obveznice 81.50 do 82, 8% Blerovo posojilo 95—97, 7% Blerovo posojilo 90—91, 7% posojilo Drž. hip. banke 94 do 96, — Delnice Trboveljska 170—175.

Zagreb. Drž. papirji: agrarji 58 blago, vojna škoda promptna 420 zaklj., 6% šum. obveznice 76 den., begluške obveznice 80 zaklj., dalm. agrarji 75 zaklj., 4% sev. agrarji 57 blago, — Delnice: Priv. agrarna banka 190 blago, Trboveljska 177 blago, Sladk. tov. Bečkerek 80 den., Isis 30 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 95 zaklj., agrarji 58—58.50 (58), vojna škoda promptna 419 422 (419), 6% šum. obv. 74—76 (74—76.75), begl. obveznice 77.75—78 (77.50—77.75), dalm. agrarji 74—75 (75—75.75), 4% sev. agrarji 56 zaklj., 8% Blerovo posojilo 92 zaklj., 7% Blerovo posojilo 90 blago, 7% posojilo Drž. hip. banke 98 den. — Delnice: Narodna banka 6900 zaklj.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. — Promet srednji.

Živilski sejmi

V okraju Ljutomer dne 8. septembra t. l. Te. lice III. vrste din 3 do 3.50, krave II. vrste din 2 do 3, krave III. vrste din 2 do 2.50, teleta II. vrste din 4 do 4.50, prašiči pršutarji din 6.50 do 7.50 za 1 kg žive teže. — Goveje meso II. vrste prednji del din 8, zadnji del din 10, goveje meso III. vrste prednji del din 6, zadnji del din 8, evinjina din 14, elanina din 16, evinjska mast din 14, čisti med din 15, goveje srove kože din 8, telečje srove kože din 9 za 1 kg. — Pšenica din 165, ječmen din 120, oves din 120, koruza din 140, fižol din 200, krompir din 80, seno din 45, slama din 30, jabolka I. vrste din 150, II. vrste din 100, III. vrste din 75, hruške I. vrste din 250, II. vrste din 200, III. vrste din 100, pšenična moka din 275 do 325, koruzna moka din 150 do 250, ajdova moka din 325 za 100 kg. — Drva din 80 do 90 za 1 m³, jaja din 0.30 do 0.60 za 1 komad, mleko din 1.50 za liter, surovo maslo din 18 do 24 za 1 kilogram. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 4 do 5 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih din 6 do 9 za liter.

V okraju Koevje dne 5. septembra t. l. Voli I. vrste din 6, voli II. vrste din 5, voli III. vrste din 3.50, telice I. vrste din 6, telice II. vrste din 5, telice III. vrste din 3.50, krave I. vrste din 5, krave II. vrste din 4, krave III. vrste din 2 do 2.50, teleta I. vrste din 7, teleta II. vrste din 6, prašiči špeharji din 9, prašiči pršutarji din 7 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste din 12, goveje meso II. vrste din 10, evinjina din 14, elanina din 15, evinjska mast din 18, čisti med din 16 do 18, goveje srove kože din 11, evinjske srove kože din 8 za 1 kg. — Pšenica din 200, ječmen din 200, rž din 200, oves din 165, koruza din 165, fižol din 300 do 400, krompir din 100 do 150, lucerna din 100, seno din 80, slama din 18 do 20, jabolka I. vrste din 500, II. vrste din 350, III. vrste din 200, hruške I. vrste din 600, II. vrste din 400, III. vrste din 200, pšenična moka din 325, koruzna moka din 150, ajdova moka din 500 za 100 kg. — Drva din 50 do 60 za 1 m³, jaja din 0.80 za 1 komad, mleko din 1.75 do 2 za liter, surovo maslo din 24 do 32 za 1 kg, grozdje din 8 za kg.

Cene kmetijskih pridelkov v Trbovljah dne 7. septembra t. l. Pšenična moka 3 din do 3.50 din, govedina 10 din, teletina 14 din do 20 din, evinjina 12 do 18 din, ovčje meso 8 din, sveža elanina 17 din, prekajena elanina 22 din in krompir 1.25 din za 1 kg. Mleko 2.25 din za liter in jaja 1 din za komad.

V okraju Ptuj dne 4. septembra t. l. Voli I. vrste 4.25, voli II. vrste din 4, voli III. vrste din 3, telice I. vrste din 4.50, telice II. vrste din 4, telice III. vrste din 3.25, krave I. vrste din 4, krave II. vrste din 3, krave III. vrste din 2, teleta I. vrste din 4.50, prašiči špeharji din 8 do 8.50, prašiči pršutarji din 7.25 do 7.75 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del din 9, zadnji del din 11, goveje meso II. vrste prednji del din 7, zadnji del din 9, evinjina din 13, elanina din 16, evinjska mast din 18, čisti med din 16 do 20, goveje srove kože din 10, telečje srove kože din 12, evinjske srove kože din 7 do 8 za 1 kg.

Pšenica din 150 do 160, ječmen din 160, rž din 130 do 140, oves din 130, koruza din 160, fižol din 300, krompir din 70, seno din 50 do 75, elama din 25 do 30, jabolka I. vrste din 300, II. vrste din 200, hruške I. vrste din 300, II. vrste din 200, pšenična moka din 325, koruzna moka din 225, ajdova moka din 350 do 500 za 100 kg.

Hrvatska športna sloga — zveza športnih zvez v hrvatski banovini

Hrvatska športna sloga je sklicala konferenco vseh športnih organizacij v Zagrebu. Na tej konferenci se bodo reševala razna vprašanja glede organizacije športa v hrvatski banovini. Hrvatska športna sloga namreč želi, da postane splošni športni forum za vse športe. Glede nato bo postala hrvatska športna sloga nekaka zveza športnih zvez v banovini Hrvatski.

Evropa proti Ameriki v boksu

Prihodnje leto se bodo pomerili najboljši amaterski boksaarji Evrope in Amerike. Tekmovanja bodo v Chicagu in predlagajo Amerikanci, da bi se vršila dne 12. aprila, tako da se bodo mogli evropejski tekmovalci še pravočasno vrniti. Težko pa je verjetno, da se bo našlo močno evropsko moštvo za omenjeno srečanje.

Tri dni v bombardirani Varšavi

Varšava, 2. septembra. V soboto dopoldne ni bilo zračnih napadov na Varšavo. Narod, globoko optimističen in otročje dober, je takoj začel šušljati da se »Nemci« pogajajo in da bo kmalu vojske konec. Vendar se kmalu čuje o neprestanih hudih borbah na frontah in tudi o zračnih bombardiranih v okolici Varšave in po vseh železniških križiščih.

Ob 17. radio v francoskem in angleškem jeziku »za vse francoske narodne poslance in senatorje in za vse člane angleške spodnje in zgornje zbornice« zanika vest o prekinitvi sovražnosti, nasprotno Varšava je ravno predmet zračnih napadov.

V Angliji in Franciji v tej uri torej odločajo o novi evropski vojni. Proti večer se čuje o angleškem ultimatu v Berlinu. Takrat varšavski radio prenaša litanije z ljudskim petjem iz katedrale. Presunljivo je, kako se iz vseh hiš, dvorišč in ulic razlega ponižno petje preprostega zbora, s krasnimi starimi litanijami in refrenom »Sveta Mati Jasnogorska, Kraljica Poljakov, usmili se nas!« V tem hipu mi stopa v spomin tista nepozabna polnočnica v soboto 30. julija 1939, ko so tisočglave množice po vseh ljubljanskih cerkvah tako zbrano in goreče pele in molile za mir. Ne, taki narodi ne morejo propasti in ne bodo propadli. Kako mi je blizu Poljska v tej sobotni molitvi! Resnično, to so levi in levine pred sovrage, a krotki otroci pred večnim Gospodarjem vojnih trum.

Mlad letalski častnik je v zračnem boju ranjen skozi roko; z drugo zdravo roko nadaljuje borbo, sestrelil nasprotnika in se srečno spušča na tla pol nevzvesten; ustavi mu kri, takoj vzleti drugič in spravi še drugega nasprotnika dol; šele potem si da končno zavezati rano.

Pred Cestohovo so se danes, po večeršnjem neuspehu, nemški tanki zbrali v gozdiču za drugi strahoviti napad; poljski bombniki v silnem številu, v dveh valovih, prihrumijo nad oklepne divizije in jim povzročijo ogromne izgube, seveda tudi s hudimi lastnimi izgubami.

Tudi 2. septembra so bile vsepovsod borbe silno ogorčene.

Pri nekaterih nemških pilotih so našli tiskane molitvice k bogu Votanu, »naj iztrebi ves poljski rod«; to je še hujše razjarilo kmete.

Večkrat Nemci spuščajo z letal padobranske odrede v poljsko zaledje, ampak poljske vojske oblasti ne priznavajo tega kot dovoljeno vojskovanje, temveč jih kratkoma postrele kot vohune. Ko pade mrak, se poljska mesta potlačeno, deloma zavolj napredovanja nemške invazije, pa tudi zavolj molka Anglije in Francije. Kaj neki odlašata? Nič ne toži. Žene so objokane, bolj nego včeraj, a vsi trpijo molče.

Trudil sem se ves dan zastoni, da iztaknem kak avto in šoferja za vožnjo do romunske meje, pa ni moč dobiti vsega, kar je potrebno; ali ni bencina, ali je avto rekviriran, ali šofer nima dovoljenja, da zapušča prestolnico.

Manifestacije pred poslaništvu

Varšava, 3. septembra.

Prva vojna nedelja! V mestu je živahno, zračnih napadov dopoldne ni in kmalu bi človek na vojno pozabil. Ob 11.30 objavlja radio angleško vojno napoved Nemčiji po preteku ultimata, in takoj na to igrajo angleško himno in marsejezo. Ljudstvo se usuje na ulice, Varšava oživi, kot je še nisem videl. Menda ga ni človeka doma, ki bi mogel hoditi, vse sili ven, na sonce, in deset-tisoč korakajo s pesmijo skozi mesto. Nepregledne množice navdušeno manifestirajo pred britanskim in francoskim poslaništvom, potem gredo pred jugoslovansko poslaništvo, mečejo cvetlice in vzklikajo Jugoslaviji, in še marširajo pred češko-slovaško poslaništvo, kjer je imel general Phala govor o skupnih ciljih slovanstva in o novi češki in slovaški legiji, ki jo je danes osnoval predsednik poljske republike.

Hudi zračni boji

Popoldne grem mimo parka Lazienki, ko zadoni alarm; v hipu se razvijejo hude zračne borbe med nemškimi in poljskimi lovci. Razstrelki protiletalskega topništva tulijo dol in ljudstvo, opogumljeno od dobrih vesti in prijetnega sonca, neoprezno gleda dvoboje v zraku, ploskajoč vsakemu poljskemu uspehu kot v gledališču. V poljski opazovalni balon, ki od včeraj mirno stoji v veliki višini, se zakadi nemški lovec, iz balona se zablika in zakadi, ohlapien začenja padati, iz njega pa skoči črna točka, ki kmalu obvisi na svetlem padobranu in se polagoma guza proti zemlji. Ljudje še gledajo in gledajo, nihče ne mara v rov, ki je izkopen po vsem parku, dokler ne pride stražnik in jih strogo nažene pod zemljo: vsi se smejijo in pravijo, da se sovražnega pilota ne bi bali, da je pa treba ubogati stražnika.

Kako domači so mi Lazienki! Pred leti sem celo spomladansko dopoldne presedel na neki klopi in vžljubil ta kraljevski park, to simpatično ljudstvo in veselo otročad, to celo mesto s svojim dražestno-ubranim sožitjem gotike in baroka, in svojo nežno atmosfero. Zdaj pa, ko stojim v rovu, ki neusmiljeno reže najlepše nasade, so mi Lazienki še mnogo milejši. Pravijo, da šele, ko si prenočil v kakem mestu, lahko rečeš, da si bil tam, a jaz trdim: če si prebil nekaj ur v vojnih rovih Varšave, potem si resnično počival v njenem sreću.

Zvečer je zopet vse na popolnoma mračnih ulicah. Srečavamo precej mnogo patruli, ki peljejo sumljive tipe pred vojno sodišče, tudi take v vojaških oblekah. Govori se, da se v Varšavi pojavlja dosti vohunov, spušenih od letal v poljskem zaledju.

Vsi napor, da bi našel šoferja in nerekviriran avto, so tudi danes ostali brez uspeha in polagoma postaja moj položaj neprijeten.

Varšava, 4. septembra.

Dopoldne se zdi, da je definitivno propadlo moje upanje na avto, ker so šoferja zaprli in vozilo rekvirirali, ampak zato se pojavlja nada, da dobim posebno vojaško dovoljenje za vlak, ki bi imel nocoj odpeljati proti Lvovu. Ta dan sem se tudi srečno seznanil s poljskim diplomatom, atašejem za tisk pri Vatikanu, ki tudi namerava potovati skozi Romunijo, in skleneva, da bova skupaj potovala.

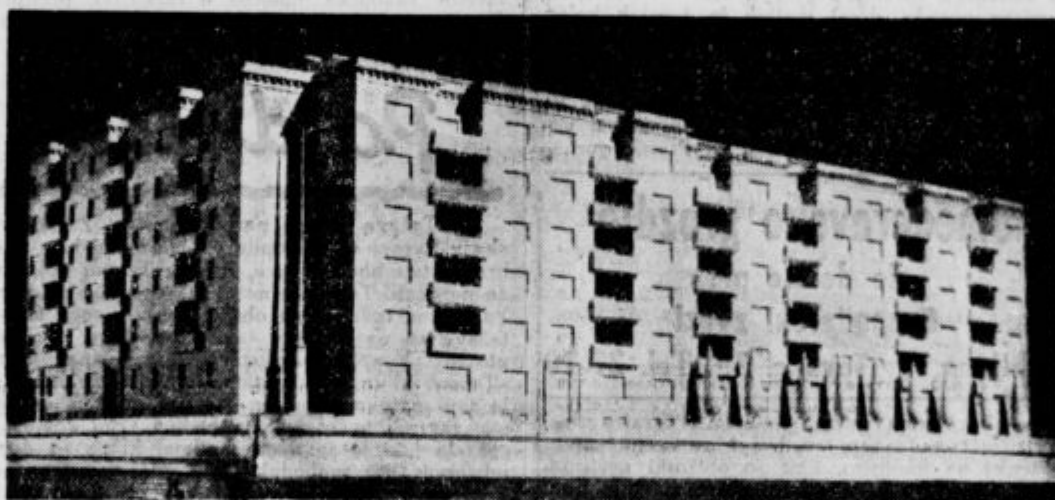
70 nemških letal nad Varšavo

Dan mine ob raznih pripravah. Komaj opazim, da se vrstijo zračna bombardiranja drugo za drugim. Popoldne letalska delavnost narašča še dalje; okoli 17. ko sem ravno dobil dovoljenje za transport, je sedemdeset nemških letal hkrati nad Varšavo in sipljejo vžigalne in razstreljevalne bombe. Razvije se cela vrsta zračnih dvobojev, Poljaki živahno napadajo z lovci, topništvom, ki je zdaj postavljeno tudi po sredini mesta, in s strojnimi puškami s streh sosednjih hiš. V naši ulici je prav peklenški trušč, doneči odmev mitraljeskih serij ob zidovjih me bridko spominja na Zagoro ob Soči. Komaj se malo umiri, se podvizam s prtljago v avto in, kot dogovorjeno, po poljskega tovariša. Naglo mi pove, da morava na zapadno postajo, kjer se vlak formira. Trenutki na peronu male predmestne postaje v noči so mučni: v okolici gori na več mestih, posebno močno gorijo neke stavbe ob sami progi in na letališču; na obzorju pa neprenehoma jezlijo bliskoviti zublji — ozenj iz stoterih žrel nemškega topništva na severu, zapadu in jugozapadu Varšave.

Slovo od Varšave

Končno se vlak priplazi, teman na temno postajo, razbitih oken in še poln smrdu eksplozivnih plinov. Tavamo s prtljago noter in najdemo polovičen presledek. Ko vlak pripelje na glavno postajo, je pravi jurš nanj, molčeč, ampak grozen. Ljudje se borijo za poslednjo možnost rešitve iz ogroženega mesta. To je bila edina panika, ki sem jo videl v teh dneh na Poljskem in še v njej je bil nek red: ko je vlak, nabito poln, odlezel s postaje, so ostali, brez vpitja in prerivanja, gledali za njim. Smrtno utrujeni zapremo oči, a spati ne moremo. Še enkrat jih odprem in ujamem silhueto ogromnega mostu čez Vislo, čez kateri ravno polzimo v noč, le proč, le proč od plamenečih znamenj okoli nas in za nami.

Nov stanovanjski blok sredi Ljubljane

Ljubljana, 13. septembra.

Znano je, da je Pokojninski zavod v Ljubljani kupil velik del vrta uršulinskega samostana v Ljubljani. To zemljišče je Pokojninski zavod kupil zato, da bo na njem zgradil velik blok stanovanjskih hiš. Zemljišče ob bodoči Muzejski in Nunski ulici meri 4200 kv. metrov. Eno tretjino tega sveta, torej 1400 kv. metrov, pa bo moral Pokojninski zavod odstopiti ljubljanski občini za novo Muzejsko ulico in pa za razširjeno Nunsko ulico.

Pokojninski zavod za nameščenice v Ljubljani je tudi že razpisal težaška, betonska, železobetonska in zidarska dela za ta stanovanjski blok in je zadnji rok za vložitve ponudb 14. septembra. V nekaj dneh bomo torej vedeli, če je bila graditev oddana in kdo vse se je potegoval za gradbo tega velikega bloka, ki bo središču mesta v okras, hkrati pa bo nudil veliko število udobnih in razmeroma cenenih stanovanj.

Načrte za novi stanovanjski blok Pokojninskega zavoda je izdelal zavodov projektant inž. arh. Šubic. Ves blok sestoji iz petih stanovanjskih hiš ki se drže druga druge. Na zunaj bo vsa stavba arhitektonsko zanimiva in živahna. Posamezne hiše bloka bodo lepo členjene z izrazitimi balkoni, ki bodo pa imeli steklene stene. Na znotraj se odlikujejo vse hiše bloka po smotreni razdelitvi prostorov in po primernem udobju. V vseh petih hišah bo okrog 80 stanovanj, med temi bodo enosobna, dvosobna, trisobna in tudi štirisobna stanovanja. Vsako stanovanje bo imelo kopalnico, oboho za služkinjo in vso drugo potrebno sanitarno opremo. Vsako stanovanje bo imelo tudi po eno sobo z zaprtim balkonom, širokim 3½ m in globokim 2¼ m. Po cenitvi bo zgraditev vsega stanovanjskega hloda zahtevala okrog 12 milijonov dinarjev.

Vseh pet hiš stanovanjskega bloka bo stalo, kakor je znano, ob novi Muzejski ulici in Nunski ulici. Tri hiše bodo gledale na Muzejsko ulico in nunske vrte, dve hiši pa proti banovini. Vse te hiše bodo petnadstropne ter grajene v glavnem po skupnih načelih. Ob Muzejski ulici bosta dve hiši dolgi po 24 m, tretja pa bo 34 m dolga. Ob Nunski ulici pa bosta merili obe hiši v dolžino 44 m. Širina hiš bo znašala 13½ m, visoke pa bodo vse 24 m. Muzejska ulica bo pred stanovanjskim blokom lepo urejena in razširjena, ker se ji bo stavba umaknila. Tudi Nunska ulica bo razširjena, nunski samostan pa bo stari zid ki zapira samostanski vrt, podrli in bo zgradil nov

General Peter Nedeljković, ki je bil imenovan za poveljnika IV. armadne oblasti v Zagrebu.

zid. To bo tembolj pomembno, ker bo novi zid arhitektonsko v skladu a hišo Pokojninskega zavoda. Ni dvoma, da bo novi stanovanjski blok Pokojninskega zavoda najlepša stanovanjska hiša v Ljubljani in da bo res v okras mestu. Povprševanje za stanovanja je že sedaj veliko, čeprav se graditev niti še začela ni. Pač pa je za graditev že vse pripravljeno in manjkajo le nekatere formalnosti, ki pa začetka del ne bodo ovirale. Prav verjetno je, da bodo s prvimi pripravljalnimi gradbenimi deli začeli že ta mesec. Prav tako je upravičeno upanje, da bomo prihodnje leto Ljubljančani hvalili Pokojninskemu zavodu, ki bo že lahko dal na razpolago 80 lepih stanovanj v središču Ljubljane.

— Cele nogavice, čiste čevlje, zdrave noge in lahko hojo povzroči SANOPED, prašek za čevlje. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

Tujci v Franciji

Vsi merodajni krogi v Franciji s skrbjo opazujejo, kako je Francija čimdalje bolj preplavljena od tujcev, in to ne od tujcev, ki pridejo in gredo, ampak od tujcev, ki pridejo v Francijo za vsakdanjim kruhom in se trajno naselijo. Tako statistike navajajo naslednji pregled:

L. 1851 je živele v Franciji 390.000 inozemcev. L. 1881 (torej čez 30 let) pa že 1.001.000. V naslednjih 30 letih, do l. 1911, se je število inozemcev že povzpelo na 1.132.100. Med svetovno vojno se je dotok inozemcev zelo povečal in Francija je kmalu postala največja izseljenska država v Evropi. — Ljudsko štetje l. 1919 je našlo 1.417.000 tujcev — to je: 3,7% celotnega prebivalstva; ljudsko štetje l. 1931 pa 2.890.900, kar je 7% celotnega prebivalstva. — Toda ta obilica tujcev ne bi vzbujala tolike pozornosti, če bi bili tujci enakomerno porazdeljeni po vsej Franciji. Naseljeni pa so v glavnem v petih pokrajinah: 559.000 jih je v območju Pariza, 495.000 na severu in vzhodu, 536.000 v pokrajinah ob Sredozemskem morju, 175.000 v aquitanski (groupe aquitain) in 230.000 v rodanski (groupe rhodanien) pokrajini. Nagostuje so tujci naseljeni v sledečih departementih: Seine (369.317), Nord (171.343), Pas-de-Calais (135.885), Alpes-Maritimes (Obmorske Alpe — 113.604), Seine-et-Oise (92.620), Moselle (91.101), Meurthe-et-Moselle (67.373) in Rhone (63.141). Značilno je, kako gostoto so se tujci naselili v velikih mestih, mogli bi skoraj govoriti o neki »kolonizaciji« po tujcih. V Parizu je 230.000 tujcev, v Marseilleu 201.946 (Francozov pa 712.287), v Nici 50.631, v Lyonu 24.974, v Villeurbanne 12.609, v Cannes 8455, v Toulonu 8245, v Antibes 6019, v Argenteuil 6848 itd. Ako gremo naprej do občin, najdemo občine, v katerih tujci znašajo četrtino, tretjino, polovico in celo dve tretjini vsega prebivalstva v občini. Najmočnejše so tujci naseljeni v majhnih občinah rudarskih pokrajin, tako jih je n. pr. v občini Thil (Meurthe-et-Moselle) 1843. — Seveda vsi krogi temu pojavu posvečajo vso pozornost in skušajo njegove slabše strani odpraviti z radikalnimi ukrepi, med drugim tudi z novo zakonodajo, ki zelo ščiti francosko družino.

Napeta filmska drama iz poprišča banditov in tibetapcev na Daljnem vzhodu. V gl. vlogi: Inkišilnov, Griffith Jones, Adrienne Renn

General Ling

KINO SLOGA, tel. 27-30

Samo še danes in jutri ob 16., 19. in 21. uri

V. D.

Slovenci na »Normandiji«

Listi so prinesli vest, da je najhitrejši in največji parnik francoske prekoceanske linije »Normandiec« moral ostati v newyorški luki, kamor je dospel 28. avg. t. l.

Na zadnji vožnji »Normandiec« iz Newyorka v Evropo smo se peljali tudi nekateri Slovenci, ki smo bili na obisku pri svojih v raznih ameriških pokrajinah. Morda je le prav, da se ob tej priliki o življenju na »Normandiji« in parniku samem, ki ima plav trak — kaj več spregovorim.

Težko je bilo svoje in rojake v Ameriki prepoznati, zakaj se hočem že 16. avgusta vkrcati in oditi in ne šele 30. avgusta kot so oni želeli. Slutil sem, da do konca avgusta, ko se spravlja žito in krompir in dozoreva po nemških krajih, se ni bati hujšega. Potem se pa že ne ve, ali bi eploh mogel še čez Ocean. Zato sva se s tov. g. beneficijantom Ovnom Jož, iz St. Vida pri Stični dogovorila, da brezpogojno odstopitveja že 16. avg. iz Newyorka z »Normandijec«. Sklep sva odločno držala. Nama pa se je pridružil tudi gostilničar Albin Plevnik iz Zalega loga pri Ljubljani.

V Newyorku pa zveva od opernega pevca newyorške opere G. Ant. Šublja, da se bo isti dan vkrcal tudi g. tovarnar Vinko Pire iz Kroke, ki se je mudil pri svoji materi v Ameriki. Končno pa najdemo še dva ameriška Slovence, mrs. Mivška iz Sheboyghena in mr. Miklavčiča, ki gresta na Obisk domov.

Vsi smo bili veseli, da nas bo več. Vkrkali smo se 16. avgusta zjutraj ob pol 9. Na ladjo sta nas spremila povsod dobro znani ljubezni g. Julček Slapšak, ki je tedaj v Bridgeportu pri Newyorku nadomeščal obbolelega g. Goloba in g. organist pri newyorški cerkvi Koprivšek Vencel. G. Julček je težko zadržal bolest v srcu ob na-

jinem slovesu. G. Šubelj pa je še v kabino pritekel z nekim drugim Slovincem naju pozdravit in prosit, naj vsem Slovincem tu izročiva njegove tople pozdrave.

Z g. Ovnom sva imela po veliki skrbni domačih v Ameriki pripravljeno kabino v turističnem razredu (II. l.). Ostali pa so bili v III. razredu, ki po udobnosti prav nič ne zaostaja za I. razr. na naših ladjah.

V Ameriko grede sva se z g. Ovnom peljala na »Normandijec« v III. razr., ker je bila v njem večja družba Slovincov. Poleg zgoraj imenovanih je bil še g. farmaceut Ivo Hubad iz Skofje Loke, vodja gluhonemnice g. Zdravko Omerza iz Ljubljane, gospa Stih iz Črnomlja in dve ameriški Slovenki Stonič, ki sta se vračali.

Velikono »Normandijec« si s svojimi domačimi pojmi težko predstavljamo. Vsaj meni se je tako godilo. Predstavljal sem si to ladjo kot nekaj velikega in bal sem se, da me ne bo prvi pogled na njo razočaral tako, kot me je razočaral prvi pogled na cerkev sv. Petra v Rimu, ki se mi v prvem hipu ni zdela kaj posebnega. Toda zgodilo se je drugače. Obstal sem ob tem velikani in čutil sem se majhnega ob tem silnem stvoru človeškega duha. Kar prevzame te silna dolžina 313 metrov 75 cm in širina 36 metrov 40 cm ter višina 9 nadstropij, ki niso vidna. Kje so pa še skladniša in veličina treh dimnikov, katerih vsak je že stavba zase, za kar je eden od njih tudi porabljen. V njem imajo pse, mačke in druge živali, ki jih potniki imajo s seboj.

In vendar tudi ta ogromnost postane lahko igrača penečega se Oceana kot ona ladjica, o kateri pred sto leti pripoveduje misijonar Pire Franc da je tehtala »petkrat tisoč centov« in je »kakor grad« — zdaj pa lahna vetru streže, kakor listje in šušladi.

Kljub silni energiji močnih strojev, ki pod teboj gonijo 4 velikanske vijake, da ropota kot v mogočnem mlinu in brzi do 30 milj (milja 1 km

600 m) na uro, da prevozi prekoceansko pot v petih dneh (v času Pirčevem 42 dni), je vendar vse to kot nekaj slaboten posmeh človekov neizmerni sili Oceanovi.

Kako neki se živi na tej ladiji? Kar se da udobno? Ko prideš v pristanišče, ni treba več skrbeti za prtljago, katero že odnese sluga v tvojo kabino, ne da bi se ti bilo treba kaj brigati. Kabino, katere številko imaš na ladijski karti, ti pokaže poseben sluga.

Povsod sem se čutil silni čistoti in redu, ki vlada na ladiji. Čudovita razsvetljava povsod in razkošni saloni, ki se po upodobnosti vzpnujejo po višini razreda. Nikjer ni slabega zduha. Ventilacijske krogice, ki so povsod na hodnikih, salonih itd., lahko v svoji kabini obračša, kakor ti je všeč. V kabini je mrzla in topla voda. Vsak dan sveža brisačka. Pripravna omara za obleko. Na vratih ob pritrjena tudi navodila za primer nesreče, da se toplo obleci, kako opaseš rešilni pas, ki je na omari, h kateremu rešilnemu čolnu moraš hiteti. Kam se gre, pokažejo puščice na hodnikih z napisom: To life boats. Da v takem primeru ne bi bilo prevelike zmede, se vrata na hodnikih hodnikov zapro, da vsak gre le v tisto smer, ki je zanj določena. Preračunano imajo, da se ladija mogla izprazniti v 20 minutah. Ko sem vse to ogledoval, me prav nič ni mikalo, da bi kaj takega poizkusil, zakaj v taki zmede se gotovo morda namesto v čoln, posadi v peneče se valove.

Koliko potnikov pa lahko gre v takega velikana? Prvi razred sprejme 848 ljudi, turistični razred 665, tretji pa 458 potnikov. Poleg tega pa je na ladiji še 1355 oseb moštva.

Toda na obeh vožnjah kakor je razvidno iz posebne liste potnikov, ni bila zasedena. V I. razredu jih je bilo tja grede 160, v II. razr. 513, v III. pa 332. Nazaj grede pa nas je bilo manj. Na obeh vožnjah je bilo skoraj večina židov. Polno Suzan in Abrahamov se je sprehajalo

po krovu. Pa tudi zamorci in Indijci so bili zastopani. Neka Indijka, ki je bila s svojimi sinovi, je imela v desnih nosnicah biser kot solzo. Reči pa moram, da so Indijci zelo vljudni pa tudi čedni ljudje.

Povprečno ima turistični razred največ potnikov. V kabini imaš prijazno posteljo. Če si duhovnik, ti prinese nad posteljo razpelo. Pri obedih si lahko poljubno izbiraš jedi. Belo in rdeče vino je vedno na mizi (v vseh razredih). V hrani skoraj res ni nobene razlike po razredih. Potrebna je naravnost vzorna. Če pa želiš imeti udoben sedež v jedilnici in če si bolj slačen sor-tec, si morda kaj kmalu po obodu ladje iz pristanišča poskrbeti pri šefu svojega razreda potreben listek, na katerem je označena št. mize in čas obeda (prvi ali drugi obed). K jedi vabi sluga v III. razredu z zvonce, v II. pa z gon-gom. Opoldne in zvečer imaš stani sedež, pri zajtrku, ki je točno od 7 do 9 na razpolago, pa si izbereš poljubni sedež. Prav lahko se pa zgo-di, da se zapiši ali te ura prevara, ker se v Ame-riko grede vsak dan skrajša za eno uro, v Ev-ropu grede pa se naprej pomika. V tem primeru pa pozvonijo svojemu stewardu in ti v kabino prinese zajutrki.

Za dobro kuhinjo skrbijo 180 kuharjev in njih-ovih pomočnikov, ki delajo v namodernejši ure-jeni kuhinji, kjer se vse na elektriko kuha, peče, čisti in spravlja mehanično. Predzadnji večer je vedno tudi diner de gala. Tedaj je treba biti pa oficioelno oblečen! Ob tej priliki se vidi najraz-ličnejšo modo pri damah kot pri gospodih. Ne-katere dame si dnevno 4 do 5 krat premenijo obleko. Na ladiji so zato, da razkažejo svojo oble-ke... Pri gala obedu dobi mornariški trak z napišem »Normandiec«. Tega dame kot otroci ra-di prevežejo okrog čela ali ga vložijo v las. V III. razredu pa se dobi tudi trobentica, posebna čepica in še druge igrače...

(Konec jutri.)

Droble novice

Koledar

Cetrtek, 14. septembra: Povišanje sv. Križa. Ciprijan, škof.
Petek, 15. septembra: Marija sedem žalosti. Nikomed, mučenec.

Novi grobovi

† Vito Križ. V Zagrebu je umrl sedmošolec Vito Križ, ki ga je napadla zavrtna hripa. Bil je priden dijak in up svojih staršev. Včeraj popoldne so ga prepeljali z avtomobilom na pokopališče na Viču, odkoder bo danes ob 5 popoldne pogreb. Mlademu fantu bodi Bog milostljiv! — Staršem naše iskreno sožalje!

— Na skupni seji JRJZ in MJRZ v Kamniku dne 1. septembra 1939 je bila ob veliki udeležbi sprejeta sledeča resolucija: lekrečno pozdravljamo sporazum s Hrvati z željo, da bi široke samouprave pripomogle bratom Hrvatom do boljšega blagostanja, državi pa do popolne ureditve in častnega ugleda, ki ga v teh težkih časih bolj kot kdaj potrebujemo. Slovenija, postavljena na najkrajnjo, vsej točko Srednje Evrope, kjer se križajo pota velikih narodov, je postala s svojimi snežnimi vrhovi trden obramben zid, ki naj jamči za mir ter varnost vsem državljanom od silnega Triglava do Egejskega morja. Že samo to dejstvo nam narekuje, da hočemo v bratski slogi s Srbi in Hrvati doprinesiti svoj delež na oltar skupne domovine naše Jugoslavije. Slovenija je tedaj zelo važen činitelj v sklopu naše prostorne kraljevine, ki zasluži, da se tudi njenemu narodu odprejo vse iste možnosti svobodnega nacionalnega, kulturnega in gospodarskega razmaha kot našim bratom. Na ta način nam ta dom, ki smo ga s krvi izvojevali in že čez 20 let gradili, negovali, postal svetlišče, katerega prah bo mogla prestopiti sovražna noga le preko naših trupel. Zato zahtevamo, da se nam dovolijo v okrilju naše ljubljene Jugoslavije enake pravice za brati Srbi in Hrvati, da pod njenim svobodnim soncem razvijemo vse svoje, do sedaj pritrjene sile, sposobnosti obnove in ustvarjanja dobrih slovenskemu narodu. Zahtevamo, da se uredba o razširitvi predpisov o banovini Hrvatski, ki je izšla v »Službenih novinah«, razširi takoj tudi na banovino Slovenijo.

— Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. Redno vpisovanje se vrši 9. 11., 12., 13. in 14. septembra od 9. do 12. in od 3. do 7. popoldne. (Na praznik in v nedeljo ni vpisovanja.) Pričetek pouka je dne 15. septembra ob 8. uri. Tečaj je organiziran kot redna Enoletna trgovska šola in nudi svojim učencem vse ugodnosti, ki jih imajo učenci državnih trgovskih šol. — Šolnina je zmerna, ki jo zavod pridnim ali potrebnim učencem tudi primerno zniža. — Zavod uživa zavoljo svoje vestnosti, discipline in svojih učnih uspehov izvrsten sloves in je po svojih pedagoških metodah ter prvostopskih strokovnih profesorjih najmodernejši in najuglednejši zavod te vrste. Zavod kot odlično zaključno šolo najtopleje priporočamo.

— Na pomoč poljskemu Rdečemu križu. V Beogradu se je ustanovil odbor, ki mu načeljuje gospa Raymond Brugere, žena francoskega poslanika, Lady Campbell, žena angleškega poslanika, gospa Dembicki, žena poljskega poslanika, gospa Nešić, gospa Steva Pavlovič, gospa Stepanovič, žena generala in gospa Tomić. Odbor hoče pomagati poljskemu Rdečemu križu. Vsi, ki hočejo so-

delovati s tem odborom, se naj obrnejo na naslov: »Maison de France«, Topličin Venac 23, Beograd, kjer bo vsak dan nekdo v pisarni od 10 do 12, razen ob nedeljah. Odbor posluje od 11. septembra naprej in bo hvaležno sprejemal darila v denarju ali v raznih predmetih, in sicer volno, razne tople obleke, obveze, erajce in rjuhe za bolnišnice. Prav tako bo odbor rad dal delo na dom in se naj osebe, ki se lahko posvetijo temu delu, obrnejo pismeno ali ustmeno na odbor.

— Duhovne vaje za duhovnike bodo od 17. do 22. septembra. Ker je še dovolj prostora, naj se udeleženci zgledajo čim prej na naslov: Vodstvo Doma duh. vaj, Zrinjskega 9. Začetek v ponedeljek ob 6 zvečer. Vodstvo.

— Vpisovanje v drž. priznane enoletne trgovske učilišče »Christofor ueni zavode« 15. pravico javnosti — Ljubljana, Domobranska c. 15, se vrši do konca tega tedna, ker bo odprtost še en oddelek. — Prijave se sprejemajo vsak dan dopoldne in popoldne. — Pojasnila in prospekti na razpolago. Zavod uživa odlične sloves po svojih učnih uspehih in prvostopskem proforskem zboru. Vdihnil in največji zavod te vrste v državi. — Lastno, moderno, novo šolsko poslopje. — Šolnina zmerna.

— Loterija za popravilo romarske cerkve M. B. na Ptujski gori. Zadnje dni je silno naraslo zanimanje za našo veliko loterijo. Častilci Gorke Matere božje vprav tekmujejo, kdo bo čim bolj podprl delo za popravilo Marijinega svetišča, ki je ena najlepših cerkev v Sloveniji, znamenita po svojih ustanoviteljih ptujskih in celjskih grobih, kakor tudi po visoki starosti in izredni umetnosti. Pohitite tudi v z naročilom loterijskih srečk, ker zaloga zelo naglo pohaža. Morda boste ravno vi deležni vsaj enega dragocenih dobitkov naše loterije. Že za 5 din lahko zadeneite glavni dobitke, novi prekrasni avto znamke Opel-Kadett, ki je ravno kar dospel iz tovarne in vzbuja silno pozornost. Čakajo vas pa še številni drugi dobitki kakor: novo motorno kolo, par lepih volov, živalni stroj, krasna spalnica, klavirska harmonika, celotna kuhinjska oprema, servis za šest oseb, skupine namizne posode, deset moških in ženskih koles, hektoliter dobrega haložana, vreča moke 600 g itd. itd. ter še nad 300 drugih kramnih dobitkov. Zrebanje bo v nedeljo, dne 1. oktobra t. l. na Ptujski gori pod državnim nadzorom. Izid zrebanja bo objavljen v časopisih. Naročite čim prej vsaj nekaj srečk pri župnijskem uradu na Ptujski gori.

Smederevsko grozdje

že dobite pri
Gospodarski zvezi

Ljubljana, Tyrševa c. 29. Tel. 27-70

— Zagonezna smrtna nesreča. Včeraj zjutraj ob tridesetih na sedem so bili klicani ljubljanski reševalci na Škofljo, kjer so orožniki našli ob železniški progi nezvestnega starčka, ki je imel hudo rano na temenu. Reševalci so nezvestnega ponesrečenca hitro odpeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so ugotovili, da je ponesrečenec 80 letni Ivan König iz Starega Loga pri Kočevju. Starček kljub vsem poskusom in naporom zdravnikov ni prišel več do zavesti in je popoldne izdihnil. Tako je postala njegova smrt prava uganka in ni znano, ali je morda padel z vlaka ali pa je šel ob progi, ter ga je vlak podrl. Prav tako ni izključen zločin.

— Pri zaprtju motnjah, v prebavi vzemite zjutraj, še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Ne s posebnim vlakom, temveč z avtobusi in rednim vlakom bo letošnje romanje k Mariji Lurški v Rajhenburg — Slovenski Lurd, združeno z izletom v Zagreb v dne 23. in 24. novembra. Romarji pridejo v Ljubljano v soboto popoldne v nedeljo povratno karto, avtobusi pa odhajajo iz Ljubljane ob 16.30 preko Trebnjega, Mokronoga, Sevnice in Rajhenburga, v nedeljo pa v Zagreb in preko Kostanjevice, Novega Mesta v Ljubljano. Cena 85 din. — Od 25. do 30. septembra s avtom k čudodelni Gospi Sinjski in dalje po sončni Dalmaciji; z ladjo na prekrasni otok Hvar. Zadnje, a najlepše jeansko romarsko-izletno potovanje. Cena 500 din. Prijave in vplačila za obojno romanje do 20. septembra. Podrobna navodila pošljite brezplačno upravnemu »Božjem« svetcu, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 17. (Tehnična izvedba Tujekoprometne zveze.)

— Službeni list kr. banske uprave dravske banovine v svojem 73. kosu od dne 13. septem-

Justifikacija Jurija Zabukovška

Celje, 14. septembra.

Ko so včeraj popoldne moriku Juriju Zabukovšku sporočili, da bo danes ob 6. uri, ko orožniki odpeljejo skozi Ozko ulico v zapore starega okrožnega sodišča, kjer prestanejo svoje zadnje ure na smrt obsojeni v določeni sobi v pritličju. Jurij Zabukovšek je bil po sporočilu smrtne obsodbe zelo razburjen. Hodil je po sobi sem ter tja, preklinjal sodnike, državnega tožila, paznike in vse, s katerimi je imel kdaj opravka. Nato so ga preoblekli po njegovi želji v njegovo praznično črno obleko in belo srajco. Jurij Zabukovšek je vso noč bedel in bil pokonci in je odklonil vsako jed. Ob 8 zvečer je prišel v njegovo celico jetniški kurat mestni kaplan Franc Babšek. Jurij Zabukovšek je bil tako razburjen, da ga je takoj odklonil, nato pa še bolj razburljivo korakal po celici. G. kaplan je mirno odšel, rekel pa je Zabukovšku, da se bo vrnil čez dve uri, na kar je Zabukovšek tudi pristal. Ti dve uri je Zabukovšek zelo malo govoril, čital je časopise, se nekoliko pogovarjal z orožniki, vedno pa je korakal po celici in močno kadil. Posebno se je zanimal, kako je z vojsko na Poljskem, v Nemčiji, pri njem g. Babšek. Zabukovšek se je v četrturtnem razgovoru s kaplanom precej pomiril in se spustil v razgovor. Po razgovoru sta z gosp. Babškom zmolila tri sv. rožne vence in molila do polnoči. Ob polnoči se je kaplan poslovil in odšel. Po odhodu je Jurij Zabukovšek bral sveto pismo in molitvenik »Večno življenje«. Za knjigo je sam prosil že v četrte v jetnišnici, da mu jo je g. Babšek poslal v zapor. Nekaj časa je čital sveto pismo, nato molitvenik, hodil je po celici, se križal in večkrat vzel v roke križ in ga poljub-

bra 1939 prinaša: 1. Ukaz o amnestiji. — 2. Ukaz o delni amnestiji za kazniva dejanja po zakonih o takсах, državnih monopolih, carinah in državnih trošarinah. — 3. Uredbo o izplačevanju vlog pri denarnih zavodih. — 4. Uredbo o gradnji in opremljanju sodnih poslopij in o urejanju zemljiških knjig. — 5. Naredbo o kontroli izvoza konj. — 6. Spremembo uredbe o organizaciji ministrstva za promet in prometne službe iz l. 1927, in 7. Razne objave iz »Službenih novine«.

Naše osrednje ognjišče:

»Slovenski dom«

naloga letošnjega leta!

Škofja Loka

Okrajni odbor JRJZ za škofjeljski okraj, zbran na seji dne 8. septembra v Škofji Loki, je sprejel sledečo resolucijo: Okrajni odbor JRJZ za škofjeljski okraj pozdravlja sklenjeni sporazum kot temelj za novo ureditev vse države, in zahteva naj banovina Slovenija dobi enake kompetence kakor banovina Hrvatska. V državi naj se čimprej vpostavi ljudsko zastopstvo z zopetnim formiranjem narodne skupščine in senata.

Sevnica ob Savi

V nedeljo, dne 10. t. m., je bil dobro obiskan shod krajevne organizacije JRJZ v Sevnici. Poročal je bivši narodni poslanec za brežiški okraj g. Josip Tratnik in somišljenikom izjerno razložil notranji in zunanje politični položaj. Izvajal je, da nima nihče vzroka strahovati se biti pristaja stranke JRJZ, ki je tako spretno vodila zunanjo politiko, da se nam danes ni bati vojske. Ne bomo se pa smeli strašiti nobenih žrtv, ako bi bile naše meje krivično napadene. Za njim je dr. Rok Jesenko zborovalcem pojasnil, naj se ne dajo begati vznemirljivim in neresničnim vestem, ki se vselej v vojnih časih pojavljajo. Malodušnost ljudstvu samo škodi, rešitev naše bodočnosti pa je v marljivem delu in medsebojni pomoči. Izvajanja obeh govornikov so sprejeli zborovalci z odobravanjem. Enoglasno je bila sprejeta resolucija, poslana voditelju g. dr. Koršču in min. predsedniku g. Cvetkoviču, v kateri izražajo navzoči poleg vdanosti in hvaležnosti obema voditeljema JRJZ še željo, da se čimprej izvede zakonska določba o razširitvi predpisov Uredbe o banovini Hrvatski na banovino Slovenijo.

Po državi

• Težave našega parobrodarstva. Zaradi vojne v Evropi so nastopile v jugoslovanskem parobrodarstvu hude težave, o katerih smo nekajkrat že poročali. To pa se ne nanaša na lokalne parnike kakor tudi ne na obalne brze proge. Glavne težave so nastopile v tako imenovani svobodni plovi. V eplitsko pristanišče je prišel parnik »Talas«, ki je pred kratkim odplul v Francijo, da bi tam natočil soliter. Na pol poti pa so parnik zavrnili in zdaj se je prazen vrnil domov. V eplitski luki je še več parnikov, ki so se doslej udeleževali v svobodni plovi, zdaj pa so povsem brez plov.

• Električna centrala v Novski pogoreli. V električni centrali v Novski je v eni preteklih noči izbruhnil požar, ki se je širil s takšno naglico, da je postala v kratkem času vsa zgradba žrtve ognja. Tudi takojšnje gašenje ni prav nič pomagalo. Požar je nastal zaradi kratkega stika v kablu. Škoda je ogromna. Poleg tega, da je zgradba pogorela, so skoraj povsem uničeni vsi stroji. Novska in njena okolica bo ostala brez električnega toka vse do tle, dokler se ne zgradi nova električna centrala.

• Dva avtomobila sta ga zgnetla. V Vodovodni ulici v Zagrebu je prišel po nesrečnem naključju delavec Pavel Soprek med dva avtomobila, ki sta ga stisnila in mu prizadejala smrtonosne poškodbe.

• 16 zaprtih kmetov iz šibeniške okolice so v ponedeljek spustili na svobodo. Obtoženi so bili, da so sodelovali pri napadu na orožniško patrolo, pri čemer je bil ubit orožniški podnadrednik Šime Ljubičić. Obenem z njimi sta bila zaprta tudi dva orožniška kaplarja, na katere je padel sum, da nista nedolžna pri smrti svojega vodje. Eden od njiju je bil tedaj že odpuščen iz državne službe. Izpuščeni kmetje se bodo zagovarjali iz prostosti.

• Skočil skozi okno, medtem ko so pokopavali njegovo žrtev. Iz Karlovca poročajo: V popoldni okrožnega sodišča je izvršil samoumori 50 letni kmet Ivan Gojak iz Zatišja pri Karlovcu. Gojak je v nedeljo popoldne s puško ustrelil svojega soseda Janka Gojaka, ki je nekaj ur po strelu izdihnil. Ivana Gojaka so prijeli in vtaknili v za-

Ljubljana, 14. septembra

Radio Ljubljana

Cetrtek, 14. sept.: 12 Naši pevec pojo (ploče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Za izjavo igrar Radij, orkester — 14 Napovedi — 18 Operni trio (gg. Marin, Comelli, Krmpotič) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Deset minut zabave — 19.40 Nac. ura: Telovadno predavanje — 20 Šramel kvartet »Murnček« — 20.45 Reprodukiran simfonični koncert — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Koncert Radij. orkestra.

Drugi programi

Cetertek, 14. septembra: Zagreb: 20 Gledališki prenos — Sofija: 19.30 Simf. konc. 20.50 Lahka gl. — Budimpešta: 20.10 Ork. konc. — 22 Kom. konc. — 23 Cig. ork. — Trst-Milan: 17.15 Vok. konc. — 21.30 Simf. koralni konc. — Rim-Bari: 21 Spevoigra — Florencia: 21 Operi »Aurelia al ballo« in »Cavalleria rusticana« — Bero-münster: 20 Opera »Vesela žene windsorske« — Sottens: 20.30 Lahka gl. — 21.05 Solistični konc. — Monte Ceneri: 20 Arje — 20.30 Ork. konc. — 21.40 Vok. konc. — 22 Plesna gl. — Bukarešta: 20 Rуска gl. — 21.35 Plesna gl. — Luksemburg: 20.45 Ork. konc. — 21.15 Stara in moderna gl. — Hrbj: 20 Igra — 21.30 Klavir.

Sestanki

F. O. sv. Peter prične drevi ob osmih z rednimi sestanki. Na spondu bo predavanje duh. voditelja g. Starca. Udeležba obvezna za vse člane.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

por. V torek zjutraj ga je prišla obiskat njegova žena z odvnetnikom dr. Carijem in zaprosila za razgovor z njim. Preiskovalni sodnik je razgovor dovolil in mu tudi sam prisostvoval. Ubijalec je bil med razgovorom s svojo ženo povsem miren in zbran, kar naenkrat pa je planil proti odprtemu oknu in se pogiral v globino. Padel je z drugega nadstropja z glavo na tlak in se na mestu ubil. Naključje je hotelo, da so prav v tem času pokopavali njegovo žrtev.

• Posledice vratolomne vožnje. Dva varaždinska vajenca eta nekje iztaknila motorno kolo e prikolico in eta hotelo to priložnost temeljito izkoristiti. Z blazno brzino sta se odpeljala iz mesta ven v okolico. Na cesti pa eta srečala 14 letno pastirico Franico Rogek, ki je gnala krave a paše. Zaradi brezglave brzine se ji nista mogla umakniti in je prikolica podrla nesrečno dekle. Vlekla jo je s seboj kakih 25 metrov in bi jo najbrž še dalje, da ni kolo zavozilo na neko livado in se prevrnilo. Dekle ima zlomljeno levo roko, počeno lobanjo in hude poškodbe po vsem telesu. Malo je upanja, da bo ostala pri življenju. Vajenca so zaprli in bosta eksperimentalno kaznovana.

• Pogreb namesto svatbe. V vasi Bodjanski Ziti pri Vinkovcih v Slavoniji se je ženil kmet Aleksander Rotković a Serafino Eror. Svatje, ki so peljali nevesto in balo, so se med potjo ustavili v neki gostilni, da se odpočijo. Ženske so šle v posebno sobo, kjer so se preoblekle. Med njimi je bila tudi 25 letna kmetica Milka Babič, ki bi morala biti družica. Ko je jemala iz kovčega obleko, je našla tudi samokres, ki ga je položila na stran. Ko se je preoblekla, je vzela v roke samokres in ga začela ogledovati. Pri tem pa se je samokres iznenada sprožil in krogla jo je zadela v usta ter izstrelila iz zadnjega dela lobanje. Dekle je bilo na mestu mrtvo. Svatovski razpoloženje je bilo »eved« tem kruto prekinjeno in »eprevod, ki je odšel iz gostilne, ni bil več svatovski, ampak pogreb, ko so peljali truplo nesrečnice na njen dom.

• Velik požar na Sušaku. Na Sušaku je izbruhnil ogenj v skladišču bencina in nafte trdke Shell. Požar je zavzel velikanski obseg, ker so sodi, napolnjeni z bencinom, nafto in drugimi mineralnimi olji, eksplodirali drug za drugim. Vzrok požara je še neznan. Skladiščnik pripoveduje, da so sodi, naloženi v skladišču, začeli iznenada podirati. Pri podiranju je najbrž prišlo do tako hudega trenja, da se je kje pojavila iskra, kar je seveda že zadostovalo. Škode je po približni cenitvi nad poldrug milijon dinarjev.

Anekdota

Ubog rudar v nekem vetikem rudniku se je zagledal v lepo deklico in se je hotel z njo poročiti. Šel je k rudarskemu glavarju, ki je bil takrat (1779) Friderik Viljem grof Redern, po-znejši nemški državni minister, in ga zaprosil za dovoljenje, da bi se smel oženiti. Redern, takrat še aamec, mu je hotel ženitev izbiti iz glave: »Ali misliš, da boš mogel preživljati še ženo: Koliko zaslužiš na leto?« — »Gospod glavar,« je odgovoril rudar, »leto je dolgo in ne morem takoj povedati, koliko znašajo moji prejemki celo leto. Vsekakor dobim na izplačilih dan, vsakih štirinajst dni, po dva tolarja.« — »Poslušaj sinko moj,« pravi Redern, »jaz ti bom nekaj povedal. Poznam nekoga (pri tem je mislil samega sebe), ki prejema vsakih štirinajst dni gotovo dvajsetkrat po dva tolarja, pa si še ne upa preživeti ženo. Kaj praviš k temu?« Rudar je gledal svojega predstojnika in zmaljal z glavo. Nato je dejal: »Gospod glavar, to mora biti res pravi guncvet, ki si ne upa s tolikim denarjem preživeti ženo.« Smehljajoč se je odvrnil grof Redern: »No, ker si tako dobro odgovoril, pa vzemi deklico.«

>Hitro, hitro pridite pogledat, očka je iznašel nov trik.<

Kaj pravite?

Ljubljana se v zadnjem času prav pridno in hitro modernizira. Stare stavbe podirajo in na njih mesto postavlja lepe moderne stavbe. Hiter, da celo rekorder napredek opažamo v najlepšem delu Ljubljane — okoli nebotičnika. Vse se čudi napredku in lepim stavbam.

G. urednik, povedati vam pa moram, da ni vse zlato, kar se svetli. Poleg krasot imamo tu polno nedostatkov, kakršnih ne najdemo niti na periferiji, niti na deželi. Predvsem so tu prizadeti stanovalci Dukičevih blokov. Znano je, da je najemnina v teh blokih najvišja v Ljubljani, zato bi vsakdo mislil, da je tem najemnikom poslano z rožicami in da imajo vse dobrine, kakršnih drugi stanovalci v Ljubljani nimajo. Evo vam nekaj takih cvetk.

Vsi stanovalci tega dela mesta so najbolj izpostavljeni dnevnemu in nočnemu nemiru. V njihovi bližini so večja skladišča, kjer se govori noč in dan. Neprestano hupanje ter ropot motorjev moti oazetje podnevi in ponoči. Zelo prijeten je občutek zlasti ponoči, tako nekako okrog polnoči ali že proti jutru, recimo ob treh, pol štirih, ko te zbudi iz mirnega spanja ropot premetavanja železnih sodov, kar se opaža zelo pogosto. Ali ne spada tak ropot med prestopke za kaljenje nočnega mira? Ali ne bi mogla tu policijska oblast nastopiti v zaščito vsaj okolici? Če se že mora opravičiti nočna služba s takim hrupom, tedaj ne spada tak objekt v najlepši del Ljubljane. Kako naj gre človek zjutraj na delo, če nima od noči nič drugega kakor razvrane živce in nespoko telo.

V zadnjem času je ves tovrstni promet usmerjen iz teh skladišč skozi Puharjevo ulico, ki je bila svoj čas zaradi ožine zaprta za vsak promet, tudi za kolesa. Danes se podijo težki tovorni avtomobili drug za drugim z dvorišča in na dvorišče in pri tem dvigajo oblake prahu, ki se sploh nima časa poletiti, ko že drugi drvi za njim. Kakšen občutek naj bi bil za stanovalce Dukičevega bloka, zlasti bloka št. 5, ko se jim nudi tako lep pogled na ulico, kaj šele, da bi odpirali okna. Zračiti ilak ne morejo, ker je notranji zrak še vedno boljši kakor oni s ceste, napolnjen s prahom. Njihova opravka je kljub zaprtim oknom preletena s prahom in je vsako čiščenje brezpredmetno.

V Puharjevi ulici, nasproti nove palače banke Slavije, je še nezazidana parcela in seže prav do Gajeve ulice. Na parceli leže že leto dni veliki kupi stare opeke in kamenja. Vsekemu je dovoljeno metati razne odpadke na ta del za ograjo. Vse prostor je sama nesnaga. Te dni je vsa Puharjeva ulica zasmrđela po neki razpadajoči mrhovini. Ljudje ugibajo, kaj bi to bilo.

G. urednik, prosimo Vas lepo, zainteresirajte pristojno oblast, da pregleda te nedostatke in napravi red ter reši te stanovalce nemira in nesnage. Skladišča pač ne spadajo v najmodernejši del Ljubljane, pa tudi zaloge stare opeke in kamenja ne. Prizadeti stanovalci.

LJUBLJANA

Naval na ljubljanske gimnazije

Ljubljana, 13. avgusta.

Dijaški sejm je končan. Lani so sejm premetli od klasične gimnazije v Gajevi ulici na Breg. Letošnji knjižni sejm je dosegel pravcati rekord glede obiska in prometa s knjigami. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je bilo lepe in sončne dneve dopoldne in popoldne nad 1000 sejmarjev. Vse prostore na Bregu od Tavčarjeve hiše pa tja do Hradskega mostu je bil zaseden. Vlada je živahen promet.

Te dni se prične na vseh ljubljanskih gimnazijah redni pouk. Tudi letos je bil velik naval na vse gimnazije. Splošni podatki navajajo, da je bilo na vseh državnih gimnazijah letos vpisanih 6033 dijakov in dijakinj; samo v prvi razred 1097. Mestna ženska gimnazija ima še 3 razrede in je je bilo vpisanih v VI. razred 90, v VII. 76 in v VIII. razred 62 dijakinj. Ta zavod, ki ga vzdržuje mestna občina ljubljanska, bo postopoma ukinjen, kajti namesto tega je ustanovljena državna ženska realna gimnazija, ki ima svoje učne prostore na državnem učiteljskem na Rosljevci cesti. Letos je bilo prav tako veliko zanimanje za klasično gimnazijo. Tam je bilo v I. razred vpisanih 172, v vse druge razrede 1128 dijakov in dijakinj. — I. drž. realna gimnazija v Vegovi ulici izkazuje 1431 dijakov, nje I. razred 219. — II. drž. realna gimnazija na Poljanah ima skupaj 1183, v I. razredu pa 294. — III. drž. realna gimnazija šteje skupno 1574 dijakov in je najmočnejši zavod. V I. razred je bilo vpisanih 224 dijakov. Gimnazija se nahaja za Bežigradom. — Na ženski realni gimnaziji je v I. razredu 188 dijakinj, na vseh razredih pa 717. Dosele ima samo 5 razredov. — Ženska gimnazija pri uršulinkah je letos odprla že V. razred. V I. razred so je letos vpisalo 92 dijakinj; skupaj jih je 384. — Vse ljubljanske gimnazije izkazujejo letos 6645 dijakov in dijakinj, samo v I. razredu jih je 1189.

Klasična gimnazija sv. Stanislava v St. Vidu izkazuje 390 dijakov, I. razred 96. Po splošnih, še ne specifičnih podatkih, je bilo letos na vseh slovenskih gimnazijah vpisanih nad 13.000 dijakov in dijakinj.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoji krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« gorenko vodo. Bolniki radi jemljijo preizkušeno »Franz-Josefovo« gorenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

I Zagotovite si, dokler je še čas in večja izbira, ugoden abonmanskí sedež v drami in operi, ki bo tekem sezone vaša last in kjer boste imeli priliko videti drameke, operetne in operne umotvorje iz svetovne literature. Izbrani epored zagotavlja izredno zanimivo gledališko sezono. Nekaj novih članov v drami in operi bo povečalo interes za predstave. Prijave za abonma sprejemajo vsak dan od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži dramskega gledališča do vstevši 16. t. m.

I Zanimiva izložba slovenskega narodnega blaga. Tujekoprometna zveza, zast. Putnik, je v enem svojem izložbenem oknu v Ljubljani na Tyrševi cesti 11 razstavila prav okusne slovenske narodne izdelke, med njimi nekatere ljubke starinske originale. Posebno zanimiva je stara kmetška eklinja z motivom iz življenja Martina Krpana. Material za to izložbo, ki vzbuja splošno zanimanje, sta dostavili trdki »Lectarija« in »Tizian«. Zamilski tujekoprometne zveze, ki hoče v svojih izložbah opozarjati na naše narodno blago, je prav simpatična. Gotovo ei bodo ljubljancí te izložbe vedno z veseljem ogledovali.

I Čespljev teden se je začel. Kljub deževnemu vremenu je bil večerajšnji živileki trg, zlasti sadni, zelo živahen. Ogromen je bil dovoz sadja na trg. Otvorjen je bil večeraj brez večjih ceremonij čespljev teden. Še prvi dan je pokazal, da je zavladalo med gospodinjami in prebivalstvom veliko zanimanje za to akcijo. Na trgu so zaradi odprave trošarin na česplje cene padle. Prav lepe česplje so bile po 2 din kg, najlepše sorte, zlasti bosanske so bile po 3 din. V zabojkah po 20 kg so bile prav lepe in dobre česplje iz plujekega okraja po 1.75 din. Dovoz čespljev znaša nad 15.000 kg. Cene ostalemu sadju so ostale v splošnem neizpremenjene.

I »Družina božjega svetca« ima redni letni občni zbor v petek 22. septembra ob 20 v društveni pisarni v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 17, pritišlje.

I Manjše prostore za pisarno, delavsko čakalnico in skladišče orodja v bližini Zaloške ceste v Mostah potrebuje mestno cestno nadzorstvo v najem ali nakup. Ponudbe na mestno cestno nadzorstvo v Ljubljani, Vrazov trg.

Videm ob Savi

Prihod redovnic na Videm. Pet let je bila hiša nasproti farne cerkve prazna. Vse čas, odkar je bila v nji umorjena ga. Juvantičeva, so bila okna zaprta in brez zaves. V soboto, 9. septembra pa je v hiši vse oživel. Marijine družbenice so čistile tla, umivale okna, urejale vrt in dvorišče. Še g. kaplan je prijel za metlo in vneto pomagal. Hišo so namreč vzele v najem sestre presvete Rešnje Krvi. V nedeljo, 10. septembra smo jih slovesno sprejeli. Ob dveh popoldne se je s postaje pripeljala m. prednica v spremstvu petih sester. Pred cerkvijo so jim šolarji in Marijina družba naredili spahir. Ko so se sestre bližale cerkvi, so jim pevci zapeli pozdravno pesem. Gospodu dekanu pa je ginenje vzelo besedo pozdrava in solze so se zasvetile v očeh redovnic ter ljudi. Dusića, učenka tuk. šole, jim je s pozdravno deklaracijo izročila šopek lepih nageljnov. Tudi Marijina družbenica jih je pozdravila s šopekom cvetja. Po sprejemu je šel vse sprevid v cerkev. Tu je g. kaplan v krasnih besedah pozdravil pomen bivanja sester v našem kraju. Pri nas se razvija industrija. Tovarna že stoji, delavstvo se naseljuje. Ceste so polne malih otrok. Kam z njimi? Sestre bodo imele dnevno zavetišče. Čez dan bodo varovale te malčke, jih vzgajale in jim nadomeščale matere, ki se morajo ukvarjati z domačim delom. Učile bodo tudi glasbo in vodile gospodinjsko šolo. Po govoru je bilo darovanje za novi dom in pete litanije. Potem se je vse sprevod pomikal k hiši, ki bo novi dom sester. G. dekan je hišo blagoslovil in ji dal ime »Hiša Kristusa Kralja«. Največ zaslug imata pri tem, da smo dobili dom sester, g. dekan in g. kaplan. Vsi želimo, naj da Bog srečo sestrám v novem domu in mnogo uspeha v novem delokrogu.

I Graditev zatvornice v Ljubljani ob stari cukrarni pri Sv. Petru lepo napreduje. Gradbeno podjetje Matko Čurk iz Ljubljane je že zgradilo na levem bregu betonski zaporni zid od mostu navzdol vse do mesta, kjer bodo začeli graditi zatvornico. Na desnem bregu betonirajo oporno zidovje sedaj in bo zid kmalu potegnjen tako daleč, kakor na nasprotni strani. Pripravljalna dela za graditev temeljev zatvornice gredo lepo izpod rok. Če ne bodo nastopile jesenske povodnji, bo šla gradba vsaj jesen lepo izpod rok. Prav gotovo pa bo zatvornica dograjena prihodnje leto do maja.

I Zaradi umora Dore Bognolove obsojen na 15 let robj. Veliki senat ljubljanskega okrožnega sodišča je obsodil prodajalca sadja, 38 letnega Djordja Deankovića, doma iz splitske okolice, na 15 let robj. zaradi zločina umora Dore Bognolove. Deanković je ločen od svoje prve žene ter se je pred leti naselil v Ljubljani, da bi tu odprl trgovino s sadjem. Lani avgusta se je seznanil z Doro Bognolovo, ki je etanova pri svojih starših v Rodici pri Domžalah. Starši so hčerki vedno prigovarjali, da naj opusti ljubavne zveze z Dalmatincem, ki so mu bili nenaklonjeni. Ko so se preselili iz Domžal v Ljubljano, je začel Deanković zahajati na Dorin dom. V petek, 14. julija mu je Dora, ki je zvedela, da je Deanković ločen in da so ovire za poroko, odkrito povedala, da ga ne mara. Postal je razburjen in je 2 dni popaval po gostilnah. V nedeljo okoli 14 je prišel na Dorino stanovanje. Nastal je kratek prepir. Deanković je potegnil samokres iz žepa in ustrelil v dekle iz neposredne bližine. Kroglja je zažela v desno nadlaket, od tam je šla skozi prsa in izstopila pri levi ključnici. Dora je umrla zaradi notranjega izkrvavljenja. Deanković se je izgovarjal, da je bilo golo naključje, ker si je hotel sam življenje končati, pa mu je dekle hotelo izbiti samokres iz roke. Priče so ga močno obremenjevale. Veliki senat, ki mu je predsedoval s. o. e. g. Ivan Brelih, se je postavil na etališče, da gre v tem primeru za zločin umora in je zato Deankovića obsodil na 15 let robj.

MARIBOR

Vaje v obrambi proti napadom iz zraka

Časi so resni in razburilivi, pa so zaradi tega Mariborčani mirno in samoumevno sprejeli razglase, ki so se danes pojavili na vseh razglasnih deskah ter so bili poslani v sleherno hišo. Razglase pošilja odbor za obrambo mesta Maribora pred napadi iz zraka. Iz razglasov je razvidno, da se bodo v Mariboru v najkrajšem času pričele ter se bodo zelo pogostoma vršile vaje v pasivni obrambi pred napadi iz zraka, da se nadoknadi to, kar se je v drugih mestih, zlasti pa v inozemstvu že dolgo izvajalo.

V tem razglasu se opozarja, da je znak za napad: Odrzano piskanje siren — po trije piski, ki se ponavljajo v presledkih nekaj sekund ter plat zvona. Znak za konec napada je odrezano piskanje siren: po en daljši pisk v večjih presledkih. Na znak napada se mora vse delo v zaprtih prostorih ustaviti, vsi prebivalci se morajo podati takoj v hišna zaklonišča (klet ali javno zaklonišče). Zapreti se morajo vsa okna in vrata, na izpostavljenih točkah naj se šipe prelepijo s prozornim papirjem. Zaveze in zastore je treba spustiti, postajanje pri oknih je prepovedano. Pri zapustitvi stanovanja se zapre plin, voda in elektrika ter pogasi ogenj. Hišnik, oziroma tisti, ki mu je poverjena odgovornost v hiši, zapre vse dovode plina in vode. Promet na ulicah, trgih in drugih javnih prostorih se mora takoj ustaviti. Vozilo se pusti na mestu, voznik in potniki se podajo v najbližja zaklonišča, ki so označena z napisom. Enako se podajo v zaklonišča vse osebe, ki se mude na ulici. Vse obrat v tovarnah se ustavi, delavci se podajo v zaklonišča. Osebe, ki se nahajajo v cerkvah, kinematografih, gostilnah in sličnih lokalih, se morajo podati v najbližja zaklonišča. Prav tako osebe, ki se mude v trgovinah. Ob nočnem napadu pa se je treba držati še sledečih navodil:

Vsa poslopja morajo biti zatemnjena. Izvrši se to z ugašenjem luči ali pa se okna na cesto in dvorišča zastrejo. Razsvetljavo zunanjih prostorov, dvorišč in ulic je treba ukiniti, le na najpomembnejših točkah se svetilke zastrejo s črnim blagom oziroma temnomodrim celofanom. Uporaba žepnih svetilk in vžgalic na prostem je prepovedana. V nujnih primerih je dopustna le uporaba temnomodre svetlobe. Vsa reklama razsvetljava je brez izjeme prepovedana. Za označbo popravil na cestah se uporabljajo le rdeče svetilke, ki so zastrite tako, da je rdeča luč vidna le iz ene horizontalne smeri. Promet naj poteka normalno. Vozila morajo zmanjšati hitrost ter morajo biti opremljena z vsemi sredstvi zatemnitve, katera veljajo za poslopja. Iz vozil, avtobusov ne sme biti vidna notranja razsvetljava, katera sme biti itak le temnomodra. Žarometi vozil morajo biti zastriti z zaslonko iz temnega papirja, lepenke ali pločevine, ki ima v sredi rezo v dolžini 5 do 8 cm ter v višini 1.50 cm. Nad to odprtino in ob straneh morajo biti strešice, ki usmerjajo svetlobne žarke navzdol. Odprtina mora biti prepleljena s temnomodrim celofanom. Zadnje rdeče luči na avtomobilih morajo biti zastrite s cevjo iz kartona, ki je dolga vsaj 10 cm, da je rdeča svetloba vidna le iz horizontalne smeri. Zatemniti se morajo tudi kolo-dvorska poslopja in ostale železniške naprave. Za razsvetljavo prostorov je dopustna le modra svetloba.

Vsak hišni gospodar, oziroma stavešina oblastva je dolžan določiti osebo, ki bo v dotičnem poslopiju skrbel za to, da se bodo vsa navodila v celoti izvajala. Iz postrešij se morajo odstraniti vsi gorljivi predmeti ter pripraviti pesek in lopate za gašenje, dalje sod vode s čerpi. Priporočljivo so tudi aparati za gašenje. Deklar ali javnih zaklonišč, naj se uporabljajo obokani prostori ter kleti.

Kakor je iz navedenega razvidno, gre tokrat bolj zares, kakor pri dosedanjih vajah, ki so se v Mariboru izvajale bolj po domače. Meščani se morajo tozadevno navaditi na red in disciplino, ki jo zahteva današnji čas, saj je to v interesu njihove lastne varnosti. Priprave, ki jih je izvršil odbor za obrambo Maribora pred napadi iz zraka pod vodstvom svojega tajnika inž. Martina Večerjčiča, so zelo obsežne in natančne, tako da bo v doglednem času tudi Maribor tozadevno s vsem potrebnim oskrbljen in opremljen.

m Društvo bivših mornarjev za bivšo mariborsko oblast s sedežem v Mariboru vabi k ustanovnemu občenemu zboru, ki bo v nedeljo, dne 17. t. m., ob 8. v društveni dvorani hotela Novi svet v Jurčičevi ulici.

m Protituberkulozni dinar je v mesecu juniju dosegel vsoto 487.645 din, v juliju 493.549, v avgustu pa 494.584 din. Izven dinarske stanovanjske akcije so darovali Adolf Spatzek 200 din namesto vena na grob pok. Josipa Tscheligija, Društvo gluhozemih 50 din, opekarna Derwushek pa 440 din.

m Z gledališkimi abonmajem se veliko prihrani. Razlika med abonmajem in večernimi cenami je najbolj očita iz naslednje primerjave: neabonenta bo stalo v III. do V. vrsti parterja 14 dramskih, 7 glasbenih predstav in en koncert 400 din, dočim plača abonent za iste prireditve v istih vrstah in še v osmih mesečnih obrokih po 28 din, tedaj skupno le 224 din. Razlika znaša 176 din ali 44%, kar se vsekakor izplača!

m Razglas proti navijanju cen je objavilo tržno nadzorstvo v Mariboru. V razglasu opozarja vse trgovce in gostilničarje na resne posledice, ki bi jih imeli tozadevni prestopki, ter poziva konzumente, da mu prijavijo vsak tak primer, ki se bo najstrožje kaznoval.

m Hudo pomankanje vode. Večraj smo objavili poziv mestne občine, naj prebivalstvo štedi z vodo. Vzrok poziva je fatalna suša, ki je zajela Maribor z vso široko okolico. Presahnilo so na podeželju skoraj vsi plitvejši vodnjaki in studenci, le v najbolj globokih se še dobi voda, ki pa že zelo slabo priteka. Prizadete so zaradi tega posebno Slovenske gorice, kjer morajo ponekod ljudje zelo daleč po vodo. Tudi v mariborskem vodovodu se suša močno pozna, ker priteka v vse mestne vodnjake le zelo malo talne vode.

m Sezonski delavci so se prične vračati tako iz Francije kakor iz Nemčije. Vskan dan prihajajo večje skupine. Oni iz Francije so na boljšem, ker lahko primerno zamenjajo svoj zaslužek.

m Sprememba v odhodu nemškega vlaka. Nemška železniška ekspozitura sporoča, da bo odhajal večerni vlak iz Maribora za Gradec od 15. septembra naprej ob 20.50 in ne več ob 21.40, kakor doslej.

m Kršćanska ženska zveza vabi svoje članice in članice ter prijateljice na izlet v Kamnico, ki se vrši v nedeljo, 17. t. m. Zbirališče ob 14. pred

Celje

c Glasbena Matica v Celju. Vpisovanje gojenec v Glasbena Matico se še podaljša. Vpijuje se dopoldne in popoldne, 14. septembra bo razdelitev učnih ur. 15. redni pouk.

c Prihodnje nedelje na Goro Oljki. Glavni romarski praznik na Gori Oljki bo letos v nedeljo 17. septembra. Začetek pobožnosti bo že v soboto s pridigo. Spovedovanje bo vsa noč. V nedeljo bo več sv. maš in romarske pridige, vmes pa spovedovanje. Letos je Cerkev popolnoma dogotovljena in je res krasna in v ponos Svainjske dolini. Letošnja pobožnost bo posvečena molitvi za mir, zato vabimo vse Savinjsčane, pa tudi druge, da v nedeljo pohite na lepo Goro Oljko.

c V podružnici Slovencev v Celju se dobe srečke za loterijo v Petrovčah. Ker so dobilki lepi, pohitite!

c Novi grobovi. V Frankopanovi ulici je umrla 60 letna žena trgovca Antonija Socher. Pogreb drage pokojnice bo v četrtek ob 5 popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča. Na Glavnem trgu je umrla 80 letna vdova po mizarsem mojstru Tereziji Bračič, na Ložnici pri Celju pa 81 letna prevzlikarica Marija Povhova. Naj v miru počivajo!

c Hrbtenico si je nalomil 43 letni posestnik Anton Mestinjšek iz Zibike pri Šmarju, ko je padel z voza. Pri košnji se je urezala s koso globoko v desno mečo Antonija Cokan iz Šmartnega v Rožni dolini.

c S slive je padla 64 letna posestnica Ivana Kranje iz Loč in si zlomila levo roko.

c Iz avtomobila je kradel. G. inž. Grajn je bil s svojim avtomobilom pred Confidentijem v Zavodni. Med tem časom, ko se je zamudil za nekaj minut, je prišel v njegov avtomobil 33 letni Alojz Gorenjak, pekovski pomočnik iz Nove vasi, in mu ukradel iz avtomobila kovčeg, v katerem je bilo vrednosti za 1320 din. Orožniški narednik g. Letik pa je tatu izsledil in ga aretiral. Pri njem so našli še ukradeno blago. Izročili so ga sodišču.

Ptuj

Vse za šolo v Cirilovi!

Novice zagrebških Slovencev

Zagreb, 11. septembra.

Zadnje čase se je zopet nabralo nekaj novic, odkar so nismo javili. Tako je popolnoma tiho potekel 8. septembra ustanovni sešatek deklisklega odseka Slomskovega prosvetnega društva. Količnega pomena je za dekleta takšen odsek, posebno še daleč od domačega kraja, ni mogoče dosti poudariti. Naše slovensko kmečko dekle pride še v najnežnejši dobi iskat borpna zasluzka v mestni hrušč. Zdravo je, pridno, nepokvarjeno in ima namen s svojimi skromnimi prihranki ustvariti ei bodočnost. Pridno dela in dela, njeni zaslužki se sicer počasi množijo, pa kaj, ko z leti beži njena mladost, a njen cilj je, poročiti se — postati mati. Ko človek to malo premisli, se mora vprašati: kje je takemu dekletu priprava za bodoče zakon-sko breme, kje je njena vzgoja, njena notranja izgradnja duhovnega in duševnega življenja? Vse to je prenehalo z njeno ljudsko šolo, a današnji čas zahteva več, veliko več. Zato je treba posebno pozdraviti tako zamisel naših deklet, ki se nase prevzele to težko nalogo. Na ustanovnem sestanku sta govorila g. bogoslovec Lisac Andrej, ki je s prav toplimi in iskrenimi besedami orisal vse gorje slovenskega dekleta v tujem vele mestu in podal lepe praktične smernice, ter gđ. Marija Plohlava, ki je razložila namene in načrte bodočega dela tega odseka. Kako je z velikim veseljem in navdušenjem sprejela ta ustanovitev, sta v dokaz že dva živahna sestanka v tem kratkem času, in veliko število deklet, ki se za odsek zanimajo.

Ni dolgo tega, da je naše društvo oživelo tudi s tamburaškim zborom, ki bo s svojimi nastopi povzdignil društvene prireditve in igre v bližnji dobi zimski sezoni. Uspehe njihovega dela bomo z veseljem pozdravili.

Posebno pa je nas zagrebške Slovence razveselilo, ko smo zvedeli, da pride v nedeljo, dne 10. septembra, med nas slovenski novomašnik. Začelo so se priprave za njegov sprejem med cerkvenim pevskim zborom, ki je začel pridno vaditi pesmi za to priliko pod vodstvom svojega pevovodje g. Lisca Andreja, a z druge strani so pridna dekleta poskrbela za lepe šopke cvetja in za pozdrave. Tako je nedelja 10. septembra bila posebno slovesna pri Sv. Roku. Ko se je približal našli skromni cerkveci novomašnik g. Ivan Munda, je pred njega stopilo dekle iz slovenske Marijine družbe, ga pozdravilo in mu podarilo lep šopek cvetja z napisom. Nato je g. novomašniku izročila zastopnica deklisklega odseka Slomskovega prosvetnega društva s toplimi besedami velik šopek belih rož. Na vratih Rokove cerkvice pa je pozdravil g. novomašnika v imenu vseh zagrebških Slovencev g. bogoslovec Lisac Andrej in podaril, da je on že drugi sin slovenske matere v duhovniku posvečen, zaželel mu je obilo božjega blagoslova v njegovem duhovniškem apostolat-u, ki ga čaka med brati Hrvati v sončni Dalmaciji in ga povabi v našo cerkvico, da Bogu prinese daritev za vse zagrebške Slovence, kar je tudi g. novomašnik ganjen vsemu navzočemu ljudstvu obljubil. G. novomašnik je imel med sv. mašo slovensko pridigo, podelil nam je svoj novomašniški blagoslov in spominske sličice, popoldne pa je imel še slovenske večernice s petimi litanijami. Za vse to iskrena mu hvala!

Prihodnje nedelje, dne 17. septembra, bomo imeli še redni letni občni zbor Slomskovega prosvetnega društva, za kar je veliko zanimanje, ker se s tem začne tudi vsakoletno prosvetno delo v društvu. Članstvo ei je popolnoma edino glede volitve novega upravnega odbora, kajti boljšega predsednika od našega priljubljenega sodnika g. Alojzija Ranta si nihče ne more želeli. Zato pride vsi Slomskarji v čim večjem številu, da take daste priznanje delu svojega predsednika in dosedanjega odbora.

Študenec pri Sevnici

Dne 7. sept. popoldne je požar vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Kovača iz Gornjih Impolj. Ogenj je nastal pod kozlozem in je takoj zajel ekedenj, ki je bil napolnjen s senom. Poteg ena mu je pogorel tudi vsa letošnji pridelek žita. Domneva se, da so ogenj iz nepredvidnosti zanetili otroci Škoda bo z zavarovalnico le deloma krita.

Letošnje leto poteka pri nas v pravcatem znamenju zgradb. Občina si gradi svoj lastni dom, ki ga že nekaj let zelo pogrešamo. Zai le, da je etavni prostor po zaslugi nekaterikov tako neprimerno izbran, da bo težko v polni meri ustrezal svojemu namenu. Tudi zgradba gasilskega doma je že pod streho. Ako bi ne bilo nekaterih težkoč, bi bil dom že v celoti dograjen. Sicer pa je v razmerah, v katerih živimo pri nas, že to precejšen korak k napredku.

Koprivnica pri Rajhenburgu

Na Mali šmaren smo blagoslovili sadno eušil-nico, ki jo je zgradila tukajšnja podružnica SVD Prepričani smo, da bo to v veliko korist vsej okolici, posebno letos, ko je sadje bogato obrodilo, zlasti še slive in ni pričakovati, da bi se dalo sadje v evežem stanju po primernih ceni prodati. Je pa letošnji Mali šmaren letos že tretji datum za Koprivnico, ki zaznamuje napredek v kmetijstvu; zadnje dni v januarju je bil pod okriljem Kmetске zveze, ki jo je spretno organiziral g. kaplan Petančić, dvodnevni zadružno-gospodarski tečaj, ki je bil zelo dobro obiskan. Dekleta, članice mladinske kmetске zveze, so pa imele v času od 15. marca do 15. junija gospodinjski tečaj, kate-rega je obiskovalo 16 deklet. V Koprivnici, kjer se je do prihoda g. kaplana Petančiča reklo, da ni prostora, da bi se odprla knjižnica, katero je protiljudski JNS režim zaprl, se je letos našel prostor za gospodinjski tečaj, in sicer je g. kaplan velikodušno odstopil ose sobi v kaplaniji za učilnico, eam pa se je za ta čas umaknil v sobico v župnišću. Veem, ki so pripomogli, da se je tečaj vršil, bodo dekleta tečajnice vedno hvaležne.

Ajdovec pri Žužemberku

Spomenik rojstne župnije pokojnemu škofu Gnidovcu — »Gnidovčev prosvetni dom« — je zgrajen. Načrt zanj je napravil in zidareko delo izvršil g. Franjo Rataj, etavbenik in član banskega sveta v Novem mestu. Svoje delo je odlično opravil. V nedeljo, dne 17. septembra bo blagoslov novega doma. Ob devetih popoldne bo pridiga av. maša, ki ju bo imel prevz. g. škof; po av. maši blagoslov doma in odkritje spominske plošče, ki ga bo s primernim govorom izvršil g. Viktor Zakrajšek, kapitularni vikar ekopljanske škofije. Nato bo prosvetni tabor. Popoldne ob pol dveh bodo pete litanije Matere božje, nato telovadni nastop fantovskih in dekliskih odsekov žužemberškega okrožja in okolice. — Kljub težkim razmeram, v katerih živimo, se novega doma, ki smo ga s tolikimi žrtvami zgradili, veselimo. Naj počiva nad njim božje varstvo in božji blagoslov.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

KULTURNI OBZORNIK

Hrvatska zbirka religiozne lirike

Milan Pavlič D. I.: Pod okom Gospodnjim

Pisali smo že v našem listu, da je letos umrl v Zagrebu jezuit p. Milan Pavlič, ki spada med največje hrvatske religiozne pesnike. Zdej je njegov tovariš Josip Badaković D. I. poskrbel, da je izšel izbor njegovih poslednjih duhovnih pesmi, ki ga je za tisk priredil še pesnik sam in ga posvetil vseuč. prof. dr. J. Belanu in njegovi gospe. Knjigi je napisal urednik tudi lepo studijo o pesniku samem, s katerim je zvezana na Hrvatskem razvoj katoliške poezije in katoliške publicistike. Kakor posnemamo iz dodane studije, se je rodil leta 1878 v rodini, ki je imela 19 otrok, in sicer v strmi lički vasi nad Senjem. Ko mu je umrla mati, je kmalu stopil v senjko gimnazijo, kjer je napravil maturo in se svedel že poekušal v peeništvu. Na nadaljnje njegovo življenje so imeli največ vpliva trije ljudje: književnik Cihlar-Nehajev, s katerim sta bila največja prijatelja in s katerim sta razpravljala o književnosti in se učila pri slovenskih pesnikih sploh, pa tudi pri angleških in romanskih, dalje ideolog hrvatskega kmečkega gibanja Ante Radić, s katerim sta bila v ozki zvezi in ki ga je navedel živeti z narodom ter je bil posrednik med njim in esmeničkimi organizacijami; tretji pa je bil mistik škof Lang, ki ga je obdržal v semeniču in ga upeljal v duhovno življenje, še posebej pa v lepoto krščanskih idealov, katerim je ostal tudi v pesmi zvest do zadnjega. Pozneje se je posvetil svojemu duhovniškemu delovanju kot katehet in gimnazijski profesor, tudi kot spiritual, toda že s 33. letom je bil upokojen ter se je odšel predal katol. žurnalistiki na Reki obenem z dr. Roguljo in dr. Eckertom, za katerim mu je bilo vedno hudo. Tedaj je njegovemu listu »Riječki novinar« obljubil sodelovanje tudi Stefan Radić. Urejal je nekaj časa tudi »Hrvatsko stražo«. Med vojno je stopil nazaj v službo ter je bil profesor bogoslovja v Senju. Toda leta 1924 pusti to službo ter stopi k jezuitom — v Ljubljano, kjer je celo leto preživel novičar. Studiral je v Belgiji in se vrnil v Zagreb, kjer je urejal »Glasnik« in peenil dalje ter se posvečal predvsem religiozni liriki ter prevodom iz raznih jezikov. Tu je umrl letos spomladi in zapustil v hrvatski književnosti lep spomin kot pravi književnik, eden najboljših izrazito katoliških pesnikov.

Kot pesnik je izdal več zbirk. Prva je imela naslov »Zakutka« (1902), ki so jo kritiki sprejeli z odobravanjem. Pred vojno je izšla tudi druga zbirka z naslovom »Pjesmec«, v kateri pa se je že pokazal pravega umetnika s finim čustvom in velikim smislom za obliko, med ka-

terimi so imele največ uspeha lepe legende, v katerih je on mojster. Potem je izdal prevode Retteja (Kako sem se spreobrnul) in Manzonijsve »Zaročence«. Med zadnjimi deli pa so bili prevodi cerkvenih himen, ki so pred leti izšle v posebni zbirki »Himne« in ki so po virtuoznosti oblike mojstrska dela. Izbor iz njegovih pesmi zadnjih dvajsetih let pa je izšel sedaj v pričujoči knjigi »duhovnih pesmic«.

»Pod okom Gospodnjim« je antologija pesmi razdeljena v šest poglavij: Uz bojno evirku, Pred oltarom, Naša Gospa, Bog medju nama, Božji ljubimci ter Priče. Veliko njegovih pesmi je prigronega značaja, toda po čustveni plati lepih primerih, še bolj pa po čudovitih rimah in virtuoznih oblikah tudi prigronece ogrejejo (n. pr. Dragulj, t. Eckertu). Njegov svet je izrazito katoliška cerkvena religioznost, ki se izživlja v ljubezni do Jagnjeta, večnega Prijatelja, do naše Gospe, do Hostije in Srca Jezusovega. In ta poezija, ki ga družijo tudi splošno s cerkvenimi himnami, je resnična poezija, ker ni samo didaktična, temveč resnična iz vse duše zapeta z močno pesniško besedo. Včasih čutimo preveč pridigarski ton iz marsikaterih in tudi prigronečih, kar slabi njegovo pesem zadnjih let, toda v nekaterih se kaže še vsa moč njegovih prvih lirčnih pesmi. Dasi je sodobnik moderne, vendar večkrat zazvene iz njegove lire strune prejšnjih realistikov šenoinega kova, pa tudi Kranjevečeva refleksivna pesem ima pri Pavliču svojega naslednika. V mnogočem pa se da Pavličeva poezija primerjati pesmi našega Sardenka, zlasti iz njegovih »Mladih juterc«. Z njim ga veže tudi ljubezen do čiste oblike in besedne izbranosti ter formalne virtuoznosti. Za zgled samo začetni stih pesmi »Lanc«:

Oj, lan sam, lanja, tih i sitanlan;
u ran sam dan o nebu eni san.

ali pa velikonočna pesem, ki je ena najlepših v zbirki:

Tugu minu, Uekrs sinu,
Zvon zazuja,
Glas mu sveti svijetom leti
Aleluja!

Posred sretne trešnje cvjetne
Časomusta,
zlatnoj pečli mimo veli:
Isus usta!

itd.

Knjiga, ki nam predstavlja dobrega hrvatskega religioznega pesnika, je lepo izdana ter vsega priporočila vredna.

Iz ljubljanske Opere

Po večletni tradiciji uprizarja naše operno gledališče ob vselesniških dneh nekaj opernih predstav, ki so le ponovitve, večinoma iz preteklih sezon. Zato se ob letošnjih predstavah (Ero iz onega sveta, Baletni večer, Traviata, Trubadur in ena opereta) ustavimo le v toliko, v kolikor so bile združene z gostovanjem g. Zlate Gjungejenc, gde. Mire Bašičeve in g. Jožeta Gostiča. O nastopu g. Gjungejenc in g. Gostiča v »Traviat« je prav za prav odveč pisati, saj jo poznamo v teh vlogah še iz onih srečnih časov, ko sta bila oba še člana našega gledališča. Medtem so se časi v marsikaterem oziru spremenili, a »Traviata« je ob poglubljeni in sugestivni igri Zlate Gjungejenc, moštrosko nijansirani s petjem vred, in ob velikih pevskih sposobnostih Jožeta Gostiča ohranila svojo staro, dovršeno in za občinstvo privlačno silo. Slednje so potrdile do zadnjega kotička zasedene vrste poslušalec, ki so bile ob ostalih predstavah dosti skromno posejane. — Nastop gde. Bašičeve v »Trubadurju« je bil tudi lep dogodek. V vlogi Leonore je Bašičeva pokazala veliko glasovno bogastvo, od zvočnih lepo barvanih nižin do večkrat naravnost blestečih višin, združeno s solidno pevsko tehniko. Kljub nekaterim okornostim v igri je njena sigurnost za prve začetke opernega udejstvovanja (če sem pravilno informiran) hvalevredna. Če bo v svojem nadaljnjem razvoju še bolj pazila na lepo muzikalno fraziranje, da bo bolj »iz enega kosca« vlit in ne več sunkovito, ter le prerado razirga in zdrobi muzikalno kontinuiteto pevskie linije, bo na svoji poti gotovo dosegla prav zavidljivo višino. Slednja trditve gotovo ni preveč drzna spričo kvalitete, ki jih je gde. Bašičeva pokazala na esobotni predstavi »Trubadurja«, za kar jo je tudi občinstvo nagradilo z navdušenim priznanjem.

Dr. V. V.

Ciril Pregelj je izdal v samozaložbi koračnico za klavir (harmoniko) pod naslovom: »Pozdrav Rogoški Slatini«, ki jo je doslej izjavjal v dveh sezonah združitveni orkester v Rogoški Slatini. Koračnica, v kateri so deloma uporabljeni narodni motivi, je zelo efektivna, zunanja oprema je odlična, notni tisk pa izredno čist in razločen. Dobiva se po vseh knjigarnah.

Naš rod, letnik XL. 1939/40, št. 1 prinaša naslednjo vsebino: Boris Kranjc: Misel. Anton Debeljak: Veveriča dirja (pesem). G. Rajčev-Spur in Atanasev: Božji darovi (iz bolgarskega). France Bevk: Peter Klepec (povest, ki se bo nadaljevala). Marija Kmetova: Ekspedicija na Golovec. Franja Obid Jelincičeva: Damjanov Jernejc in njegov strah. Franjo Roš: Veverica. Kaj je doživel Trava (po S. Rouanovu priredil Emil Smasek). Fran Roš: Janček. Viljem Kunst: Daj nam danes naš vsakdanji kruh. Poleg tega še več leposlovnega drobca in slikanice za najmlajše. Leposlovne esetavke so ilustrirali P. Georgijev, Riko Debenjak, Niko Pirnat, N. Busch, Dore Klemenčič, Fr. Sedej, L. Perko, S. Hotko. V zadnjem delu je več podučnih člankov, med katerimi omenjamo: Junaki sinjih višav (piloti-lovci). Naša domovina v številkih (Kuglar Mirko). Vsak kraj ima svoj običaj. Opica Fruj in Gazela (Zima Vrščajeva). Zaklad na Mrtalosu (Rudolf Mohar). Mladina piše itd.

Pri »Modri Ptici« je izšla monografija o pesniku Antonu Aškercu, ki jo je napisala gospa dr. Marja Borštnik-Skerlakov. O njej bomo v kratkem obširneje poročali.

Kres, 1. X., št. 9: A. A. Fantov september. Velikašni mariborski dnevi. Jože Dular: Zemlja in ljubezen (celotna povest). Lokar France: Gledam v vrhove dreves (pesem). Rado Miklič: Teško slovensko vprašanje. Björnson: Anže (sloven Ivan Campa). Dr. M. Wraber: Sprava in poraba esadja. Jesenovec: Izšana poglavja iz peeništva.

Mornariški glasnik, št. 4: Više školovanja u mornarici (Armin Pavlič). Sastav savremenih flota (Todor Vrblca). Utičaj barometarskih minimuma (depresija) i maksimuma na pojavu bure na Jadr-

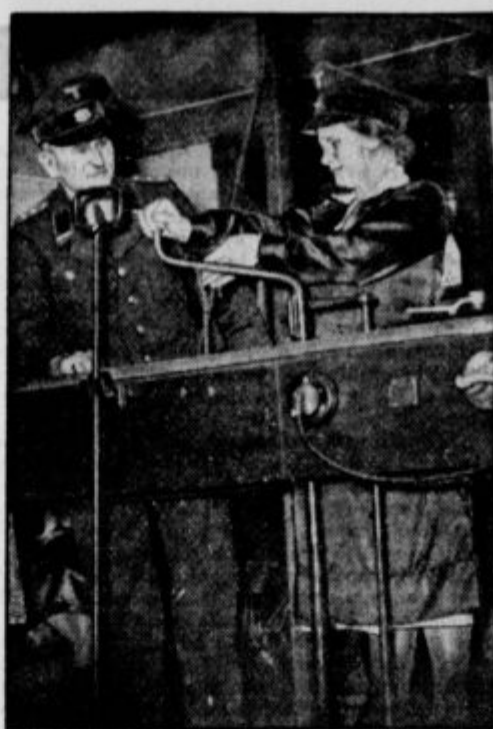
nu (Aleksander Andrić). Preki vojni sudovi u mornarici (Spasoje Urošević). Savremena esredstva za spasavanje posada potonulih podmornica (Fr. Bambić). Različnosti: Iz davno minulih vremena (N. S.). Dalje: ocene knjig, novosti in beleške, trgovačka mornarica, pregled važnejših dogodkov, bibliografija. Poseben dodatek: Sestav britanske mornarice l. 1939, kar bo zanimalo tudi širše kroge.

Nekaj čeških knjižnih narčtov. — V založbi Lidových závodů tiskárských a nákladatelských v Olomucu bo izšla v najbližnjih dneh knjiga znanega katoliškega zgodovinarja dr. Avg. Neumaana, delo, ki ga je pripravil 25 let pod naslovom: K zgodovini husitstva na Moravskem (K dejinam husitství na Moravě). Delo bo prvo načrtno znanstveno delo zgodovine husitskih bojev na Moravskem, kakor tudi podoba razmer pred nastopom husitov. Poleg tega bo tu podano tudi podrobno pregledovanje zastopnikov bazilejskega cerkvenega zbora s husiti ter bo knjiga zlasti od te strani prinesla marsikaj novega. — Založba Václav Peter v Pragi je zasnovala novo poljudno znanstveno knjižnico pomembnih studij in razprav iz češkega kulturnega življenja, ki jo bodo pisali najpomembnejši češki znanstveniki, pod naslovom: Svazky dvah a studií. Urejuje jo doc. dr. Fr. Kovarna ter bo obsegala, kakor je zdaj predvideno, naslednje studije: doc. Fr. Kovarna: Češka treznost in češki patos; M. Chorvath: Romantično obličje Slovaške; doc. dr. V. Černý: Razisem, njegov izvor in razvoj; J. Frejka: O gledališču, ki bi bilo v resnici narodno. Ti štirje zvezski so že v tisku ter bodo izhajali v posameznih sešitkih po 32 strani v žepni obliki, katerih vsak bo stal samo 4 Kč. Pripravljajo se še druga dela: prof. Arne Novak: Narod in njegova literatura; dr. A. M. Piša: Duh češke poezije po vojni; V. Jirat: Fr. Schiller; doc. dr. Heidenreich: Učitelj junaštva (t. j. Holeček in Jugoslavija); doc. dr. J. Patočka: Češka izobrazba; Jan Albert: Sparta; doc. dr. V. Jirat: Nova nemška literatura; dr. M. Kratochvíl: Temeljni kamen Narodnega gledališča; doc. dr. R. Vacková: Sokratova vzgoja za življenjsko modrost; dr. B. Sekla: Narod in populacija; dr. J. Nebessar: Duh novega gospodarstva, itd. Zvezki, kljub temu, da bodo namenjeni i širokemu občinstvu, ne bodo imeli izključno poljudnega značaja, temveč bodo skušali ohraniti tudi znanstveno višino.

Dr. Jaromir Borecký — 70-letnik. V Pragi je praznoval 70-letnico dr. Jaromir Borecký, znani skladatelj, glasbeni kritik ter pesnik in prevajatelj. Prav Slovenci smo mu hvaležni za njegove prevode Aškerc, s katerimi je pomagal slovenski poeziji k svetovni slavi.

Kje leži Byronovo truplo? Tako je naslov angleški knjigi, ki jo je spisal Th. G. Barber, župnik v Hucknall Torkardru pri Nottinghamu (Byron — and where he is buried?) in v kateri pisatelj vračča dosedanje trditve, da je Byron pokopan v navadnem skupnem vojaškem grobu na Grakem, kjer je umrl v času osvobodilnih bojev. Tradicija je, da si je pesnik sam želel, naj ga pokopljejo v skupnem vojaškem grobu, toda prijatelji mu te prošnje niso ugodili. Župnik G. Barber pravi v svoji knjigi, da je lani dal odpreti grobnico rodine Byron v Hucknall Torkardru in pri tej priliki videl ostanke velikega pesnika, katerega truplo je dobro ohranjeno ter ima na obrazu celo »mirmi oblike«. Pri tem pogledu se je baje tudi prepračil, na katero nogo je Byron šepal, namreč na desno, dočim veliko dosedanjih življenjepiscev trdi prav nasprotno. Knjiga je vzbudila na Angleškem veliko zanimanje.

Nagrade francoske Akademije. Francoska Akademija je letos odlikovala in nagradila naslednje pesnike: Verlainovo nagrado 6000 fr. je dobil Frederic Plessis za vse svoje življenjsko delo. — Barthoujevo nagrado 13.500 fr. je dobila M. A. Desmarela. — Nagrado francoskega jezika je dobil A. Douzat in J. Arcache (ženska). Med drugimi odlikovanci so bili: Ch. Hagel, M. Diamant-Berger, Duceud Bourget, De Ladeveze, A. Mary, J. Arnoux in Jaques Foucard.

Berlinska cestna železnica bo dobila ženske vozače. Na sliki: pouk novega vozača.

Nadzorstvo nad zločinci

Pod mučnim vtisom tako pogostih roparskih umorov v Sloveniji, s posebnim ozirom na one v Savinjski dolini, ki jih je zagrešil tolovaj Grebenšek, je pač umestno resno razmotrivanje, na kakšen način bi se naj slična strahotna grozodejstva vsaj omejila, kajti iztebiti popolnoma jih pač ne bo nikdar mogoče.

Že iz časopisnih poročil preteklih časov je razvidno, da zagrešijo največja grozodejstva v pretežni večini zakrknjeni nesrečniki, ki so bili

ŠPORT

Jugoslavija prva v evropskem tenisu

Najslavnejša športna trofeja na svetu Davisov pokal je potovala leta 1933 iz Francije v Anglijo. Tam je ostala do leta 1937, dokler je imela Anglija Perryja. Istega leta pa je odpeljala Amerika to visoko odlikovanje preko Atlantskega Oceana. Leta 1938 je branila Amerika ta pokal uspešno napram Avstralcem. Toda samo dve leti se je Amerika mogla veseliti kot posestnica pokala, samo tako dolgo, dokler je bil v ameriškem moštvu igralec formata Donald Budgeja. Letos pa je morala Amerika prepustiti dragoceno trofejo Avstralcem brez Budgeja, ki je prestopil v profesionalni tabor. Po moči igralcev onstran luže lahko trdimo, da bosta Amerika in Avstralija tudi v bližnji bodočnosti zmagovalki za Davisov pokal.

V evropski coni sta si stali nasproti v finalni borbi Jugoslavija in Nemčija. Zmagala je — kakor znano — Jugoslavija z rezultatom 3:2 in je postala s tem najmočnejša v Evropi v teniskem športu.

Hrvatska atletska zveza na vidiku

Prihodnjo nedeljo ima zagrebška atletska podzveza izredni občni zbor. Ob tej priliki se bo osnovala hrvatska atletska zveza.

Jugoslavija se udeleži X. balkanskih iger

Kakor izgleda se bodo X. balkanske igre kljub izredno neugodni mednarodni situaciji vršile. Grška lahkoatletska zveza je namreč vprašala našo atletsko zvezo, da gotovo odgovori, če bo Jugoslavija sodelovala na letošnjih balkanskih igrah, ki bodo v Atenah. Naša zveza je odgovorila pozitivno.

Nov rekord v hoji

Nov rekord v hoji je postavil švedski rekorder John Mikkaelsson v Stockholmu na 10 angleških milj, katere je prehodil v času 1:13.59,4.

Evropska lahkoatletska »rang-lista« ali bilanca zadnje rekordne sezone

Ker smo tako rekoč ob koncu lahkoatletske in z ozirom na evropsko politično situacijo najbrž sploh poletne sportne sezone, bi bilo čisto pravilno, da si nekoliko ogledamo najboljši uspehe evropskih lahkoatletov v predolimpijskem letu. V spodnji listi niso navedeni uspehi v hoji na 10 in 50 km, maratonski tek ter desetorboj, ki bo na programu olimpijskih iger. Če bi dosežene rezultate ocenili po tabeli z 10, 9, 8, 7 itd. točkami za posamezna mesta, potem bi dobili tale vrstni red narodov: 1. Nemčija, 402 točki, 2. Finska 232, 3. Švedska 119, 4. Italija 98, 5. Anglija 37, 6. Francija 34, 7. Norveška 32, 8. Nizozemska 26, 9. Madžarska 24, 10. Švica 20, 11. Poljska 18, 12. Estonka 16, 13. Grčija 11, 14. Luksemburg 6, 15. Belgija 2, 16. Danska 1 točko. Takole izgledajo rezultati:

100 metrov: Neckermann in Scheuring (oba Nemčija) 10,3 sek. Mariani (Italija) 10,4; Studer (Švica), Borchmeyer (N), Hornberger (N), Osendarp (Holandska), Andersen (Norveška), Holmes (Anglija), Müller (N) 10,5 sek.

200 metrov: Scheuring (N) 21,0; Neckermann (N), Mariani (I) 21,2; Gonelli (I) 21,4, Hornberger (N) 21,4; Harbig (N) 21,5; Köster (N), Konze (N) 21,6; Kemitt (N), Osendarp (H) 21,7 sek.

400 metrov: Harbig (N) 46,0; Lanzi (I) 46,7; Pennington (A) 47,3; Missoni (I), Hamann (N) 47,8; Brown (A) 48,1; Hahn (N) 48,2; Baumgarten (H), Edfeld (S) 48,3; Wieland (N) 48,5 sek.

800 metrov: Harbig (N) 1:46,6; Lanzi (I) 1:49,0; Brandscheit (N) 1:50,3; Schumacher (N), Giesen (N) 1:51,2; Littler (A) 1:51,4; Wethered (A) 1:51,7; Anderson (S) 1:52,2; Levesqua (Francija) 1:52,3; Herrmann (N) 1:52,6.

1500 metrov: A. Andersson (S) 3:48,8; A. Jansson (S) 3:49,2; Hartikka (Finska) 3:50,0; Kandl (N), Poll (A) 3:50,2; Wooderson (A) 3:51,4; Sarkama (Finska), Jacob (N) 3:52,0; Mehlhose (N) 3:52,4; Mostert (Belgija) 3:53,4.

5000 metrov: Mäki (Finska) 14:06,8; Pekuri (Finska) 14:16,2; Jonsson (S) 14:18,8; Salminen (Finska) 14:22,0; Kusocinski (Poljska) 14:24,2; Tillman (S) 14:24,8; Nilsson (S) 14:25,6; Eberlein (N) 14:27,2; Schaumburg (N) 14:28,4; Syring (N) 14:29,0.

za razne delikte že mnogokrat kaznovani ter ponovno obojeni na večletno ječo. Iz teh dejstev bi se dalo sklepati, da zaporne kazni v premo-gih primerih žal ne učinkujejo poboljševalno, zakaj občutek lastne, osebne sramote se — naravno — vedno bolj zmanjšuje, čim večje pre-stopke je zločinec zmožen ozir. pripravljen za-grešiti. Če pomislimo, da naj bi bilo veselje nad zgubljenjo, a zopet najdeno garjevo ovco večje kot nad 99 pravičnimi, potem se gotovo izplača voditi nad takimi izgubljenimi nadzorstvo in jim nuditi po potrebi okolje za poboljšanje in event. pod-lago za pošteno življenje.

Premnogokrat se zgodi — kakor hitro je para-grafom ozir. pravici zadoščeno — da se bivši je-t-nik naenkrat znajde na široki cesti ter se pre-straji zopet pridobljene svobode, s katero ne ve ne kod ne kam, kajti živeti je treba... in v ječi si ni belil glave, kaj bo jedel prihodnji dan. Morda še tli v njem iskrica dobrega, pa ga je sram iti zopet med domače ali znance, zato tava med tujimi ljudmi... in ker v mnogih primerih današnje dobe morda kljub dobri volji ne dobi dela, pač ni ničesar lažjega, kot da pri vsem njegovem že ukoreninjenem slabem nagnjenju zo-pet zapade v vedno večje močvirje hudodelstev, v napačni domnevi, da bo posebno med tujimi ljudmi mogel trajno prikriti svoje nove zločinske podvige.

Z dnem, ko sodna oblast izpusti kaznjenca na svobodo, bi ne smelo biti njene misije konec, nasprotno, sedaj se šele začne važnejši del poboljševanja. Preden se več ali manj nevarni krimi-nalni tipi poslovijo in prepuste svoji nadaljnji usodi in lastni volji, bi bilo pač neobhodno potrebno ugotoviti, kam gredo, kaj bodo delali, s čim se bodo pečali, skratka, važno je, da merodajna državna oblast vso njihovo bodočo dejanje in ne-hanje — po potrebi z večkratnimi hišnimi pre-iskavami — stalno in strogo nadzoruje! Kdor res nima kam iti, naj bi mu merodajna oblast pre-skrbela primerno zaposlenje, event. pri državnih podjetjih, toda isto tako pod nadzorstvom.

Ni dvoma, da bi takšen postopek — četudi pomeni samo delno rešitev vsega problema — ne učinkoval uspešno in blagodejno za izboljšanje razmer, ki jih je država dolžna nuditi svojim državljanom-davkoplačevalcem v zaščito njihovega premoženja in življenja.

10.000 metrov: Tuominen (Finska) 30:07,6; Salminen, Pekuri (Finska) 30:10,6; Mäki (Finska) 30:35,4; Tillman (S) 30:42,2; Laihoranta (Finska) 30:47,4; Kurkki (Finska) 30:48,0; Tamila (Finska) 30:51,2; Szilagyi (Madžarska) 30:54,6; Szaplar (M) 30:56,8.

110 m zapreke: Lidman (S) 14,2; Glaw, Kumpmann, Hendrichs (N) 14,6; Brasser (H), Pollmanns (N) Brisson (F), Anet (S) 14,7; Lockton (A), Thomson (D) 14,8 sek.

400 m zapreke: Hölling (N) 51,6; Glaw (N) 52,0; Storskruub (Finska) 53,4; André (F) 53,6; Darr, Klix (N) 53,7; Areskoug (S) 53,8; Fromme, Mayr (N) 53,9; Bossmans (B) 54,2 sek.

Skok v višino: Nicklen (Finska) 2 metra; Oedmark (S) 1,99; Weinkörtz (N), Kalima (Finska) 1,98; Person (S) 1,96; Martens, Gehmert (N) 1,95; Campagner (I), Lundquist (S) 1,93; Peräsalo (Fin-ska) 1,92 m.

Skok v daljavo: Maffei (I) 7,58; Gyurica (M) 7,51; Long (N) 7,49; Studer (Švica) 7,43; Mersch (Luxemburg) 7,42; Simola (Finska) 7,40; Ledel, Baleazzo (F) 7,39; Kron (N) 7,38; Hakansson (S) 7,37 m.

Skok s palico: Kaas (N) 4,16; Romeo (I), Lå-desmäki (Finska) 4,15; Glöztner (N) 4,14; Moron-czyk (P) 4,10; Haunzwickel (N) 4,09; Müller (N) 4,06; Zuffka (M) 4,05; Sutter (N), Bästberg (S) 4 metre.

Troskok: Rajasaari (Finska) 15,52 m; Ktroem (Norv.) 15,49; Ziebe, Joch (N) 15,05; Palamiotis (Grčija) 15,02; Bini (I), Ilovaara (Finska) 15,01; Norein (Finska) 14,95; Andersson (S) 14,93; Mal-lich (N) 14,79 m.

Disk: Lampert (N) 52,26; Soerlie (Norveška) 51,80; Wotapet (N) 51,52; G. Bergh (S) 51,18; Trippe (N) 51,03; Syllas (G) 51,00; Oberweber (I) 50,92; Schröder (N) 50,77; Kulitzi (M) 49,91; Consolini (I) 49,51 m.

Krogla: Stöck (N) 16,49; Woellke (N) 16,45; Trippe (N) 16,43; Kreek (Estonka) 16,28; Gie-rutto (P) 16,02; Bärlund (Finska) 15,82; Lampert (N) 15,75; Baekman (Finska) 15,64; de Bruyn (H), Janssen (N) 15,55 m.

Kopje: M. Järvinen (Finska) 76,48; Nikkanen (Finska) 74,67; Autonen (Finska) 73,90; Sule (E) 73,51; Atterwall (S) 72,36; Mikkola (Finska) 72,16; Mainio (Finska) 71,80; Toivonen (Finska) 71,31; Issak (E) 70,87; Varzhegyi (M) 70,78 m.

Kladivo: Veirilä (Finska) 58,67; Blask (N) 58,65; Storch (N) 58,32; Hein (N) 57,08; Mayr (N) 55,97; Houtzager (H) 55,53; Beyer (N) 54,96; Lutz (N) 54,29; Greulich (N) 52,89; Anttalainen (Fin-ska) 52,47 m.

3000 m zapreke: Kaendl (N) 9:06,8; Leo-Hollo (Finska) 9:08,8; Larsson (S) 9:09,0; Lindblad (Finska) 9:09,6; Seidenschur (N) 9:10,6; Mäti-lainen (Finska) 9:12,2; Tuominen (Finska) 9:12,6; Pekuri (Finska) 9:14,2; Olander (S) 9:16,0; Se-gerström (S) 9:17,0.

4 × 400 metrov: Nemčija 40,1, Italija 40,8, Francija 41,3, Švica 41,7, Madžarska 41,9, Švedska 42,0, Holandska 42,2, Finska 42,7 sek.

4 × 400 metrov: Nemčija 3:10,4, Italija 3:12,4, Švedska 3:16,2, Finska 3:16,4, Francija 3:17,0.

ZFO

Prve lahkoatletske tekme FO okrožja v Kranju

Preteklo nedeljo so se vršile prve lahko-atletske tekme FO v Kranju. Doseženi so bili sledeči rezultati:

Croiss-country na 5000 m: 1. Perčič Jože, Šmartno 17,28; 2. Proj Ivan, Šmartno; 3. Jereb Jože, Šmartno.

Tek na 1500 m: 1. Mabe Stanko, Kranj 4,58; 2. Kočar Ivan, Šmartno.

Tek na 800 m: 1. Rant Pavel 2:34,4; 2. Pičuh Miro, Šmartno; 3. Pretnar Leopold, Kranj.

Tek na 100 m: 1. Lavrenčič Srečko, Prim-skovo, 12,8; 2. Čop Leopold, Kranj; 3. Berčič Mirko, Kranj.

Skok v višino: 1. Strupič Ivan, Kranj, 1,60; 2. Okorn Rupert, Kranj; 3. Pogačnik Janko, Kranj.

Skok v daljino: 1. Čop Leopold, Kranj, 5,40; 2. Lavrenčič Srečko, Primskovo; 3. Ramovi Mar-jan, Kranj.

Met krogle obojerno: 1. Vovk Jože, Kranj, 17,24; Berčič Alojzij, Šmartno; 3. Berčič Mirko, Šmartno.

Štabela 4 krat 100 m: 1. Kranj 1. (Ciglič, Fras Čop, Lavrenčič), 55 sekund 2. Šmartno; 3. Kranj 2.

Pogled na Varšavo. Most v ospredju pelje v predmestje Praga.

Vožnja pod vodo

Posebno vprašanje za podmornico je poslati zrak v njeni notranjosti. Vprašanje o preskrbi z zrakom pod vodo je bilo poglavljeno pomena tudi pri nedavnih pretresljivih neizidanih podmornic Amerike, Anglije in Francije.

Posadka kake srednje velike podmornice ima 30 do 40 mož. Podmorske križarke pa jih imajo do 100. Vsi ti ljudje potrebujejo zrak. Pri tem vdihavajo iz zraka kisik, izdihavajo pa ogljikovo kislino. Kisika je torej zmeraj manj in manj, a strupene ogljikove kisline pa je več in več. In sicer se to dogaja tem bolj, čim bolj se ljudje gibljejo in delajo. Zatorej je potrebno, da se zrak v podmornici vsako uro obnovi ali pa očisti.

Ko je podmornica nad vodo, to vprašanje seveda ni težavno, saj prihaja svež zrak skozi vrhne odprtine v stolpu v notranjost podmornice. S pomočjo Dieslovih motorjev, ki si prisvajajo zunanji zrak in ga odvajajo v notranjost, se zrak vedno obnavlja in spreminja, tako da ga je dovolj tudi v prostorih, ki so pod vodo. V prostorih pa, kamor se ne more dovajati vedno svež zrak, pa imajo posebno zračno napravo, ki izrabljene zrak posrka in dovaja svežega. Ta naprava je v obratu vsaj takrat, preden se podmornica potopi, če že ne prej večkrat, da se pred potopitvijo vsi prostori temeljito prezračijo.

Drugačnaja pa je ta stvar, ko se podmornica potopi, saj pod vodo ne pride svež zrak v podmornico in ne izhaja iz nje porabljen zrak. Tista količina svežega zraka, ki so ga dobili v podmornici, ko je bila ta še vrh vode, je pri daljšem bivanju pod vodo, kmalu izrabljena. Mimo tega je v podmornici slab zrak po bencinu in kuhinjski, tako da postane zrak že čez 4-6 ur bivanja pod vodo tako slab, da morajo ljudje še enkrat hitreje dihati in imajo kmalu usta in nos kar izsušena. Polagoma začne ljudi tudi boleti glava, pljuča zmeraj težje delujejo, nastopi občutek utrujenosti in slabosti, nobenega teka do jedi ni več, in človek mora napeti vse sile, da sploh še more žeti, dokler ga slednjič ne zajame svinčen spanec.

Kranj

Pevci! Drevi ob 8 je v pevski sobi v župnišču redna vaja moškega zbora. Vabijo se novi člani. Vsi sedanji pevci se vabijo, da točno obiskujejo vaje, ki bodo ob torkih in četrtnih zvečer.

Redni pouk na Glasbeni šoli se bo začel 15. t. m. Se je čas, da se vsi, ki imajo veselje do violine, klavirja, petja, kompozicije itd. vpišejo v šolo. Pogoji so nizki. Priglasite se sprejemajo vsak dan popoldne v gimnaziji.

Borza dela. Do konca meseca avgusta je imela Javna borza dela v Kranju vpisanih 123 moških in 60 žensk, ki so se prijavili, da so brez posla. Obenem jih je dobivalo tudi 50 stalno podporo. Delo dobijo takoj: 150 težakov, 20 dobrih zidarjev, 5 kmetijskih dekel, 4 služkinje, 1 samostojna služkinja, 1 natakarija, 1 klepar, 1 kovač ali ključavničar, 1 kolar in 2 mizarja. Uradni prostori borje so v spodnjih prostorih Delavskega doma.

Pierre L'Ermitte:

Ljubezen - soprog ali Bog?

Iz francoščine s dovoljenjem avtorja

Gilberta ni nič kaj mikalo, da bi se tu ustavil. Skušal je pospešiti potovanje. A Lucija je hotela videti malo in pobožno zatočišče sv. Damijana, obdano z olivami, kakor z mirno krono... Klopi, na katerih so molile prve klaristkinje... skrito molinico sv. Klare, obokane in očrnele kleti, ki služijo katakombam prvih kristjanov..., mali vrt, na katerem je svetnica gojila svoje cvetke.

Pot milje od tod na drugem koncu doline, je sv. Klara zrla skozi prozorno ozračje na pustino, v kateri je živel njen duhovni oče sv. Fran. Asiški. Njena duša je hitela k njegovi... Kako veličastna je dogma o duhovni skupnosti svetnikov!

Lucija je začela tedaj glasove zvonov, ki so zabrnili nad zeleno dolino.

Kljub vročini in pomanjkanju časa je hotela iti na porcijunkolo, kamor je nekoč prišla sredi noči lepa mladenka Klara, ki so jo zalezovali vsi plemiči iz doline.

Tam je pustila svojo dragoceno avilena obleko... Tam se je odela v raševino, tam ji je sv. Frančišek odrezal čudovito krasne lase in jo posvetil za vedno Kristusu in uboštvu.

Mlada žena je korakala sredi travnikov, iz katerih se je dvigal vonj po metli in sporišku. Zareca, ta edinstvena in poetična zelena zemlja je mogla roditi svetnika, ki je imenoval lastavice za sestričice in celo volka za brata.

Lucija se je vrnila v hotel, kakor, da bi se spustila iz višav na zemljo; iz višav v katerih je zrak čistejši.

Seveda tako daleč ne more priti. S posebno napravo za preiskovanje pljuč je treba zdaj pa zdaj preiskati količino kisika in ogljikove kisline v zraku. Če je kisika manj kot 18 odstotkov in ogljikove kisline 2 odstotka, potem je čas, da se zrak očisti in obnovi. To ni težko izvesti, saj ima podmornica s seboj posode s kisikom.

Čim se pokažejo prvi znaki utrujenosti, že na primer začne moštvo zdehati, je že zadosti, da se ozračje iznebi ogljikove kisline, ne da bi bilo treba novega kisika. Če pa to ne zaleže, je treba s posebno napravo dovesti kisika.

Podmornica ima s seboj kisik, ki zadošča za 70-80 ur bivanja pod vodo, kar se seveda brez potrebe ne bo zgodilo. V podmornicah je moštvo že naučeno, da se ravna tako, da porabi čim manj zraka, ki je treba z jim silno varčevati. Za podmornico je zrak najdragocenejši zaklad.

Kamnik

Gradnja poti v Palovče kljub marljivemu delu počasi napreduje, ker je teren za gradnjo izredno težek. Ze lani v jeseni so izpeljali pot do Kratine, spomladi pa so nadaljevali po trasi proti Kamniku. Morali so razbiti debele skale ob robu Kratine in v ovinku zapeljati na teren, kjer bo šla pot po visokem nasipu in se v dvojnem ovinku izteka na dosežanjo pot. Pri delu so po večini zaposleni domači delavci iz Palovč, ki delajo tudi par dni v tednu prostovoljni kuluk.

Nemci so prodrli do ozemlja, ki se trdovratno upira hitremu prodiranju motoriziranih oddelkov.

Ali je Japonska zahodni kulturi nevarna?

O tem sodobnem vprašanju razpravlja Rev. Leo Hard, ki je bil več let misijonar v Tokiu, v avstralskem katoliškem tedniku »The Advocate« in med drugim pravi: »Še pred 50 leti je Japonska v velikem političnem in kulturnem življenju pomenila toliko kot nič. Japonska pa je od tedaj po mojem mnenju postala eden izmed takih dinamičnih središč, katerih rast in vplivi bodo delovali ne samo na strukturo naše civilizacije, ampak jo bodo v celoti smislili tudi izpremenili. Naj v posameznosti o sedanjem obnašanju Japoncev na Kitajskem mislimo že karkoli: dejstva, ki so tu, nas v vsakem primeru alijo, da se kot katoličani pečemo s tem vprašanjem. Naj nam bo po volji ali ne — Japonci bodo pri novem oblikovanju sveta eden izmed narodov, ki bodo imeli največji vpliv. Ali smemo te vplive smatrati kot za človeštvo dobre in zdravilne? Ali pa stojijo za japonskim narodom tiste barbarke azijske tolpe, ki so enkrat že grozile, da bodo uničile našo zahodno kulturo? — Oč-

Dvojčki

Z dvojčki je tako, kakor z vsemi izrednimi stvarmi na svetu: ko se začneš zanje zanimati, spoznaš, da ta izrednost ni prav nič izredna. Če bi, n. pr. zapisali, da sta ta in ta dva dvojčka dosegla 98 let in rojstni dan in da sta pač najstarejša dvojčka v državi, bi se kaj kdo oglašil, češ da sta ta in ta dva dvojčka še starejša, namreč 99 let.

V Ameriki, kjer je veliko dvojčkov, pa so tekme in veselice dvojčkov in še več takih prireditev. Lani je bilo v Čikagu zborovanje 10.000 dvojčkov — kakor so pisali ameriški listi. Kongres je sklical klub dvojčkov »Cefire«, ki sta ga ustanovili dve lepi dvojčici. Najstarejši par dvojčkov kluba »Cefire« je star 76 let. Vsi uslužbenci kluba so dvojčki, kar je dobro zagotavlja, ko nihče nikoli ne ve, ali je kaj naročil temu ali onemu dvojčku.

V Nemčiji, v vzh. Prusiji, živita dve sestri dvojčici, ki sta skupaj stari 176 let; v bližnji vasi pa sta dvojčka brat in sestra, od katerih ima vsak po 91 let. O dvojčkih je slišati, da si izberejo večidel iste poklice. Spomladi sta bila v Franciji upokojena generala Teodor in Felika Bret — dvojčka istega poklica in istega čina. V Hannoveru sta umrli dvojčici sestri, ko sta bili stari 95 let — obe živili.

Poslednji kamen pariške bastije

Poslednji kamen pariške bastije, ki je bila leta 1789 napadena in razrušena, so našli v zidovju neke stare hiše v S. Julien du Sault, blizu Sepsa. Na kamnu je latinsko in francosko napisano, da izhaja iz ruševin bastije. Dva dni po napadu na bastijo je narodni odbor soglasno sklenil, da se mora bastija do tal porušiti. Največ kamenja so uporabili za gradnjo Republikanskega mostu. Iz mnogih kamnov so izklesali miniaturne podobe bastije, ki so jih po različnih provincah razdelili kot znak svobode. Druge kamne so ženske nosile namesto draguljev. Ko je pa Ludvik XVIII. zasedel prestol francoskih kraljev, so vsi kamni te vrste izginili; ostal je le še omenjeni spominski kamen.

govor na ta vprašanja bo odvisen od tega, kako presojamo duševno ozadje in značaj Japonca. Po mojem mnenju more to ljudstvo samo revolucionaren pogin vsega tega, kar je danes narodu ideal, pahniti v vrste zagriženih bojnikov zoper vero in Boga. Izobražen Japonec si danes skuša — kolikor pač more — najti pot med agnosticismom in vero, ne pozna pa nobenega zaničevanja vere same, kakor je to v Rusiji ali tudi med na zahodu izobraženimi kitajskimi dijaki. Naproti, v Japoncu živi prepričanje, da morajo nekatere pravne smerice stati neporušeno in da jim je vera — v najširšem pomenu — najgloblja utemeljitev in jamstvo. Verski ideali so mu neoljubivo združeni z družino, z narodom, z vladarjem, da: s svetovnim poslanstvom Japonske. Naj bo pripadnik budizma, šintoizma ali tudi krščanstva: vedno razodeva do vsakega verskega dejanja globoko spoštovanje. Da dogaja se, da japonski pogan z večjo pobožnostjo priroštuje sv. maši kot n. pr. pošten protestant. — In njihovo poganstvo? Ali ni vsa življenjski nazor Japonca nezdružljiv a katolištvom? Mislim, da ne. Če ločimo pagane na tiste pred Kristusom in tiste po Kristusu, potem bi Japonci prištevati k poganom pred Kristusom. Bolj kot katerikoli drug narod so oni sam svoji narod. Prodiranje zahodne kulture tega njihovega močnega svojega življenja ni moglo prav nič omajati.

Po istrskih premogovnikih

Ze v davnih časih so vedeli, da je podzemlje v Istri polno premoga, a nikoli se niso z vnemo lotili dela, da bi to bogastvo dvignili. Avstrija se za te kraje ni mnogo brigala, ker je razpolagala s trboveljskimi in drugimi boljimi revirji. Samo v Labinju je stalno delalo nekaj stotin delavcev. Preiskovali so sicer tudi takrat podzemlje, a bolj za znanstvene kot za gospodarske namene, kajti kraški svet so že tedaj kot še danes smatrali za rudarsko zelo težak, to pa zaradi nepreračunljivega ustroja, neštevilnih podzemskih jam in vodnih strug ter zaradi bližnje morja, ki se po neznanih rovih zaleda v zemljo ter človek nikoli ni varen pred neprijetnim presenečenjem. Zato so pod Avstrijo kopali le kakih 200 m globoko, tako da niso dosegli niti morske gladine, dočim danes v Labinju kopljejo v globini nad 600 m, to se pravi še 300 m pod morsko površino; pravi, da je najboljši premog na globokem.

Še pred desetimi leti je bilo v tem delu Istre zelo pusto in prazno. Kraji so bili redko naseljeni ali ekoraj neobjudeni; povsod je bil kamen in bomo grmice, v nižinah pa je bilo močvirje, ker so pritoki Raše zastajali. Poti so bile zelo slabe.

Leta 1936 se je položaj spremenil. Italija je začela brezobzirno borbo za gospodarsko neodvisnost. Ker ji je vedno primajkovalo zlasti premoga, ki se je povečeval črpanjem že znanih domačih ležišč. V tem boju so istrski premogovniki ena najvažnejših postavk vse države. Vsa zadeva se je razvijala bliskovito naglo. V avgustu 1936 so ustanovili mesto Raška (Arsia), novembra naslednjega leta je novo mesto šlo že 7000 prebivalcev, ter je imelo zgrajena že vsa važnejša poslopja okoli glavnega trga. V novembru 1938 je prebivalstvo naraslo na 10.000 duš. Mesto se še vedno širi, zlasti v smeri proti morju. Premogokopna družba gradi tudi delavska stanovanja, ki jih daje v najem delavstvu po nizki ceni (30 lir mesečno za tri sobe, luč in kurjavo). Nad 3000 rudarjev, ki bivajo v bolj oddaljenih okoliških vaseh, se vozi vsak dan z velikimi avtomobili na delo.

Premogokopno ozemlje je precej obširno ter se razteza na desetine kilometrov med Raško, Pločinom (Fianona) in Labinjem. Središče je vsekako v Raški. Vseh delavcev je nad 8500; večina so domačini Hrvatje.

Da se omogoči bivanje v prej nezdravih krajih, je bila potrebna marsikatera melioracija. Izsušili so precej močvirja in celo jezero. Tako so ustvarili zdravo podnebje in pridobili precej rodovitnega sveta.

Produkcija premoga se je gibala v sledeči smeri. Leta 1925 so izkopali 164.000 ton premoga, leta 1937 jih je bilo že 870.000 ton in v letu 1938 so dosegli milijon ton (30% vse državne proizvodnje). Upajo, da bodo prišli do dveh milijonov ton na leto. Sedaj istrski premogovniki krijejo dober del italijanske potrebe premoga. Strokovnjaki sodijo, da je pod zemljo še najmanj 30 milijonov ton premoga samo v teh revirjih. Preiskali pa bodo vso Istro sploh in tudi otok Cres. Sedaj poberejo vse, kar dobijo; zasledujejo tudi majhne in drobne žile. Dela se kar naprej, a tudi naprave se širijo in izpopolnjujejo. Na raznih krajih vrtajo nove jake in kmalu bo vsa vzhodna stran Istre, ki je do sedaj ležala skoraj nedotaknjena, odmevala od bučnega ritma modernega dela.

»Bolje bi bilo, da eva prišla zaradi tistih, ki so bili večji in boljši od naje.«

»Večji in boljši?... To zavije od stališča, a katerega gledamo nanje. Njihova veličina je precej relativna.«

»Kakšen krivoverec si! Če bi te le župnik Paulet slišal!«

»... Bi me poslal v pekel, pražiti se kot kako reberce?«

»Ne, je preveč predober! Toda ugovarjal bi ti...«

Prepirček se je končal z nekaj poljubi, ki Luciji prvič niso prišli iz srca.

Potovanje se ni končalo v tistem lepem soglasju, kot se je začelo.

Na srečo sta se v Benetkah nekoliko pomirila. Lucija, ki je bila že nekoliko utrujena od potovanja, se je nemočno vdala poeziji dolgih močnih sprehodov v gondoli...

Jasna mesečina se je poigravala na valovih. Cerkev sv. Marka so je kot dragocena, z zlatom obložena tkanina odražala od temnomodrega, z zvezdami posejanega neba.

Toda dolgo se nista mogla predajati žarom beneških noči... Na zemlji ima vse svoj konec, zlasti poročna potovanja.

Opravki, klienti in sodišče so klicali Gilberta v Pariz bolj kot njegov razbojnik.

Pot v domovino se jima je zdela kot povratek v živo puščavo. Za vedno modrim italijanskim nebom se je deževno nebo pariške koline razpelo nad njima. Tvornice, nezazidane parcele, prestolice, kolodvor

Gospod in gospa Bertram ter Gilbertovi starši so pričakali mladoporočence že na kolodvoru.

Gospoj Bertramovi je uspelo, da je za nekaj trenutkov ločila hčerko od ostale družbe. Hitro je izšla nanjo ploho vprašanj:

»Ali je takšen, kakor si si ga predstavljala? Ali si srečna?«

»Popolnoma srečna, draga mamica!...«

»Niti enega oblaka?«

»Niti najmanjšega ne!«

»Naj bo Bog blagoslovljen!«

Gilbert, ki ga je gnala slaba vest, se je živahno približal:

»Ali spovedujete Lucijo?«

»Da!«

»Ima dosti grehov?«

»Enega samega.«

»Ali smem zvedeti katerega?«

»Preveč vas ljubi...«

»Kaj ste ji naložili za pokoro?«

»V nedeljo bosta prišla oba k nam na kosilo!«

»Pokora je mila...«

Na trgu pred postajo so se ločili. Starši so se vrnila na deželo. Mlada dva pa sta se napotila proti svojemu gnezdecu na Peteskem bulvardu.

To gnezdece je našel in najel Paulet. Resnično življenje se je začelo...

12. poglavje.

V soboto zvečer sta Gilbert in Lucija zares prišla k Bertramovim.

Bilo je jeseni, okoli sv. Martina. Nebo je bilo bisernosive barve. Sonce je bilo sijalo, kakor da jemlje stivo, preden se bo skril za dolgo zimo.

V nedeljo, po veliki maši, so se vsi znašli v vselem razpoloženju pri obedu. Mlada dva sta drug drugemu živahno segala v besedo, ko sta obujala spomine na potovanje.

Po kavi so se zopet razšli vsak na svojo stran.

Gilbert je prosil Lucijo, naj bi šla z njim razgledat park, ki je bil še v vsej svoji lepoti. Hrasti in bukke so se hrabro upirali napadom prvega mraza in le blede breze so trepetale nad tem goščavjem, ki je izgubljalo svoje barve. Toda jate krokarjev, ki so posedale na koncih vej, so vendar dajale pogreben izraz tej lepi sliki.

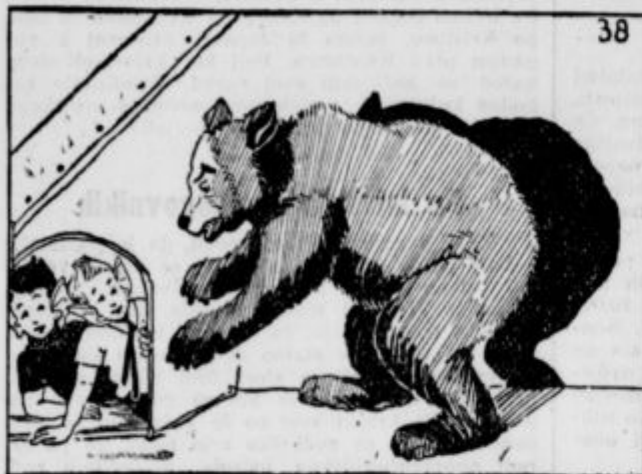
Otroški kotiček

SLON SAMBO

(37) Potem sta prišla do medvedje kletke. »Cuj,« je rekel Filip, »tu govorijo o Sambu, prav razločno slišim. Pojdi, Jan, zle-ziva noter!«

38

(38) Nič se nista bala medvedov in sta zlezla skozi luknjo pri koritu v kletko. Potihem sta dvignila durca. »Tako kasno zvečer — pa še jedaje?« se je začudil medved, a nenadoma je zaslišal živalsko govorico.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; denitovanjski oglaš 2 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. Pri oglaših reklamne značaja se računa enokratna, 3 mm visoka poltina vrstica po 1 din. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Kakršno koli službo

sprejem, grem tudi za čevljarkega pomočnika, vešč. perfektno nemščine. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14925. (a)

Vrtnar

perfektno za vsa dela na vrtu, želi službe. Ponudbe poslati na podružnico »Slovenca« na Jesenicah pod št. 14787. (a)

Starejša kuharica

zanesljiva, želi zaposlenja v dopoldanskih urah k majhni družini. Plača postranska stvar. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Kuharica« 14864. (a)

Kupimo

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah CERNÉ, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Zlato

srebro, briljante in antikvitete kupuje v vsaki količini trdka A. Božič, Ljubljana, Franciskanska ulica št. 3.

Poizvedbe

Pozor!

Dne 5. t. m. je zmanjkal izpred gostilne Balant pri Sv. Duhu pri škofiji Loka mlad konj, železnosive barve (Eisenschimmel), glava belkasta, grive na obe strani, dlaka je semintja že sivkasta; sliši na ime Ričko; je zelo živahen, a drugače pohleven konj, dobro rejen. Najditelj dobi 300 din nagrade. Naslov naj se javi občini Litija.

Službo dobe

čevljarkega pomočnika takoj sprejme Drmaž Josip, Ljubljana, Večna pot št. 29. (b)

Kuharica

ki zna dobro kuhati, se takoj sprejme k trčlanski družini. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 15.021. (b)

Sirar

samostojen v vseh sirarskih izdelkih, naj pošlje ponudbe v navedbo plače in nastopom na Mlekarnstvo »Dragica«, Hercegovac. (b)

Šoferja

poštenega, treznega, vajenega voznika s tovornimi avtomobili, išče spedijsko podjetje v Ljubljani. Nastop takoj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Šofer« 15.024. (b)

Gospodično

trgovsko naobraženo in perfektno izveščano v manufakturi — sprejme večja zadruga na Gorenjskem. Znanje nemščine zaželeno. Nastop takoj. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod 15.013. b

Posrestva

Milijensko stavbo

v sirovnem stanju prodam v večjem mestu Slovenije. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Gotovina« 15.020. (p)

V centru Bosne

blizu znamenitega kopališča naprodaj posestvo z dvema hišama, pripravno za trgovino ali letovišče. Posebej dve zemljišči za ekonomijo ali industrijo. Železniška postaja in reka. Pisati na upravo »Slovenca« pod »Bosana« 15.417. (p)

Vnajem

ODDAJO:

Lokale in stanovanja dvosobna s pritlikinami, v Kranju v novozgrajenem posloju oddaja za vselitveni termin 1. okt. t. l. Pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani. Informacije v zavodu, Gajeva ulica 5/II.

Kam pa kam?

Prostov. gasilska četa

Ljubljana - Barje priredi v nedeljo, 17. septembra veliko javno tombolo poleg gasilskega doma na Barju. — Glavni dobitki: motorno kolo, več koles in druge krasne tombole. Za obilni poset se priporoča uprava. (K)

Stanovanja

ISČEJO:

Dvosobno stanovanje s kopalnico v Šiški iščem za 1. oktober. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Dober plačnik« št. 14943.

ODDAJO:

Trisobno stanovanje v villi, veranda, kopalnica, shramba, novo modernizirano, lep vrt 10 minut od centra Maribora, oddam s 1. novembrom v najem. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1330. (e)

Dijaki

Dva dijaka

sprejem v popolno oskrbo. Hradskega cesta 37.

Dijake (-inje)

sprejem v zelo dobro oskrbo. Govorji se nemško, italijansko in madžarsko. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14995. (D)

Lepo sobico

z vso oskrbo oddam dijaku po nizki ceni, ev. za instrukcijo četrtišolca. Vprašati na Vodnikovih cestih 165, blizu nove šole. (D)

Trgovina

Šiške mesne izdelke

salame, klobase, slanino itd. Rajhenburske izdelke: čokolado, kakao, likerje itd. ter vso specerijo kupite poceni in dobro pri

Miklavžu pod Lemenatom

V zalogi paški sir in olivno olje. — Kupujemo suhe gobje. Pri enkratnem nakupu nad 100 din 2 odstotka popusta!

Denar

Hranilne knjižice

podeželskih hranilnic, ki so vključene pri Zadrugi zvezi, kupimo za polno vrednost, odplačljivo v mesečnih obrokih proti sigurnemu jamstvu. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Jamstvo« 14.992. (d)

Prodamo

Šolske torbice

in aktovke v veliki izbiri priporoča Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. (I)

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana. (I)

Šivalni stroj »Pfaff«

pogrešljiv, popolnoma nov, pod ceno naproda. Ogleda se Zaloška c. 21.

Kislo zelje

nov, prvovrstno, v sodčkih, dobavljiva po naročilu Gustav Erklavec — Ljubljana — Kodeljevo, Povšetova 47, tel. 25-91.

Lepe starke

Poskusite ta enostaven lahek način, da boste izgledali sveža in mlada

Smetana mleka in olivno olje, oboje prečiščeno — in pastirizirano — pomešana sta še z drugimi dragocenimi tajnimi sestavinami po slovitim receptu, po katerem se že dvajset let izdeluje bela nemastna krema Tokalon. Ona hitro hrani in pomlajuje Vašo kožo. Odstranjuje gube in pege s tena. Od nje izgleda koža sveža in mlada ter daje prijeten občutek in vonj. Dlačice ne rastejo več. Francosinje se kot celota smatrajo danes mnogo lepše, kakor so bile pred nekoliko leti. Strokovnjaki pravijo, da se mora ta nenavaden pojav pripisati zelo povečani porabi kreme Tokalon. Vsak mesec se jo proda do milijona tub. Tudi Vam je potrebno, da jo začnete še danes uporabljati, pa boste izgledali vsako jutro mlajša. Uspešna učinkovitost Vam je zagotovljena v vsakem primeru, ali pa se Vam vrne denar.

Izbira ni težka,

kadar treba določiti časopis, v katerem naj oglašuje trgovec ali obrtnik. Vsakdo bo pri tem upošteval list, potem katerega bo prišel najsigurnejše v stik z najširšimi kupnomočnimi sloji prebivalstva. In to je naš dnevnik »SLOVENEČ«, ki ga bere — posebno ob nedeljah — z malo izjemo vsaka slovenska hiša. — En poskus Vas bo o uspehu prepričal!

Tombola Rdečega križa v Ljubljani je preložena na 15. oktober 1939

Zahvala

Za mnogoštevilne izraze zares iskrenega sočutja, katere sem prejela ob bridki izgubi svojega srčno ljubljenega brata, prečast. gospoda

Janka Cegnarja - trnovskega župnika

kakor tudi za podarjeno krasno cvetje, za ganljivo petje, za tako častno spremstvo na njegovi zadnji poti, izrekanjem vsem najtoplejšo zahvalo. Prav posebno pa se moram zahvaliti prevz. knezoškofu g. dr. Gregoriju Rožmanu, ki je blagoslovil pokojnikovo truplo pred župniščem in opravil zanj molitve v cerkvi. Zahvaljujem se g. arhidiaconu dr. Klinarju za lepi cerkveni govor in vodstvo pogreba, vsem ljubljanskim gg. župnikom za asistenco, zastopnikom predsednika mest. poglavarstva g. ravnatelju Osani in g. prof. Westru, vojaški oblasti, ki mi je izkazala vojaško čast s spremstvom častniškega zbora z aktivnim vojnim kuratom g. Marčičem in g. polkovnikom Andrejko na čelu, z vojaško četo, z godbo in oddajo salve. Moja posebna zahvala magistralnemu uradniku - bojovniku g. Francu Koširju, ki je vse to izposloval.

Prišrna zahvala g. proštu Ign. Nadrahu, stolnemu dekanu g. dr. Kimovcu, obema gg. prof. dr. Ušeničnikoma in vsej drugi č. duhovščini, ki se je zbrala od blizu in daleč, da izkaže pokojniku zadnjo čast. Najtoplejša zahvala pa g. dr. Angeliku Tomincu O.F.M., ki je prihitel ob pozni nočni uri, da ga podpre s tolažili sv. vere. Iskrena zahvala g. dekanu teološke fakultete dr. Snouju in g. župniku iz Stranj Langerholzu za prekrasne nekrologe v »Slovenec«. Moja globoka zahvala tudi obema gg. trnovskima kaplanoma, ki sta stala pokojniku zvesto ob strani ter sta prečula ono nesrečno noč ves čas ob njegovi mrljski postelji.

Zahvaljujem se vsem sošolcem, vsem organizacijam, zastopanim pri pogrebu: Zvezi bojevnikov, Udruženju invalidov, Legiji koroških borcev, trnovskim bojevnikom, trnovski Prosvetni zvezi, Fantovskemu odseku, Deklškemu krožku in Marijini družbi. Zahvaljujem se nadalje cerkvenim pevcem in pevcom društva Krakovo-Trnovo za njihovo lepo petje pred župniščem, v cerkvi in na pokopališču. Moja zahvala cerkvenima ključarjem ter vsem dobrim Trnovčanom, ki so ga skoraj vsi spremlili na pokopališče; zlasti se zahvaljujem vam, Moravčani, Strančani in Zirovci, ki ste mu ohranili svojo ljubezen in zvestobo do njegove smrti in ste prihiteli od daleč v tako obilnem številu. — Zahvaljujem se zastopnikom Slovencev družbe, kakor tudi vsem upraviteljem in učiteljem ljudskih in meščanskih šol, ki ste s svojimi učenci in učenkami spremlili mojega ljubljenega brata na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala vsem govornikom, tako g. katehetu Rateju, predsedniku Zveze bojevnikov g. Prosenju, predniku Prosvetne zveze, g. Lavriču, moravškemu županu, ki so se ob odprtem grobu poslovali s krasnimi besedami od umrlega.

Moja zahvala pa velja tudi obema gg. zdravnikoma dr. Matku, šefu internega oddelka, in dr. Bogdanu Breclju, šefu ortoped. zavoda, za vso veliko skrb in požrtvovalni trud, ki sta ga imela s pokojnim, da bi mu podaljšala življenje. — Pa tudi vsem onim, ki ste ga kropili in molili zanj, prišrna hvala! Bog vam tisočkrat povrni! In če bi bila pomotoma še na koga pozabila, naj tudi njemu velja moja zahvala!

V Ljubljani, dne 13. septembra 1939.

Ivanka Cegnar, učiteljica.

Prodajam po znižanih cenah krepke črne in ženske blago od 10 naprej, volneni rips od 16 din naprej, svileni rips od 5 din naprej ter raznovrstno blago po jako znižanih cenah dokler traja zaloga pri **I. Trpinu** Maribor, Vetrinjska 15

Razglas o licitaciji

Krajevni šolski odbor v Prosenjakovcih razpisuje prvo pismeno ponudbeno licitacijo za oddajo del pri gradnji prizidka drž. ljudske šole v Prosenjakovcih.

Pripomočki se proti odškodnini 200 din dobe pri krajevnem šolskem odboru v Prosenjakovcih. Zapečatene ponudbe se morajo oddati do 12. ure dne 28. septembra 1939 kraj. šolskemu odboru v Prosenjakovcih. — Krajevni šolski odbor si pridržuje pravico oddati ali ne oddati dela po lastnem preudarku, brez ozira na ponujeno vsoto.

Krajevni šolski odbor v Prosenjakovcih, dne 11. septembra 1939.

VITOMIR - dijak

Truplo dragega nam pokojnika bo prepeljano iz Zagreba v Ljubljano, ter se bo na viškem pokopališču blagoslovilo in položilo k večnemu počitku v četrtek ob 5 popoldne. — Sveta maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Petra v Zagrebu in v cerkvi sv. Antona na Viču.

Zalujoče družine: Kržiš, Pristov, Justin.

Pomembna štiriletnica dela

Ljubljana, 13. septembra.

Danes so potekla štiri leta, odkar je ban dr. Marko Natlačen prevzel težko in odgovorno mesto banu slovenske banovine. Takoj ob svojem nastopu je določil splošna vodila za delo, po katerem naj bi vsi uradi banske uprave delali za napredek in razvoj Slovenije v kulturnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih. To, kar je g. ban začel že kot predsednik ljubljanske oblasti, je z uspehom nadaljeval v preteklih štirih letih kot predstavnik najvišje državne oblasti v Sloveniji. Vsa naša javnost to tudi z odobravanjem priznava in si je edina v tem, da pomenjajo zadnja štiri leta za nas Slovence v javnem življenju najbolj živahno dobo uspehov in napredka.

Zadnja štiri leta pomenijo posebno veliko za razvoj našega kmetijstva, ki ga je zadnja svetovna kriza vrgla popolnoma ob tla. Ban dr. Natlačen je poleg neštetihih podpor in pomoči v vseh panogah kmetijstva s posebno vztrajnostjo gradil in ustvaril sodobno kmetijsko in gospodarsko šolstvo, v katerem se bo vzgajal naš kmetičski naraščaj. Napredku podeželja in smotnejšemu gospodarstvu v kmetijstvu je služila tudi vsa velika elektrifikacijska akcija, ki je zlasti na Dolenjskem odprla cele predele najcenejšemu viru energije. Hkrati pa je ta elektrifikacijska akcija, ki jo je g. ban izredno podpiral, važna postavka za osamosvojitve našega gospodarstva in za povzdigo življenjskega standarda našega podeželja. Velikansko uslugo pa je storil g. ban našemu kmetičemu življenju s tem, da je omogočil rešitev našega zadružništva, čigar likvidnost je poživil s tem, da je omogočila banovina našim zadružnikom veliko posojilo. Vzporedno z vsemi temi velikimi deli pa je šel pod vodstvom bana dr. Natlačena razvoj velikih javnih del

V krstu krvi

Angležu je svet tovarna, Francozu salon, Nemcu vojašnica; kdo ga smatra za tempel božji? Anglež hlepi za dobičkom, Francoz za slavo, Nemec za oblastjo; kdo hrepeni za žrtvijo? Anglež hoče od človeka profitirati, Francoz mu hoče imponirati, Nemec pa komandirati; komu ni mar ničesar drugega, kakor samo bratovske ljubezni? Ta bratovska ljubez je evangelij bogočnosti. Ona je velika npravstvena protisila latinski ideji o nadčloveku in državi, ki sloni na sili. Samo tisti krščanski človek, ki je nositelj evangelijskega solidarizma, je tisti, ki more osvoboditi človeštvo zmote človeka, ki je nad vsemi drugimi, in zmote množice, ki je enaka živalski čredi. Ta krščanski človek, čigar podoba še danes sveti skozi časovne zmote na vzhodu, bo premagal malika tako imenovane avtonomne osebnosti, ki ga je postavila na tron renesansa. Ta krščanski človek zanika prisilno družbo ljudi in ji postavlja nasproti svobodno občestvo duš, ki so združene z Bogom in po Bogu z vesoljstvom.

Naš čas primerjajo mnogi misleci s koncem starega Rima. Po pravici! Pri tem pa se ne smemo ozirati samo na sence, ki so skupne oni dobi in naši. Imamo tudi svetle podobnosti. Tudi takrat so se merile sile zapada in vzhoda z usodno močjo. Grški in egiptovski nauki so prodrli do Partov in Kitajcev. Staroindski modrost je prekoračila Nil, blagovest Jezusa Kristusa pa je dospela do prestolnice vsega sveta, sedeža vse pokvarjenosti. Kakor takratna doba, je tudi današnja doba nasprotij, tokov in protitokov, razpadov in prehodov, pokvarjenosti in umiranja, pa tudi mesijanskih obetov in pričakovanj. Bliža se obsodba sveta, potem pa njegovo vstajenje.

Človek, ki se je v svoji prežnostni oddalčil od svojega večnega izvora, da bi dosegel vrh z golimi svojimi prirodnimi silami, je zaznamovan od smrti, ki je začela svoj krvavi ples na vseh frontah. V krstu krvi se poraja vnovič krščanski človek, kakor je pričeval na prsih božjega Učenika.

Ž. Schubart.

v Sloveniji. Zadnja leta vidimo v vseh delih Slovenije tako veliko in pomembno gradbeno delanost, kakor še nikdar poprej. Ne mislimo pri tem le nadse važne izpopolnitve in modernizacije prometnih zvez, ampak tudi številne regulacije in melioracije, zlasti pa graditve belokranjskega in suhokranjskega vodovoda. Na polju prosvete pomenjajo zadnja leta razvoj, kakršnega še nismo doživeli. Vseposod se gradijo nove ljudske šole in gimnazije. Na pobudo bana dr. Natlačena se je začela velika modernizacija banovinskih socialnih in zdravstvenih ustanov. Že danes so banovinske bolnišnice najlepše urejeni zdravstveni zavodi pri nas in če bomo dobili končno tudi prizidek kirurškega paviljona v ljubljanski splošni bolnišnici, je to v veliki meri njegova zasluga. Ne glede na vse velikanske stvarne potrebe, ki jih ima naša banovina, pa je ban dr. Natlačen s posebno ljubeznijo spremljal ves čas tudi vsa kulturna stremjenja v banovini ter podpiral umetniško udejstvovanje. Tudi ljudska prazna je ves čas našla v njem dobrohotnega pokrovitelja in zaščitnika. Kljub obilnemu delu pa je g. ban dr. Natlačen našel tudi vedno čas za tegobe in težave našega malega človeka in zato je razumljivo, da se danes vse slovensko ljudstvo s hvaležnostjo spominja najvišjega predstavnika državne oblasti v Sloveniji. Z vsem slovenskim narodom vred želimo tudi mi, da bi ban dr. Marko Natlačen še dolgo let vodil našo slovensko banovino v korist Slovencev in v napredek vse naše jugoslovanske države!

Kaj dela tiha fronta?

Katoliški »L'Avenire d'Italia« priobčuje v svoji številki od 12. septembra uvodnik o »tihu fronti«, v katerem pravi med drugim sledeče: Značilna poteza edenega krvavega konflikta je to, da je odprto veliko polje diplomatskih akcij. Medtem, ko se bijejo ljute bitke v junaki, pa nesrečni Poljski, se v ostali Evropi bije bitka med obema taboroma za vpliv v državah, ki še niso zapletene v vojno. Predvsem se obrača pozornost na politiko nevtralnih držav, ki tvorijo politično in gospodarsko zvezo med vojujočima se strankama in so posebno dragocene za Anglijo, ki anuje veliko gospodarsko blokado svojega nasprotnika. Za končni izid vojne bodo zelo važne poteze, ki jih obe stranki delata na šahovski deski nevtralne Evrope.

Prvo iznenadenje je bila Rusija. Ali mu bo moč slediti drugo iznenadenje? Kaj se na primer godi v Turčiji? Pretekli teden so beležili razgovore med turško vlado in sovjetskimi poelanimom v Ankari. Znani von Papen je najel etanovanje na Bosporu. Kratko poročilo iz Moskve je reklo, da tam pazljivo sledijo turški politiki, od katere pričakujejo važnih odločitev. V nedeljo pa so naznanili, da bo turški zunanji minister odpoštoval v Moskvo, da vrne obisk, ki ga je napravil pred meseci v Ankari g. Potjomkin, ki je svoj čas bil eden največjih ruskih aristokratov, danes pa je pomočnik komisarja za zunanje zadeve Molotova. Na vsak način je Turčija zelo odvisna od Sovjetske Rusije. Na drugi strani vemo, da Nemčija zelo pazi na Romunijo in da njena južna armada zato tako zelo hiti, da bi si osvojila Galicijo, da izvrši močan pritisk na svojo nezanesljivo romunsko prijateljico, ki ima nevšečnega soseda tudi na občutljivi besarabski meji. Očitno gre tu za to, da bi Nemčija dobila prosto pot, ki naj bi segala iz Črnega oziroma Sredozemskega morja tja v Nemčijo.

Zivčni vojni je sledila vojna z letaki. Britanski poizkusi, da bi se nemško ljudstvo odpovedalo Hitlerju in njegovi politiki, je imel za posledico oster odgovor Göringja. Na ta napad pa Anglija odgovarja s tem, da naznanja evetu, da se je tako vojaško, kakor gospodarsko pripravila za vojno, ki naj bi trajala tri leta ali še več. V tej zvezi je razumeti tudi poročila iz Londona, da tam računajo na človeški material iz Kanade in iz Indije in da imajo razen modernega brodogoja pripravljene tudi ladje, ki so dozda počivale po raznih priistanisih celih 40 let.

Na kakšen način more Anglija pomagati Poljski? Jasnó je, da na bregovih Temze računajo z veliko vojsko vseh imperijev in da v tem okviru Poljska ni več kakor samo pomožen element, kakor je bila leta 1914 Belgija. Ali so torej naši upi na diplomatsko akcijo za mir ali vsaj pa premirje nesmiselni? Na britansko poročilo o vojni, ki naj traja tri leta, so v Berlinu takoj odgovorili, do so tam vojaško in gospodarsko pripravljene na vojaško 10 let... Ali se moramo torej odpovedati evojim nadam, ki se epičo vsega tega zdijo gole utvare?

Krščanska duša se nad to možnostjo zgraža. Očitno se poglabljamo bolj in bolj v ognjene vice (ki jih latinska in slovanska beseda imenuje očiščevališče vojske. Pred nami se stopnjema odpirata pot v kraljestvo trpljenja in žrtev in železno ozračje se stopnjuje. Vojska na poljski fronti se razširja v veliko bitko. Branilci Varšave dajejo junaki odpor, kar priznava tudi Nemci, ki go-

Nekaj političnih in vojaških opazk k položaju ob Visli

Vojaški opazovalec lista »L'Avenire d'Italia«, ki se odlikuje po vestni nepristranosti in se od nekdanj s svojimi simpatijami nagiba na stran katoliškega poljskega naroda, sodi o začetku vojne med Nemčijo in Poljsko sledeče:

Na Poljskem so sedaj tri velika bojna polja: zapadno od Visle, vzhodno od Visle in južno polje, ki je Galicija. Položaj je zelo jasn. Čete ogromne nemške armade, ki so z vseh smeri pritiskale koncentrično na Varšavo, so v prvotnem zaletu na motorjih ob skrajno ugodnem vremenu silno napredovale in se v pravem pomenu besede zaletale, tako da so motorizirane predčete dosepele že pred Varšavo. Po prvem tednu nemškega bojnega pohoda se je zdelo, da bo Varšava sama zavzeta, toda začetek drugega tedna je prinesel nek preobrat, ki obstoja v tem, da se je poljski armadi posrečilo sovražnika zaustaviti, tako zapadno od Visle kakor severno in severozapadno od nje, dočim na jugu nemška armada koraka nevzdržno dalje in že ogroža Lwow, kar bi moglo imeti za posledico, da bi se Poljska odrezala od Romunije, ki tvori danes edina vrata, skozi katera dobiva Poljska pomoč od svojih zapadnih zaveznikov, ker je Rusija zaprtá in neprijazna.

Zadnja poročila zaznamujejo celo veliki poljski uspeh na zapadu od Varšave, ker se je poljski armadi, ki se je bojevala v zapadnih pokrajinah ter v koridorju, posrečilo, da se je, ako so poročila točna in nepretirana, prebila skozi nemški obroč in se je celo v svojem junaškem zaletu polastila Kutna in Lodza, ki ga je bila nemška armada že zasedla, tako da se sedaj ta poljska armada more nasloniti na Varšavo, ki je postala glavno oporišče poljske glavne sile, ki se zbira sedaj v trikotu, katerega tvorita Visla in Bug ob njegovem izlivu v Vislo blizu poljske trdnjave Modlin severozapadno od Varšave.

To je pač po tako hudem udarcu, ki je zadel poljsko vojsko v prvem tednu, zelo velik uspeh,

ki ne dokazuje samo junaštva od vseh strani obkoljene poljske armade na zapadu in severozapadu, ampak omogoča Poljakom, da se njihova glavna sila zbere v dobro zavarovanem in močnejši tudi že več ali manj utrjenem trikotu, kjer bi mogla dati nemškim armadam učinkovit odpor in vojno na prostem spremeniti v pozicijsko vojno. To vse velja seveda pod predpostavko, da bi se posrečilo Nemce zaustaviti tudi na jugu in na severu, kjer nemške armade sedaj prodirajo tudi iz Kuvalkijev, to je iz najsevernejšega kota vzhodne Prusije, da bi na ta način prišli osrednji poljski armadi v obliki klešč v bok ali za hrbet ne samo z juga, ampak tudi s severa. Zato se moramo zaenkrat še vzdržati sodbe o pomenu, ki ga ima posrečni umik poljske zapadne armade, kar je gotovo zelo dvignilo ugled Poljske, kateri je zaradi dogodkov prvega tedna brez dvoma nekoliko trpel.

Medtem ko moramo čakati izida na glavnem bojišču, ki je v trikotu med Vislo in Bugom ter nekoliko severneje potekajočim Narevom, je dobro, če se spomnimo, kakšen je bil prvotni vojni načrt, o katerem se je bil poljski maršal Rydz Smigly dogovoril s francoskim generalom Gamelinom. Gamelin je takrat pregovarjal Poljsko, naj v primeru vojne pusti skozi svoje ozemlje armado Sovjetske Rusije, o kateri so Francozi mislili, da se bo postavila njim v bok proti Nemčiji, pa je zaradi nespretnosti in nedalekovidnosti ter ozkosti Anglije sklenila pakt z Nemčijo. Rydz Smigly pa je takrat odločno odklonil pomoč rdeče armade, kateri Poljaki na noben način ne zaupajo, ampak je pristal samo na to, da bi smela preleteti poljsko ozemlje rdeča letalska armada in da bi seveda Rusija s svojimi poljskimi in industrijskimi izdelki pomagala Poljski. Pač pa se je zanašala Poljska na to, da ji bo mogla Francija priti direktno na pomoč skozi Romunijo, Turčijo in Grčijo, upajoč, da se bo Angliji in Franciji posrečilo, da to pot popolnoma osvobodijo za svoj prehod. Ker se pa francoskim in angleškim diplomatom v Moskvi ni posrečilo pridobiti Rusije na svojo stran in ker tudi Romunija in ostale balkanske države niso hotele iz svoje rezerve, je Poljska 1. septembra bila brez pravega vojnega načrta in jo je nemški vdor zadel skoro popolnoma nepripravljeno.

Vprašanje je, koliko moč je imela Poljska mobiliziranih, ko so planile na njo s štirih strani nemške armade. Statistika, ki jo vodi Društvo narodov, je trdila, da more Poljska postaviti na bojno polje 6 in pol milijona mož. Francoske vojaške revije so cenile poljsko armado na 5 milijonov mož, čisto resne cenitve pa ji niso dale več kot 4 milijone. Toda danes so vsi evropski generalni štabi pripravljeni, da je Poljska ob trenutku, ko so vdrlje vanjo nemške armade, imela kvečjemu na razpolago dva milijona mož, od katerih pa se je nahajala na bojišču samo ena polovica. Ljudje pa, ki cenijo stvari prekomerno trezno, menijo, da Poljska ni imela v tem trenutku več kot 800.000 mož na bojnih poljih, kar pa ni verjetno, ker je Poljska že v mirnem času imela pod orožjem 300.000 mož in se je v zadnjem letu močno oboroževala.

Za pravično presojo dogodkov na vzhodnem bojišču je treba vedeti tudi, da poljska armada tehnično ni na visku in da bi sila njenega izvrstnega konjeničstva, ki pa v moderni vojni ne pomeni več tega, kar je pomenilo prej, moglo priti proti motorizirani nemški armadi uspešno do izraza samo ob prilikah, ki bi bile za njo terensko ugodne.

Položaj glavne poljske sile v trikotu med Vislo in Bugom oziroma Narevom po sodbi italijanskega vojnega poročevalca ni preveč ugoden, ker se tam poljska armada pač lahko sijajno brani in prizadene nasprotniku ogromne izgube, bi pa lahko postala za poljsko armado ogromna past, v katero bi mogla biti zajeta in bi ji bil umik na jug ali jugovzhod zelo otežkočen, če se namreč Nemcem posreči zavzeti Lwow in okreniti svojo armado na sever.

Seveda velja tudi v vojni to, kar pravijo o Bogu, da generali in strategji ter vojni poročevalci obračajo, uesoda pa obrne in tako se zna tudi sedaj zgoditi, da bo tisti, ki upa na zmago, doživel neuspeh.

vorijo o krvavih izgubah in zgledi Gdynje in Westerplatte so zelo zgovorni. Čudovito junaštvo, o katerem ne vemo, ali bo zmagovalo ali podleglo, ker tehnična in številčna premoč nemške vojske je preveč očitna. Tudi na zapadni fronti so Francozi in Nemci pustili veliko mrtvih med Maginotovo in Siegfriedovo linijo, ki je prava dolina smrti. Kaj še bo, če bi se vojska razširila v potop, ki bo zagrnil pod seboj vso Evropo in še ostale celine zemlje? Ali nihče ne misli na to, koliko življenj in koliko dobrin bo uničenih, tako da bi se moral že danes vsak s strahom spraševati, ali se bodo vse te žrtve svetu izplačale?

Nato govori članek o Italiji in pravi: »Italija vztraja na zavzetem stališču. Tiho delati, to je geslo, ki ga je izdal njen vodja. Nepristransko zadržanje našega časopisa, nepretrani razgovori s tujimi diplomati v Rimu, redno mirno delo, ki se vrši modro in resno, bodri ves svet in ga sili k razmišljanju. Na Sredozemskem morju se ni dvignil še noben vihar. Celo dela za svetovno razstavo v Rimu se nadaljujejo in v Siciliji se dela na socialni reformi, kakršne Apeninski polotok še nikoli ni videl. Odredbe izdane za varnost države so zadostne in bodo tako ostale. Italija ne bo dala sama od sebe nobene pobude za kakšno vojaško akcijo.«

Članek »L'Avenire d'Italia« je zanimiv in značilen. Ne more pa seveda docela rešiti tiste uganke, na katero bi nevtralne države Evrope najraje vedele odgovor...

Mussolinijeva zasluga

Bukarešta, 13. septembra. AA. Stefani: List »Curentul« objavlja članek v katerem pravi, da je Mussolinijeva zasluga, če požar ni zajel vse Evrope. Nato pravi članek, da se Mussolini ni zadovoljil samo s tem, da je omejil požar, temveč se trudi tudi za obrambo civilizacije in tisočletne zahodne kulture.

Kako se bore na vzhodnem bojišču

Rim, 13. sept. c. Italijanski list »Tribuna« ima na nemško-poljski fronti posebnega vojnega dopisnika, ki pošilja poročila iz prvih vrst spopadov in borb. Dopisnik poroča sedaj, da je v Poljsko prodiral ob enem s tisto kolono motorizirane nemške divizije, ki je prva vdrla v Krakov in nato oddrela proti Kielcem. Dopisnik poroča, da se nemški tanki in oklopni avtomobili s poljskimi četami, ki so bile oborožene s strojnimi, navadno na hribovitem ozemlju, niso spuščali v borbe. Vsa motorna vozila so poiskala način, da so prišla oddelkom, ki so sipali ogenj iz stropnic, za hrbet. Prave borbe med tanki in poljskimi četami skoraj ni bilo, ker so motorna vozila posamezne poljske oddelke odrezale od zaledja, nato pa so pridvela nemška letala, ki so z viška obsipala s svojimi strojnimi poljske vojske z njihovimi strojnimi. Pogosto so nemška letala obsipavala poljske oddelke tudi z letaki, v katerih opozarjajo Nemci Poljake, da je vsak odpor zastoj.

Za poljske vojske pa poudarja dopisnik »Tribuna«, da se bore izredno junaško in drzno. Nikakor ni lahko poljske čete poraziti. Dopisnik poudarja, da jih z ognjem in jeklom sploh ni mogoče premagati. Nemci jih hočejo zato omežati z letaki, v katerih opozarjajo poljske vojske na to, da so jim pred vojno poljski obljubljali, da bodo že čez 14 dni v Berlinu.

Prav tako so jim pravili, da je nemška vojska nespособna za napad, ker nima hrane, oblike in streliva. Dopisnik dodaja, da je bil vsak poljski vojak posebno zadnje čase usmerjen tako, da je bil pripravljen, da bo sedaj v tej vojni poljski narod zadnjič zmagovito obračunal s svojim dednim sovražnikom. Sedaj je ne-nadano nemško prodiranje seveda razočaralo poljske vojske, ni pa zlomilo njihovega poguma in navdušenja za obrambo domovine. Izkazalo se je, da z orožjem Poljske ni mogoče premagati, dasi jo bo vojna vira najbrž razdelala. Neštetokrat so se poljski vojski te dni s puškami in bajonetni zagnali nad tanke, ki so jih s svojimi strojnimi pokosili in poljska konjenica je neštetokrat zdrvela naravnost v smrt v ogenj strojnice.

„Tiha vojna“ na morju

London, 13. sept. c. Angleško informacijsko ministrstvo objavlja dnevno vesti, da se na morju nadaljuje borba proti nemškim podmornicam. Vse edine angleške vojne mornarice sodelujejo pri lovu za podmornicami. Do sedaj še ni bilo mogoče popolnoma točno ugotoviti njihov način krizenja, vendar pa ministrstvo poudarja, da bodo angleške vojne ladje tudi to nalogo dobro razvzljale.

Danes objavlja angleško informacijsko ministrstvo, da je bilo zopet na morju napadenih več angleških trgovskih ladij. Nekaj jih je sovražnik zopet potopil. Sedaj ministrstvo ne daje niti več imen potopljenih ladij, prav tako pa ne navaja kraja, kje je bila kakšna ladja napadena. Angleško mornariško poveljstvo se je torej odločilo, da bo na »tihu način« iztisnilo z morij podmorskega sovražnika.

Pač pa poudarja angleško mornariško ministrstvo, da so sedaj z vseh morij izginile vse nemške tovarne ladje. Nemški pomorski promet so razvijali samo še v Baltiku.

Angleška vojna mornarica strogo nadzira blokado Nemčije, vendar pa še nikjer ni bilo nobenega spopada na morju.

Amsterdam, 13. sept. b. Po nekem poročilu nemškega vojnega ministrstva bo Nemčija organizirala drugo rezervo, ki jo zajela vse sposobne ljudi od 41. do 55. leta. To rezervo bo nemško vrhovno poveljstvo uporabilo na nemškem vzhodnem bojišču.

Madžarska ostane pri miru

Važna vloga Italije

Budimpešta, 13. sept. TG. Madžarski vladni krogi mislijo, da Madžarski ne bo treba posebej izjavljati, da bo v tem sporu ostala nevtralna. Madžarski politični krogi podčrtavajo eamo, da bo madžarska politika ostala nespremenjena, ker se razvija v tem okviru:

Madžarska ve, da je Nemčija prevzela poročstvo za madžarske nove meje. Zato mirno čaka na razvoj dogodkov. Prav tako pa so v Budimpešti tudi prepričani, da se bo Nemčiji posrečil trud, da sedanjí spopad omeji, tudi če bi bila prišljena po zmagi nad Poljsko obračunati še s Francijo in Anglijo.

Odnosaji Madžarske do Italije in Nemčije so zato kljub silno nasledu razvoju ostali nespremenjeni. Po-

sebnó pa v Budimpešti cenijo stališče Italije. Stališče Italije namreč ne pomeni, da se misli Italija držati ob strani dogodkov v Evropi. Italija prav tako kakor Madžarska stoji na svojem mestu s puško ob nogi. Italija ima vse svoje sklepe in zadeve trdno v svojih rokah, dočim gleda Madžarska, ki je majhna in manj oborožena, z zaupanjem na svoja velika prijatelja v Evropi.

Zato madžarski vladni krogi zelo cenijo Mussolinijev trud, da hoče vojno v Evropi čimbolj omejiti. V Budimpešti so prepričani, da ne bo brez Italije v Evropi sprejet noben sklep. S svojo veliko politično in vojaško močjo je Italija še naprej v polni moči ssoina na zapadu, na Balkanu in na vzhodu.

Stanje naših kliringov

V stanju naših kliringov so od 31. avgusta pa do 8. t. m. nastale sledeče spremembe:

Aktivni kliringi. Naša terjatev v kliringu z Madžarsko se je zvišala od 35,4 na 40,3 milij. din, povečala se je tudi terjatev v nemškem kliringu od 11,8 na 13,7 milij. mark. Občutno pa se je zmanjšala naša terjatev proti češko-moravskemu protektoratu, dočim je koncem avgusta ta terjatev znašala 21,5 milij. Kč, je znašala 8. t. m. le še 10,5 milij. Ostali aktivni kliringi so ostali neizpremenjeni in sicer turški s 17,7 milij. din, bolgarski s 1,2 milij. din in španski s 2,9 milij. pezeta.

Pasivni kliringi. Med pasivnimi kliringi ni bilo tako velikih sprememb kot so med aktivnimi. Naš dolg v italijanskem kliringu je narasel za 1,4 milij. din na 130,6 milij., narasel je tudi saldo v kliringu s Poljsko za 0,5 milij. na 26,8 milij. din, ter saldo romunskega kliringa za 0,5 a 4,5 milij. din. Ostali pasivni kliringi računani so ostali brez bistvenih sprememb, belgijski na 1,4 milij. belgov, in švicarski na 1,2 milij. švic. frankov.

Glavne spremembe v kliringnem prometu so torej v češkem kliringu, v katerem se je naša terjatev znižala za 11 milij. Kč in v nemškem kliringu, v katerem se je terjatev povečala za 26,4 milij. din.

Stanje Narodne banke

Za 8. september t. l. izkazuje Narodna banka sledeče stanje (vse v milij. din, v oklepajih podatki v primeri z izkazom za 31. avgust t. l.):

Aktivna: zlatu v blagajnah 1.974,5 (+ 61,8), zlato v inozemstvu 10,8, skupno zlato podlaga 1.985,4 (+ 61,8), devize, izven podlage 509,7 (+ 1,9), kovani denar 318,8 (+ 21,9), posojila mešna 2.048,3 (+ 136,7), lombardna posojila 207,7 (-12,6), skupna posojila 2.256,0 (+ 124,0), vrednostni papirji 255,2 (-8,6), razna aktiva 2.541,3 (+ 247,2).

Pasiva: Obtoč bankovcev 8.865 (+ 500,3), obveznosti po vidu: terjatev države 19,7 (-0,4), zirovni računi 639,0 (-23,9), razni računi 659,4 (-65,1), skupaj obveznosti po vidu 1.318,2 (-31,5), razna pasiva 277,0 (-21,3).

Obtoč bankovcev in obveznosti po vidu je znašal 9.804,7 (+ 468,7), skupna podlaga s premijo 2.551,2 (+ 79,5), od tega je samo zlato v blagajnah s premijo 2.537,3 (+ 79,4), skupno kritje 26,01 (v prejšnjem izkazu 26,47%), od tega samo z zlatom 25,87% (26,32%).

V primeri z zadnjim izkazom je znatno narasel obtoč bankovcev, kar je seveda deloma posledica zahtev, ki jih je gospodarstvo stavilo na Narodno banko z ozirom na sedanje razmere na denarnem trgu. V prihodnjem izkazu bo to prišlo še bolj do izraza, ker je Narodna banka v zadnjih dneh stavila denarnim zavodom na razpolago znatna sredstva za izplačevanje vlog. Nekoliko pa gre povečanje obtoka na račun ultima, ko so potrebe gospodarstva po denarju itak redno večje kot pa običajno.

LJUBLJANA

Naval na ljubljanske gimnazije

Ljubljana, 13. avgusta.

Dijaški sejm je končan. Lani so sejm premestili od klasične gimnazije v Gajevo ulici na Breg. Letošnji knjižni sejm je dosegel pravcati rekord glede obiska in prometa s knjigami. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je bilo lepe in sončne dneve dopoldne in popoldne nad 1000 sejemarjev. Vse prostore na Bregu od Tavčarjeve hiše pa tja do Hradekega mostu je bil zaseden. Vlada je živahen promet.

Te dni se prične na vseh ljubljanskih gimnazijah redni pouk. Tudi letos je bil velik naval na vse gimnazije. Splošni podatki navajajo, da je bilo na vseh državnih gimnazijah letos vpisanih 6033 dijakov in dijakin; samo v prvi razred 1097. Mestna ženska gimnazija ima še 3 razrede in je je bilo vpisanih v VI. razred 90, v VII. 76 in v VIII. razred 62 dijakin. Ta zavod, ki ga vzdržuje mestna občina ljubljanska, bo postopoma ukinjen, kajti namesto tega je ustanovljena državna ženska realna gimnazija, ki ima svoje učne prostore na državnem učiteljskem na Rošljevici cesti. Letos je bilo prav tako veliko zanimanje za klasično gimnazijo. Tam je bilo v I. razred vpisanih 172, v vse druge razrede 1128 dijakov in dijakin. — I. dr. realna gimnazija v Vegovi ulici izkazuje 1431 dijakov, nje I. razred 219. — II. dr. realna gimnazija na Poljanah ima skupaj 1183, v I. razredu pa 294. — III. dr. realna gimnazija šteje skupno 1574 dijakov in je najmočnejši zavod. V I. razred je bilo vpisanih 224 dijakov. Gimnazija se nahaja za Bežigradom. — Na ženski realni gimnaziji je v I. razredu 188 dijakin, na vseh razredih pa 717. Doslej ima samo 5 razredov. — Ženska gimnazija pri urušilnikah je letos odprla že V. razred. V I. razred se je letos vpisalo 92 dijakin; skupaj jih je 384. — Vse ljubljanske gimnazije izkazujejo letos 6645 dijakov in dijakin, samo v I. razredu jih je 1189.

Klasična gimnazija sv. Stanislava v St. Vidu izkazuje 390 dijakov, I. razred 96. Po splošnih, še ne specifičnih podatkih, je bilo letos na vseh slovenskih gimnazijah vpisanih nad 13.000 dijakov in dijakin.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoji krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravnim »Franz-Josefovom« gorenjo vodo. Bolniki radi jemljijo preizkušeno »Franz-Josefov« gorenjo vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

I Zagotovite si, dokler je še čas in večja izbira, ugoden abonmanski sedež v drami in operi, ki bo tekom sezone vaša last in kjer boste imeli priliko videti dramske, operetne in operne umotvore iz svetovne literature. Izbrani spored zagotavlja izredno zanimivo gledališko sezono. Nekaj novih članov v drami in operi bo povečalo interes za predstave. Prijave za abonma sprejemajo vsak dan od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži dramskega gledališča do vsteviš 16. t. m.

I Zanimiva izložba slovenskega narodnega blaga. Tujakoprometna zveza, zast. Putnik, je v enem svojem izloženem oknu v Ljubljani na Tyrševi cesti 11 razstavila prav okusne slovenske na-

3 prve nagrade nagradno visoko umetniški franc. film (Marija Kožubova) po romanu Luisa Hemona. Režija: JULIEN DUVIVIER. — Madeleine Renaud, Jean Gabin, Jean Pierre Aumont. KINO MATICA, tel. 21-24. Ob 16, 19 in 21

MARIA CHAPDELEINE

Danielle Darrieux

prvič v američkem filmu, v zabavni ve-eloigri duhovitega humoja

Ona hoče - on pa noče...

Pri tem filmu se boste od srca nasmejali! Predstave ob 16, 19 in 21 uri — Kino Union, tel. 22-21

Gospodarstvo

Gospodarski in finančni napor Nemčije

Prva uredba vsebujoča trideset členov, ki jo je izdal odbor za narodno obrambo pod predsedstvom feldmaršala Göringa, nalaga nemškemu prebivalstvu zelo težke žrtve. Ta uredba sloni na načelu, ki ga je objavil Hitler, in po katerem nemško civilno prebivalstvo ne sme bolje živeti kot pa vojaštvo. Kdor bo skušal obogatiti med vojno — po izjavi Hitlerja — ne bo našel bogastva, ampak smrt. Uredba apelira na patriotizem vseh Nemcev, vzpostavila pa je zelo strog režim in bo zanimivo videti, kakšne uspehe bo imela.

Nemčija je vstopila sedaj v vojno gotovo pod manj ugodnimi okolnostmi kot pa leta 1914. — Nacionalni socializem je sicer izvršil velike stvari na polju javnih in vojaških del, je pa zelo oslabil finančno moč države. V letu 1914 so zlate zaloge Reichsbanke znašale 296 milijonov zlatih dolarjev, letos pa ne znašajo več kot 17 milijonov, je pa Nemčija prišla v posest avstrijske zlate zaloge, ki jo cenijo na 27 milijonov, češke, ki je znašala 37 milijonov, in tri milijone je dobila v banki gdanskega mesta. Verjetno pa je, da te vsote niso ostale nedotaknjene in so vsaj deloma najbrže služile za plačilo znatnih nakupov surovin, ki jih je Nemčija zbrala v teku zadnjih mesecev. Zato je mogoče smatrati, da je bila zlata zaloga letos komaj osmi del zaloge iz leta 1914. Razen tega je bil trg kapitala v Nemčiji tolikokrat obdavljen, da bo težko izdajati nova notranja državna posojila. Nepotrebno pa je poudarjati, da je inozemski kredit Nemčije enak ničli.

Tako je Nemčija vkljub teorijam dr. Funka prisiljena, da se sedaj zateče k klasičnim metodam buržurjskega gospodarstva: varčevanju in povečanju dohodkov in upa, da bo s temi dvema sredstvi dobila nekaj milijard letno. Davki na dohodek nad 2400 mark so povišani za 50%, mogli bodo znašati do 65% teh dohodkov. Dežele bodo morale plačevati dodaten davek v višini 15%, občine pa 25% od njihovih dohodkov,

ki jih imajo od raznih davkov, katere pobirajo, ne bodo pa smele davkov zvišati, ampak bodo morale doseči to z varčevanjem.

Na polju posrednih davkov bo na pivo, ki je narodna pijača, in na tobak vpeljana davščina v višini 20%, na alkoholne pijače dodatni davek v višini 100 mark na hektoliter alkohola, na peneča vina pa 1 marko na steklenico. Vlada skuša tudi zmanjšati konsum in se tako izogniti inflaciji, ki bi nastala zaradi velikega povpraševanja po blagu.

Poleg teh davčnih ukrepov vsebuje uredba tudi predpise glede delavskih mezd, glede cen in pogojev dela, kateri bodo imeli velik vpliv na gospodarsko in socialno življenje Nemcev. Vlada hoče znižati delavske meze, poleg tega pa odpravlja med drugim plačilo nadur ter predpise glede dopustov. Zaradi kompenziranja težkih žrtv, ki jih nalaga nemškemu delavstvu, namerava odbor za državno obrambo znižati cene, podjetja so pozvana, da znižajo cene v istem razmerju kot so znižane delavske meze. Ker je tudi država velik odjemalec, upa, da bo tudi na ta način nekoliko razbremenila svoj proračun.

Izkušnja bo pokazala, kakšni bodo rezultati tega programa, na podlagi katerega hoče vzdržati Nemčija vse vojaške napore. Od prebivalstva, čigar eksistenčni pogoji so itak zelo težki, zahteva ta program veliko; tisti, ki prejemajo majhne meze, bodo trpeli pomanjkanje, v zadnjem času se že sliši o meznem gibanju pri rudarjih.

Definitivni obračun kmečkih dolgov pri Pabu

Stanje definitivno prevzetih in obračunanih kmečkih dolgov je po stanju 1. avgusta t. l. bilo sledeče:

Prijavljenih je bilo »Pabu« skupno 779.190 dolgov v nominalni vrednosti 3.126 milij. dinarjev, upnikom je bilo vrnjenih 36.181 dolgov v nominalni vrednosti 301 milij. dinarjev, prevzetih in znižanih je bilo 557.880 dolgov v vrednosti 1.729,8 milij. dinarjev. Na te prevzete dolgove so kmetje dolžni plačati »Pabu« 1.076,3 milij. din. Zavodom, ki so dolgove izročile, je odobreno v tekočem računu 1.064,3 milij. din ter 335,5 milij. v 3% nih državnih obveznicah.

Dosedaj so kmetje plačali Pabu 312,8 milij. din, kar predstavlja 29% celokupnih njihovih dolgov, ki jih imajo plačati.

Po podatkih Paba, so banke in drugi denarni zavodi, ki so izročili kmečke dolgove, prejeli na račun prve anuitete 125 milij. din in na račun druge anuitete 51,5 milij., skupaj torej 176,6 milij. din.

Spremembe v predsedstvu Paba

Kot poroča »Jugoslovenski kurir« bo prišlo do spremembe v predsedstvu Privilegirane agrarne banke. Za predsednika upravnega odbora bo imenovan g. Dragiša Zdravković, advokat iz Belgrada.

Sedanji predsednik Paba je Hrvat g. Stjepan Barič, bivši minister.

Dobave: Štab za utrjevanje v Ljubljani sprejema do 15. septembra ponudbe za dobavo terove lepenke; 16. armiranega telefonskega kabla, galvanskih zvoncev, konzol, vijakov, žebeljev, probičev, raznih klešč i. dr.; 18. raznega telefonskega materiala, raznega orodja; žage, klešče, kladiva, sekire i. dr.; 19. motociklov s prikolicami; 21. zidarskega orodja, kant za vodo i. dr.

Dne 19. septembra bo v pisarni referenta inženjerje štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani pismena pogodba za oddajo del za vodovodno instalacijo v pralnici in kopalnici v Mariboru; 25. za napravo šupe v vojašnici »Kralja Aleksandra« v Ljubljani; 27. za postavitev vojnega objekta v Slovenjgradu.

Dne 21. septembra bo v pisarni garnizonske uprave v Ljubljani zaključna direktna pogodba za oddajo prodaje sladkornih proizvodov po vojašnicah ljubljanskega garnizona pod zakup.

Dne 25. septembra bo pri »Upravi Barutane« v Kamniku licitacija za dobavo gutaperke; 26. trakastega železa; 27. parafina.

Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.

Ajdovec pri Žužemberku

Spomenik rojstne župnije pokojnemu škofu Gnidovcu — »Gnidovčev prosvetni dom« — je zgrajen. Načrt zanj je napravil in zidarsko delo izvršil g. Franjo Rataj, stavbenik in član banskega sveta v Novem mestu. Svoje delo je odlično opravil. V nedeljo, dne 17. septembra bo blagoslov novega doma. Ob devetih dopoldne bo pridiga in sv. maša, ki jo bo imel prevz. g. škof; po sv. maši blagoslov doma in odkritje epiminske plošče, ki ga bo s primernim govorom izvršil g. Viktor Zakrajšek, kapitularni vikar škofljanske škofije. Nato bo prosvetni tabor. Popoldne ob pol dveh bodo pete litanije Matere božje, nato telovadna nastop fantovskih in dekliških odsekov žužemberškega okrožja in okolice. — Kljub težkim razmeram, v katerih živimo, se novega doma, ki smo ga s tolikimi žrtvami zgradili, veselimo. Naj počiva nad njim božje varstvo in božji blagoslov.

Studenec pri Sevnici

Dne 7. sept. popoldne je požar vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Jožeta Kovača iz Gornjih Impolj. Ogenj je nastal pod kozolecem in je takoj zajel skedenj, ki je bil napolnjen s senom. Poleg sena mu je pogorel tudi ves letošnji pridelek žita. Domneva se, da so ogenj iz ne previdnosti zanetili otroci. Škoda bo zavarovalnino iz deloma krita.

Borze

Dne 13. septembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 16 milij. din, kar je rekorden promet. V vrednostnih papirjih je promet na belgrajski borzi znašal 1,8 milij. din.

Med tečajji je znatno popustil tečaj obveznic vojne škode.

Ljubljana — Uradni tečaj

London 1 funt	176.90—180.10
Pariz 100 frankov	100.35—102.65
Newyork 100 dolarjev	4368.00—4428.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2326.00—2364.00
Bruselj 100 belg.	754.00—766.00

Ljubljana — Svoobodno tržišče

London 1 funt	220.51—223.71
Pariz 100 frankov	125.15—127.45
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1239.34—1249.34
Amsterdam 100 goldinarjev	2898.97—2936.97
Bruselj 100 belg.	939.69—950.69

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring

grški boni	29.65—30.35 (30.24)
bolgarski čeki	90.00—90.00

Belgrad — Zasebni kliring

grški boni	29.15—29.85 (29.50)
----------------------	---------------------

Curih. Pariz 10.15, London 17.85, Newyork 442, Bruselj 76, Milan 23.10, Amsterdam 234.50, Stockholm 105.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—440

v Zagrebu 420 zaklj.

v Belgradu 419—422 (419)

Ljubljana. Drž. papirji: agrarji 58—60, vojna škoda promptna 435—440, begl. obveznice 81.50 do 82, 8% Blerovo posojilo 95—97, 7% Blerovo posojilo 90—91, 7% posojilo Drž. hip. banke 94 do 96. — Delnice Trboveljska 170—175.

Zagreb. Drž. papirji: agrarji 58 blago, vojna škoda promptna 420 zaklj., 6% sum. obveznice 76 den., begl. obveznice 80 zaklj., dalm. agrarji 75 zaklj., 4% sev. agrarji 57 blago. — Delnice: Priv. agrarna banka 190 blago, Trboveljska 177 blago, Sladk. tov. Bečkerek 80 den., Isis 30 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 95 zaklj., agrarji 58—58.50 (58), vojna škoda promptna 419 422 (419), 6% sum. obv. 74—76 (74—76.75), begl. obveznice 77.75—78 (77.50—77.75), dalm. agrarji 74—75 (75—75.75), 4% sev. agrarji 56 zaklj., 8% Blerovo posojilo 92 zaklj., 7% Blerovo posojilo 90 blago, 7% posojilo Drž. hip. banke 98 den. — Delnice: Narodna banka 6900 zaklj.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. — Promet srednji.

Živinski sejmi

V okraju Ljutomer dne 8. septembra t. l. Telice III. vrste din 3 do 3.50, krave II. vrste din 2 do 3, krave III. vrste din 2 do 2.50, teleta II. vrste din 4 do 4.50, prašiči pršutarji din 6.50 do 7.50 za 1 kg žive teže. — Goveje meso II. vrste prednji del din 8, zadnji del din 10, goveje meso III. vrste prednji del din 6, zadnji del din 8, evinjina din 14, elanina din 16, evinjska mast din 14, čisti med din 15, goveje eurove kože din 8, telečje eurove kože din 9 za 1 kg. — Pšenica din 165, ječmen din 120, oves din 120, koruza din 140, fižol din 200, krompir din 80, seno din 45, slama din 30, jabolka I. vrste din 150, II. vrste din 100, III. vrste din 75, hruške I. vrste din 250, II. vrste din 200, III. vrste din 100, pšenična moka din 275 do 325, koruzna moka din 150 do 250, ajdova moka din 325 za 100 kg. — Drva din 80 do 90 za 1 m³, jaja din 0.30 do 0.60 za 1 komad, mleko din 1.50 za liter, surovo maslo din 18 do 24 za 1 kilogram. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 4 do 5 za liter, finejše sortirano vino pri vinogradnikih din 6 do 9 za liter.

V okraju Kočevje dne 5. septembra t. l. Voli I. vrste din 6, voli II. vrste din 5, voli III. vrste din 3.50, telice I. vrste din 6, telice II. vrste din 5, telice III. vrste din 3.50, krave I. vrste din 5, krave II. vrste din 4, krave III. vrste din 2 do 2.50, teleta I. vrste din 7, teleta II. vrste din 6, prašiči speharji din 9, prašiči pršutarji din 7 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste din 12, goveje meso II. vrste din 10, evinjina din 14, elanina din 15, evinjska mast din 18, čisti med din 16 do 18, goveje eurove kože din 11, evinjske eurove kože din 8 za 1 kg. — Pšenica din 200, ječmen din 200, rž din 200, oves din 165, koruza din 165, fižol din 300 do 400, krompir din 100 do 150, lucerna din 100, seno din 80, slama din 18 do 20, jabolka I. vrste din 500, II. vrste din 350, III. vrste din 200, hruške I. vrste din 600, II. vrste din 400, III. vrste din 200, pšenična moka din 325, koruzna moka din 150, ajdova moka din 500 za 100 kg. — Drva din 50 do 60 za 1 m³, jaja din 0.80 za 1 komad, mleko din 1.75 do 2 za liter, surovo maslo din 24 do 32 za 1 kg, grozdje din 8 za kg.

Cene kmetijskih pridelkov v Trbovljah dne 7. septembra t. l. Pšenica moka 3 din do 3.50 din, govedina 10 din, teletina 14 din do 20 din, evinjina 12 do 18 din, ovčje meso 8 din, sveža elanina 17 din, prekajena elanina 22 din in krompir 1.25 din za 1 kg. Mleko 2.25 din za liter in jaja 1 din za komad.

V okraju Ptuj dne 4. septembra t. l. voli I. vrste 4.25, voli II. vrste din 4, voli III. vrste din 3, telice I. vrste din 4.50, telice II. vrste din 4, telice III. vrste din 3.25, krave I. vrste din 4, krave II. vrste din 3, krave III. vrste din 2, teleta I. vrste din 4.50, prašiči speharji din 8 do 8.50, prašiči pršutarji din 7.25 do 7.75 za 1 kg žive teže.

Goveje meso I. vrste prednji del din 9, zadnji del din 11, goveje meso II. vrste prednji del din 7, zadnji del din 9, evinjina din 13, elanina din 16, evinjska mast din 18, čisti med din 16 do 20, goveje eurove kože din 10, telečje eurove kože din 12, evinjske eurove kože din 7 do 8 za 1 kg.

Pšenica din 150 do 160, ječmen din 160, rž din 130 do 140, oves din 130, koruza din 160, fižol din 300, krompir din 70, seno din 50 do 75, slama din 25 do 30, jabolka I. vrste din 300, II. vrste din 200, hruške I. vrste din 300, II. vrste din 200, pšenična moka din 325, koruzna moka din 225, ajdova moka din 350 do 500 za 100 kg.

Najnovejša poročila

Velik Chamberlainov govor

London, 13. septembra. AA. (Reuter.) Na današnji seji spodnje doma so poslanci burno pozdravili ministrskega predstavnika, ko se je pojavil v dvorani. Chamberlain je dal danes svojo drugo izjavo od začetka vojne:

Enodušnost Francije in Anglije

Mislim, da bom storil najbolje, če to svoje poročilo začnem s sestankom medzaveznikega vrhovnega vojnega sveta, ki je bil večeraj na francoskem ozemlju. Na tem sestanku sta Veliko Britanijo predstavljala lord Chatfield in jaz, medtem ko sta Francijo predstavljala ministrski predsednik Daladier in generalisimus Gamelin. Predmet tega sestanka je bilo predvsem to, da se že v začetku vojne omogoči čim obsežnejša izmenjava misli med vodilnimi osebnostmi obeh držav. Sedanjí položaj smo reševali v vseh podrobnostih. Prav tako smo razpravljali o ukrepih, ki jih je treba izdati v najbližji bodočnosti. Sklenili smo, da bomo sklicali še nadaljnje sestanke medzaveznikega vrhovnega vojnega sveta, da se omogoči čim tesnejši stik med našima dvema državama glede vseh bistvenih vprašanj, ki so v zvezi s sedanjo vojno. Sestanek se je začel dopoldne, popoldne so se pa razgovori nadaljevali. Mislim, da visoka zbornica ne pričakuje, da bom v podrobnosti orisal potek razgovorov o posameznih vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu. Toda ena stvar je, o kateri mislim, da ne samo morem, temveč celo moram o njej govoriti. V mislih imam izmenjavo misli v duhovnem stanju in o razpoloženju v obeh državah. Zelo sem srečen, da lahko zagotovim tej visoki zbornici, da smo ugotovili, da je javnost na obeh straneh Rokavskega preliva popolnoma istih misli. Francoski in britanski narod sta enako odločena ne samo v celoti izpolniti svojo obveznost, prevzeti nasproti Poljski, ampak sta tudi odločena enkrat za vselej končati morečo negotovost, v kateri je zadnje čase živel ves svet pod grožnjo zmerom novih in novih napadov. Prav tako kakor mi so tudi tam prepričani, da ni prej miru, dokler se dokončno ne odstrani nevarnost, ki jo predstavlja narodni socializem. (Chamberlain je pri tej priložnosti dodal po francosko: Il faut en finir — treba je z njimi obračunati.) Vrnil sem se s tega sestanka ohrabljen in duševno okrepljen od zavesti, da smo ugotovili popolno enakost nazariva francoske in naše vlade glede vseh vprašanj, o katerih smo govorili, tako vojaških kakor političnih. Se danes sem pod vtisom zavesti o velikanskem pomenu takšnih osebnih stikov, ki utrjujejo vzajemno zaupanje, ki brez njega ni skladnega vzajemnega nastopa.

Priprave britanskega imperija

Predsednik vlade je nato prešel na popisovanje položaja v britanskem imperiju, v Evropi in na posameznih bojiščih, in rekel med drugim: Iz dneva v dan dobivam čedalje več novih in prepričevalnih podatkov o trdni odločnosti narodov britanskega dežela. Toda ta odločnost se ne kaže samo v besedah, temveč tudi v dejanjih. Vse te dežele so izdale obsežne in važne vojaške in civilne ukrepe. In vsem tem ukrepom je skupen isti cilj: izvršitev skupne naloge, ki nas čaka. Medtem je mnogo držav razglasilo svojo nevtralnost. Toda nobena izmed njih ni omilila izdanih vojaških varnostnih ukrepov. Ta opreznost nevtralnih držav pomeni zame zelo zgovorno karakteristiko o tem, da je narodni socializem nevarnost za našo civilizacijo.

Vojna na vzhodu

Za zdaj je vzhodno bojišče s zmerom glavno prizorišče vojne. Zdi se, da si Nemci silno prizadevajo, da bi čimprej dosegli odločitev na tem bojišču, z drugimi besedami, da bi izsilili odločitev, še preden bodo prisiljeni vreči vojaško na zahodno bojišče, da se tam upro zavezniškemu napadu. Nezlomljivi borbenosti in rodoljubnosti Poljakov gre zasluga, da so se ti nemški upi za zdaj izjalovili. Poljaki se ne dajo ugnati velikanski premoči sovražnika v letalstvu.

Vojna na zapadu

Na zahodnem bojišču so Francozi začeli sistematsko in metodično nastopati. Tam se razvija neobhodna faza boja. Naravno je, da Francozi za zdaj ne morejo biti preveč zgovorni o poteku teh bojev. Zadošča naj, če povem, da je potek teh bojev popolnoma zadovoljiv. Brali ste poročilo, da so se britanski vojaki, poslani na Francosko, že udeležili bojev. To poročilo ni popolnoma točno. Točno je samo to, da so britanski oddelki že na Francoskem, toda do tega trenutka še niso nastopili v prvih bojnih črtah. Kar se letalstva tiče, se vrše normalni patruljni in izvidni poleti. V teh poletih nad francoskim ozemljem sodeluje tudi precej eskadrilj kr. britanskega vojaškega letalstva. Izvršili smo razen tega tudi več uspešnih poletov nad Nemčijo. Ti poleti so dali poklicnim čimteljem mnogo dragocenih podatkov o delovanju okoli nemške meje. Prav tako neutrudljivo nastopa naša obramba preventivna letalska služba, kakor je sploh vsa organizacija obrambe naše

države stalno v popolni pripravljenosti. Obmorska mornariška poveljstva sistematsko zasledujejo sovražne podmornice.

Delovanje nemških podmornic

V svojem nadaljnjem izjavljanju o delovanju britanske mornarice je predsednik vlade navedel med drugim, da so se lahkim enotam britanske mornarice pridružili trije poljski rušilci, ki so že uspešno sodelovali pri nekaterih akcijah in se izredno obnesli. Nato je predsednik vlade poudaril, da bo, kakor v prejšnji vojni, tudi to pot glavna naloga britanske mornarice varstvo našega pomorskega prometa. V sedanji vojni se je nemška akcija proti britanski trgovski mornarici začela z brezobzirnim napadom na potniško ladjo v nasprotju z vsemi določili mednarodnega pomorskega vojnega prava. Nemška mornarica se zmerom tako ravna. Napadla je celo vrsto naših trgovskih ladij. Nimamo namena tajiti dosedanje ladijske izgube. Vzrok teh izgub je v tem, da je napoved vojne zatekla na vseh sedmih morjih mnogo naših ladij, ki so nebržito plule kakor v mirni dobi brez slehernih varnostnih ukrepov, običajnih v vojnem času. Nemci so pa že prej razmestili svoje podmornice in pomožne ladje na najboljše strateške točke. V takšnih okoliščinah ni čudno, da so podmornice napadle nekatere naše ladje, še preden so le-te mogle pripuliti v najbližje pristanišče.

Mi sedaj pospešujemo organizacijo in sistem plovbe trgovskih ladij v spremstvu lahkih edin. Ta sistem se iz dneva v dan uporablja popolneje. Nimam razloga verovati, da bi funkcioniral z manjšim uspehom kot pred 20 leti. Lahko zagotavljam visokemu domu tudi to, da naše pomorske sile stalno napadajo nemške podmornice in da ti napadi niso ostali brez stvarnih uspehov.

Usoda nemške trgovske mornarice

Predsednik vlade je nato dejal, da je bilo v trenutku objave vojne na odprtem morju ter v nevtralnih ali zavezniških lukah, pri čemer niso vračunane ladje na Baltičkem morju ter baltičskih lukah, nemških ladij s skupno tonažo približno 1.185.000 ton. Praktično vzelo je vsa ta tonaža sedaj izključena iz plovbe na Oceanu. Nekateri teh ladij so bile ujele na odprtem morju, nekatere zaplenjene v naših ali zavezniških lukah, nekatere pa internirane v nevtralnih lukah. Preskrbovanje Nemčije z vojnimi potrebščinami s pomočjo nevtralnega brodograja je iz dneva v dan težje zaradi naših predpisov o vojnem tihotapskem blagu, predpisov, katerih spoštovanje nam garantira naša močna vojna mornarica.

Pasivna obramba

Nato je predsednik vlade govoril o vprašanju organizacije pasivne obrambe proti zračnim na-

Nova francoska vlada

Pariz, 13. septembra. o. V teku današnjega dneva je imel ministrski predsednik Daladier več posvetovanj z vladnimi člani za sestavo nove vojne vlade. Ob 20.30 je zapustil vojno ministrstvo in se podal v Elizejsko palačo, kjer je predložil listo nove vlade. Poluradno potrjujejo, da je predsednik vlade Daladier ustanovil dve nivi ministrstvi, in sicer ministrstvo za blokado in ministrstvo za oboroževanje. Nadalje je ustanovil podtajništvo za nacionalno obrambo in državno podtajništvo.

Po neuradnih poročilih so v vladi tile člani: Edouard Daladier, ministrski predsednik; mini-

Ameriški kongres sklican za 21. september

Washington, 13. sept. AA. Havas: Tekst proklamacije, ki jo je podpisal Roosevelt v zvezi s sklicanjem kongresa se glasi:

Interesi ljudstva zahtevajo, da se skliče kongres Zedinjenih držav za 21. september popoldne, da se mu dajo obvestila upravne oblasti. Na osnovi tega jaz, Franklin Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav Amerike, razglasim in s tem dokumentom izjavljam, da so izredne okoliščine zahtevale sklicanje kongresa na izredno zasedanje v kapitolu 21. septembra popoldne. Vse osebe kvalificirane za delo kot člani kongresa se naprošajo, da ta proglas o sklicanju kongresa vzamejo na znanje.

Washington, 13. sept. AA. Havas: Istočasno, ko je podpisal proklamacijo o sklicanju kongresa za 21. september, je Roosevelt brzojavno pozval republikanske in demokratske šefe, da se sestanejo 20. septembra popoldne z njim v Beli hiši.

ter dejal: Vaše lordstvo ima mogoče neposredna ali posredna poročila o tem, na je nemška vlada izredno izjavila, da namerava bombardirati mesta in vasi na Poljskem zato, da povzroči strah in trepet med življenji, ki se ne nahaja v borbi in da na ta način hitreje zlomi odpor Poljske. Mi do tega trenutka nimamo uradnega potrdila teh poročil. Toda ako se izkaže resničnost teh poročil, potem so v izrednem nasprotju z izjavo, ki jo je dal nemški državni kanceler v državnem zboru, ko je dejal, da nima namena vojskovati se z ženskami in otroci. Če so odredbe mednarodnega vojnega prava glede postopanja z borci in četniki, ki uporabljajo orožje proti sovražnim vojnim silam še tako stroge, jaz tudi v teh odredbah ne bi mogel najti opravičila za bombardiranje prebivalstva, ki se ne bori, iz zraka in s topništvom. Omenim, da je vlada nj. britanskega velikanstva pristala na omejitve operacij letalstva pod pogojem, da se bo tudi nasprotnik držal teh omejitev, ako pa se dejansko pokaže, da se nasprotnik teh omejitev ne drži, bo imela vlada nj. britanskega velikanstva ponovno popolnoma svobodne roke na tem polju.

Nemško poročilo o Lodzu

Štab vodje rajha, 13. septembra. AA. DNB. V toku svojega današnjega obiska bojišča je vodja rajha in državni kanceler Adolf Hitler prišel ob 15. v Lodž. Prihod vodje rajha v to veliko mesto, ki je bilo zasedeno šele koncem minulega tedna, je povzročil veselo presenečenje pri tamošnjih nemških četah.

Glavni štab vodje rajha, 13. sept. AA. DNB: Pred današnjim obiskom Lodža je vodja rajha izvršil inspekcijsko potovanje. V toku tega potovanja je obiskal pred vsem vojne enice, ki so se odlikovale o priliki, ko so odbile poizkus obkoljenih poljskih čet prebiti se do glavnega jedra poljske armade. V zvezi s tem potovanjem vodje rajha se lahko naglasi, da so nemške čete v pokrajini Lodž nastopile s tako hitrostjo, da prebivalstvo tega kraja ni mnogo trpelo, ker okoli poedinih mest ni bilo večjih borb, evakuacij ter uničevanja vojnih objektov. V tem kraju se je kmečko prebivalstvo že v velikem številu vrnilo k rednim poljskim delom. V samem Lodžu je obnovljeno vsakdanje dnevno domače življenje. Cestne železnice redno vozijo. Številne lovarne so istotako ponovno začele delati. Kakor je znano, je v Lodžu močna nemška manjšina. Vsi Nemci v Lodžu so okrasili svoje hiše z nemškimi zastavami. Ta obisk vodje rajha najbolj dokazuje neločnost angleške vesti, da so Poljaki ponovno zavzeli Lodž.

Zasilne bolnišnice

Predsednik vlade je omenil nato evakuacijo velikih mest ter govoril o ukrepih, ki so bili podvzeti v zvezi s tem. Kakor sem vam že minuli teden dejal, je rekel Chamberlain, imamo začasne bolnišnice na skritih krajih izven mest. Te bolnišnice imajo čez 200.000 postelj ter so namenjene civilnim žrtvam letalskih napadov. V izjemnih primerih se bodo v te bolnišnice prenašali tudi ranjeni in bolni vojaki. Sedaj proučujemo gotove predloge o nadaljnji razširitvi tega posebnega sistema bolnišnic.

Zahvala tisku

Ob koncu svojega govora je ministrski predsednik obvestil spodnji dom o dosedanjem trudu novoustanovljenega ministrstva za informacije. Prosi spodnji dom, da upošteva, da je to ministrstvo začelo delovati šele po objavi vojne, ter se nahaja šele v začetku svojega delovanja. Pri vsem tem obžaluje, da so gotovih primerih predstavniki tiska bili nezadovoljni z gotovimi sklepi in odredbami tega ministrstva. Ob tej priliki je predsednik vlade izrazil priznanje za patriotizem, ki ga je pokazal angleški tisk in za pripravljenost, s katero je sodeloval z vlado. Chamberlain je naglasil, da je vlada tudi v teh težkih časih odločena dati o vsem najiskrenejša obvestila javnosti ter da ne želi, da bi angleški narod smatral, da se mu kaj prikriva. Ravno ta želja, je dejal Chamberlain, je v prvi vrsti dala vladi povod za ustanovitev ministrstva za informacije.

London, 13. septembra. AA. Reuter: Odgovarjajoč na neko vprašanje v spodnjem domu je Chamberlain med drugim dejal, da je angleški narod šel v vojno zaradi obrambe načela, katerega zmaga mora pripeljati do osvoboditve češkega naroda.

Nemčija kliče emigrante

London, 13. sept. TG. Iz Bruslja poročajo, da je nemški konzulat objavil poziv, po katerem se pozivajo vsi v Belgiji živeči nemški državljani-emigranti, naj se vrnejo v domovino. To veja posebno za zdravnike, inženirje in najrazličnejše druge strokovnjake, ki jih v Nemčiji zdaj silno primanjkuje. To je deloma razumljivo, ker je velika čista judovskega življa v Nemčiji preganjal iz Nemčije številno židovske zdravnike in inženirje. Razglas poroča nadalje, da se lahko vrnejo v Nemčijo vsi nemški državljani, ne glede na njihovo rasno pripadnost. Emigranti, ki bi se vrnili v domovino, bi v tem primeru dobili povrnjeno vse morda zaplenjeno premoženje.

Nemška podmorniška oporišča v Južni Ameriki

London, 13. sept. TG. Angleška vlada je opozorila države Južne Amerike, da je po zanesljivih obvestilih poučena, da namerava Nemčija v najkrajšem času začeti z graditvijo skrivnih oporišč za nemške podmornice ob obalah držav Južne Amerike. Ta oporišča naj bi služila nemškim podmornicam kot izhodišča za oviranje vsega pomorskega prometa med ameriške in evropske celine. V svojem sporočilu je angleška vlada opozorila vse prizadete države, naj ukrenejo vse potrebne mere, da bodo mogle zaščititi svojo nevtralnost, ki bi bila z izvedbo nemške zamisli strogo kršena.

Nevtralne države in angleška blokada

Berlin, 13. septembra. AA. Berliner Börsen Zeitung razpravlja o sklepih držav-podpisne sporazuma v Oslu ter pravi, da se zdi, da je bil dosežen med imenovano skupino držav sporazum o potrebi solidarnosti z ozirom na omejitve njihove trgovine s strani Anglije. Toda te države, pravi list, bi slabo ravnale ako bi se zadovoljile s praznimi protesti in če bi dovolile, da Anglija deli karte za kruh in druge življenjske potrebščine. Samo energična obramba bi tu lahko pomagala. Iz aktov angleškega ministrstva za blokado izza časa svetovne vojne se vidi, da je bil London zelo občutljiv napram resnim reakcijam javnosti nevtralnih držav. Ako je nevtralna javnost molčala, je napravila Anglija korak naprej, če pa se je uprla, je Anglija postala takoj previdnejša. Nevtralne države bi s svojo popustljivostjo samo okrepile angleško agresivnost. List smatra, da bi samo-obramba obsojala v tem, da bi vse nevtralne države napravile skupen korak in podvele skupne ukrepe, ki bi nevtralne države ščitili pred kompromitiranjem v očeh Nemčije ter jih ščitili tudi pred razvojem dogodkov, ki bodo sledili.

Razgovori med Francijo in Italijo

Bern, 13. septembra. o. Iz nevtralnega diplomatskega vira se je zvedelo, da se vrše tajna posvetovanja med Italijo in Francijo na italijanskih tleh. Poročila pravijo, da se ta posvetovanja vrše v bližini San Rema. O teh sestankih ni mogoče dobiti nikakih podatkov, pač pa sklepajo, da se rešujejo italijansko-francoska sporna vprašanja, ki so ostala do današnjega dne še nerešena. Ti krogi pripisujejo tem posvetovanjem še tem večjo važnost zaradi tega, ker se istočasno nahaja maršal Badoglio nekje v Piemontu, za katerega uradno poročajo, da se nahaja na lovu. Ravno tako pripisujejo veliko važnost tem posvetovanjem zaradi sestankov francoskega in angleškega veleposlanika v Rimu z grofom Ciano.

Weygand na potu

Ankara, 13. septembra. AA. Havas: General Weygand je zapustil Ankaro z letalom nočjo ob osmih.

Drobne novice

Beograd, 13. septembra. AA. Danes ob petih popoldne se je v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje pod predsedništvom ministra dr. Milana Budisavljevića nadaljevalo delo konference glede preganjanja brezvestne špekulacije in podražite življenja. Na konferenci so razpravljali o že izdelanem načrtu uredbe ter je bil redigiran definitivni tekst, ki bo predložen ministrskemu svetu v odobritev. Konferenca je razpravljala o gotovih važnih problemih, ki so v ozki zvezi s sprejemom te uredbe. Konference so se udeležili tudi predstavniki vseh zainteresiranih ministrstev, glavne zadržke zveze ter ostalih gospodarskih ustanov.

Luksemburg, 13. septembra. AA. Havas: Pri Sengenu so Nemci razstrelili železniško progo Trier-Metz. Koščki železa so padli celo na luksemburško mesto Sengen. Nihče ni bil ranjen. AD KOONGRES

Angleška grožnja zaradi zračnih napadov na civilno prebivalstvo

London, 13. sept. AA. Reuter: V gornjem domu je lord Krew med drugim naglasil, kako angleško vojno letalstvo spušča sklepe, da se ne bombardirajo odprta in neutrajna mesta, ki nimajo strateške važnosti. Pravi, da so angleške letalske sile dozda že mnogokrat letale nad Nemčijo, da so pa vedno metale letake, ne pa bomb. V enekam duhu je govoril tudi lord Motistoun, ki je dejal, da Anglija in Francija strogo spoštujeta obljubo, ki sta jo dali predsedniku Združenih ameriških držav, da ne bosta bombardirali odprtih mest. Če bi pa sovražnik postopal drugače, ter vsilil vojno, ne da bi se izognil najhujšim grozotam, potem mora vedeti, da bi v taki vojni Anglija imela brezpogovorno nadmočje z ozirom na njen zemljepisni položaj in na dejstvo, da je v stanju nadalje neovirano graditi veliko število novih letal. V zvezi s to izjavo je govoril nato minister za zunanje zadeve lord Halifax. Omenil je, da je Anglija po predhodnem sporazumu s Francijo dne 3. sept. odgovorila predsedniku Združenih držav Franklinu Rooseveltu, da angleške letalske sile ne bodo bombardirale nevtrajnih mest. Nato se je Halifax obrnil k lordu Motieonu

KULTURNI OBZORNIK

Hrvatska zbirka religiozne lirike

Milan Pavlič D. I.: Pod okom Gospodnjim

Pisali smo že v našem listu, da je letos umrl v Zagrebu jezuit p. Milan Pavlič, ki spada med največje hrvatske religiozne pesnike. Zdi se njegov tovariš Josip Badakić D. I. poskrbel, da je izšel izbor njegovih poslednjih duhovnih pesmi, ki ga je za tisk priredil še pesnik sam in ga posvetil vseuč. prof. dr. J. Belanu in njegovi gospe. Knjigi je napisal urednik tudi lepo studijo o pesniku samem, s katerim je zvezana na Hrvatskem razvoj katoliške poezije in katoliške publicistike. Kakor posnemamo iz dodane studije, se je rodil leta 1878 v rodini, ki je imela 19 otrok, in sicer v strmi liški vasi nad Senjem. Ko mu je umrla mati, je kmalu stopil v senjko gimnazijo, kjer je napravil maturo in se svedel že poskušal v pesništvu. Na nadaljnje njegovo življenje so imeli največ vpliva trije ljudje: književnik Cihlar-Nehajev, s katerim sta bila največja prijatelja in s katerim sta razpravljala o književnosti in se učila pri slovanskih pesnikih sploh, pa tudi pri angleških in romanskih, dalje ideolog hrvatskega kmečkega gibanja Ante Radić, s katerim sta bila v ozki zvezi in ki ga je navajal živeti z narodom ter je bil posrednik med njim in semeniški organizacijami; tretji pa je bil mistik škof Lang, ki ga je obdržal v semeništvu in ga upeljeval v duhovno življenje, še posebej pa v lepoto krščanskih idealov, katerim je ostal tudi v pesmi zvest do zadnjega. Pozneje se je posvetil svojemu duhovniškemu delovanju kot katehet in gimnazijski profesor, tudi kot spiritual, toda že s 33. letom je bil upokojen ter se je odslej predal katoliški literaturi na Reki obenem z dr. Roguljo in dr. Eckertom, za katerim mu je bilo vedno hudo. Tedaj je njegovemu listu »Riječki novinar« objavil sedelovanje tudi Stefan Radić. Urejeval je nekaj časa tudi »Hrvatsko stražo«. Med vojno je stopil nazaj v službo ter je bil profesor bogoslovja v Senju. Toda leta 1924 pusti to službo ter stopi k jezuitom — v Ljubljano, kjer je celo leto preživel novicatu. Studiral je v Belgiji in se vrnil v Zagreb, kjer je urejeval »Glasnik« in pesnil dalje ter se posvečal predvsem religiozni literaturi ter prevodom iz raznih jezikov. Tu je umrl letos spomladi in zapustil v hrvatski književnosti lep spomin kot pravi književnik, eden najboljših izrazito katoliških pesnikov.

Kot pesnik je izdal več zbirk. Prva je imela naslov »Iz zakutak« (1902), ki so jo kritiki sprejeli z odobravanjem. Pred vojno je izšla tudi druga zbirka z naslovom »Pjesme«, v kateri pa se je že pokazal pravega umetnika s finim čustvom in velikim smislom za obliko, med ka-

terimi so imele največ uspeha lepe legende, v katerih je on mojster. Potem je izdal prevode Retteja (Kako sem se spreobrnul) in Manzonijeve »Zaročence«. Med zadnjimi deli pa so bili prevodi cerkvenih himen, ki so pred leti izšle v posebni zbirki »Himne« in ki so po virtuoznosti oblike mojstrska dela. Izbor iz njegovih pesmi zadnjih dvajsetih let pa je izšel sedaj v priučni knjigi »duhovnih pesmi«.

»Pod okom Gospodnjim« je antologija pesmi razdeljena v šest poglavij: Uz bojno svirku, Pred oltarom, Naša Gospa, Bog medu nama, Božji ljubimci ter Priče. Veliko njegovih pesmi je prigodnega značaja, toda po čustveni plati lepih primerih, še bolj pa po čudovitih rimah in virtuozni obliki tudi prigodnice ogrejejo (n. pr. Dragulj, t. Eckertu). Njegov svet je izrazito katoliška cerkvena religioznost, ki se izživlja v ljubezni do Jagnjeta, večnega Prijatelja, do naše Gospe, do Hostije in Srca Jezusovega. In ta poezija, ki ga družiti tudi snovno s cerkvenimi himnami, je resnična poezija, ker ni samo didaktična, temveč resnična iz vse duše zapeta s močno pesniško besedo. Včasih čutilno preveč pridigarski ton iz marsikateri in tudi prigodniško, kar slabi njegovo pesem zadnjih let, toda v nekaterih se kaže še vsa moč njegovih prvih lirskih pesmi. Dasi je sodobnik moderne, vendar večkrat zavzame iz njegove lire strune prejšnjih realistov Senoičnega kova, pa tudi Kranjčevićeva refleksivna pesem ima pri Pavliču svojega naslednika. V mnogem pa se da Pavličeva poezija primerjati pesmi našega Sardenka, zlasti iz njegovih »Mladih juterc«. Z njim ga veže tudi ljubezen do čiste oblike in besedne izbranosti ter formalne virtuoznosti. Za zgled samo začetni stih pesmi »Lanc«:

Oj, lan sam, lanja, tih i sitanlan;
u ran sam dan o nebu snio san.

ali pa velikonočna pesem, ki je ena najlepših v zbirki:

Tugu minu, Uskrs sinu,
Zvon zazuja,
Glas mu sveti svijetom leti
Aleluja!

Posred sretno trešnje cvjetne
Casomusta,
zlatnoj pčeli mimo vili:
Isus usta!

Knjiga, ki nam predstavlja dobrega hrvatskega religioznega pesnika, je lepo izdana ter vsega priporočila vredna.

Iz ljubljanske Opere

Po večletni tradiciji uprizarja naše operno gledališče ob vselejmskih dneh nekaj opernih predstav, ki so le ponovitve, večinoma iz pretekle sezone. Zato se ob letošnjih predstavah (Ero iz onega sveta, Baletni večer, Traviata, Trubadur in ena opereta) ustavimo le v toliko, v kolikor so bile združene z gostovanji ge. Zlate Gjungenac, gđ. Mire Bašičeve in g. Jožeta Gostiča. O nastopu ge. Gjungenac in g. Gostiča v »Traviati« je prav za prav odveč pisati, saj ju poznamo v teh vlogah še iz onih srečnih časov, ko sta bila oba še člana našega gledališča. Medtem so se časi v marsikaterem oziru spremenili, a »Traviata« je ob poglavitni in sugestivni igri Zlate Gjungenac, mojstrsko nijansirani s petjem vred, in ob velikih pevskih sposobnostih Jožeta Gostiča ohranila svojo staro, dovršeno in za občinstvo privlačno silo. Slednje so potrdile do zadnjega kotička sedene vrste poslušalcev, ki so bile ob ostalih predstavah dosti skromno posejane. — Nastop gđ. Bašičeve v »Trubadurju« je bil tudi lep dogodek. V vlogi Leonore je Bašičeva pokazala veliko glasovno bogastvo, od zvočnih lepo barvanih nižih do večkrat naravnost bleščečih višin, združeno s solidno pevsko tehniko. Kljub nekaterim okornostim v igri je njena sigurnost za prve začetke opernega udejstvovanja (če sem pravilno informiran) hvalevredna. Če bo v svojem nadaljnjem razvoju še bolj pazila na lepo muzikalno fraziranje, da bo bolj iz enega kosca vlitu in ne več sunkovito, kar je prerado raztrga in zdrobi muzikalno kontinuiteto pevске linije, bo na svoji poti gotovo dosegla prav zavidljivo višino. Slednja trditve gotovo ni preveč drzna sprito kvalitet, ki jih je gđ. Bašičeva pokazala na sobotni predstavi »Trubadurja«, za kar jo je tudi občinstvo nagradilo z navdušenim priznanjem.

Dr. V. V.

Ciril Pregelj je izdal v samozaložbi koračnico za klavir (harmoniko) pod naslovom: »Pozdrav Rogoški Slatini«, ki jo je doslej izvajal v dveh sezonah zdraviliški orkester v Rogoški Slatini. Koračnica, v kateri so deloma uporabljeni narodni motivi, je zelo efektivna, zunanja oprema je odlična, notni tisk pa izredno čist in razločen. Dobiva se po vseh knjigarnah.

Naš rod, letnik XL, 1939/40, št. 1 prinaša naslednje vsebino: Boris Kranjc: Misel. Anton Debeljak: Veveričja dirja (pesem). G. Rajčev-Spur in Atanasov: Božji darovi (iz bolgarskega). France Bock: Peter Klepec (povest, ki se bo nadaljevala). Marija Kmetova: Ekspedicija na Golovec. Franja Obid Jelincičeva: Damjanov Jernejc in njegov strah. Franjo Roš: Veverica. Kaj je doživel Trava (po S. Rouanovu priredil Emil Smasek). Fran Roš: Janček. Viljem Kunst: Daj nam danes naš vsakdanji kruh. Poleg tega še več leposlovnega drobiža in slikanje za najmlajše. Leposlovne sestavke so ilustrirali P. Georgijev, Riko Debenjak, Niko Pirmat, N. Busch, Dore Klementić, Fr. Sedec, L. Perko, S. Hotko. V zadnjem delu je več podučnih člankov, med katerimi omenjamo: Junaki sinjih višav (piloti-lovci). Naša domovina v številkah (Kuglar Mirko). Veak kraj ima svoj običaj. Opica Fruj in Gazela (Zima Vrščajeva). Zaklad na Mrtaloslu (Rudolf Mohar). Mladina piše itd.

Pri »Modri Ptici« je izšla monografija o pesniku Antonu Aškercu, ki jo je napisala gospe dr. Marja Borštnik-Skerlakova. O njej bomo v kratkem obširneje poročali.

Kres, 1. X., št. 9: A. A. Fantov september. Velikonočni mariborski dnevi. Jože Dular: Zemlja in ljubezen (celotna povest). Lokar France: Gledek v vrhove (pesem). Rado Miklič: Težko slovensko vprašanje. Björnson: Anže (sloveni Ivan Čampa). Dr. M. Wraber: Sprava in poraba sadja. Josenovec: Izbrana poglavja iz pesništva.

Mornariški glasnik, št. 4: Više školovanja u mornarici (Armin Pavlič). Sestav savremenih flota (Todor Vrbica). Uticaj barometarskih minimuma (depresija) i maksimuma na pojavu bure na Jadr-

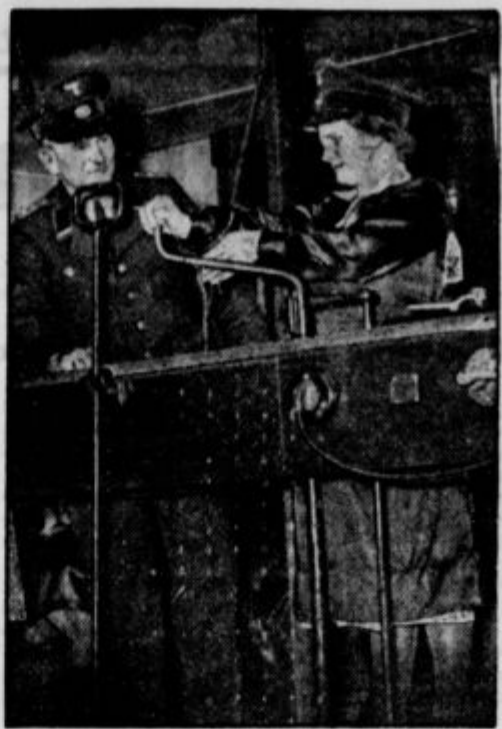
nu (Aleksander Andrić). Preki vojni sudovi u mornarici (Spasoje Urošević). Savremena sredstva za spasavanje posada potonulih podmornica (Fr. Bambić). Različnost: Iz davno minulih vremena (N. S.). Dalje: ocene knjig, novosti in beleške, trgovska mornarica, pregled važnejših događokov, bibliografija. Poseben dodatek: Sestav britanske mornarice 1. 1939, kar bo zanimalo tudi širše kroge.

Nekaj čeških knjižnih načrtov. — V založbi Lidových závodů tiskarek a nakladatelství v Olomucu bo izšla v najbližnjih dneh knjiga znanega katoliškega zgodovinarja dr. Avg. Neumaana, delo, ki ga je pripravil 25 let pod naslovom: K zgodovini husitstva na Moravskem (K dejinam husitství na Moravě). Delo bo prvo natančno znanstveno delo zgodovine husitskih bojev na Moravskem, kakor tudi podoba razmer pred nastopom husitov. Poleg tega bo tu podano tudi podrobno pregovarjanje zastopnikov bazilejskega cerkvenega zbora s husiti ter bo knjiga zlasti od te strani prinesla marsikaj novega. — Založba Vaclav Peter v Pragi je zasnovala novo poljudno znanstveno knjižnico pomembnih studij in razprav iz češkega kulturnega življenja, ki jo bodo pisali najpomembnejši češki znanstveniki, pod naslovom: Svazky, úvah a studií. Urejuje jo doc. dr. Fr. Kovarna ter bo obsegala, kakor je zdaj predvideno, naslednje studije: doc. Fr. Kovarna: Češka treznost in češki patos; M. Chorvath: Romantično obličje Slovaške; doc. dr. V. Černý: Razisem, njegov izvor in razvoj; J. Frejka: O gledališču, ki bi bilo v resnici narodno. Ti štirje zvezski so že v tisku ter bodo izhajali v posameznih šestih po 32 strani v žepni obliki, katerih vsak bo stal samo 4 Kč. Pripravljajo se še druga dela: prof. Arne Novak: Narod in njegova literatura, dr. A. M. Piša: Duh češke poezije po vojni; V. Jirat: Fr. Schiller; doc. dr. Heidenreich: Učitelj junášta (t. j. Holeček in Jugoslavija); do. dr. J. Patočka: Češka izobrazba; Jan Albert: Sparta; doc. dr. V. Jirat: Nova nemška literatura; dr. M. Kratochvil: Temeljni kamen Narodnega gledališča; doc. dr. R. Vacková: Sokratova vzgoja za življenjsko modrost; dr. B. Sekla: Narod in populacija; dr. J. Nebessart: Duh novega gospodarstva, itd. Zvezki, kljub temu, da bodo namenjeni i širokemu občinstvu, ne bodo imeli izključno poljudnega značaja, temveč bodo skušali ohraniti tudi znanstveno višino.

Dr. Jaromir Borecký — 70-letnik. V Pragi je praznoval 70-letnico dr. Jaromir Borecký, znani skladatelj, glasbeni kritik ter pesnik in prevajatelj. Prav Slovenci smo mu hvaležni za njegove prevode Aškerc, s katerimi je pomagal slovenski poeziji k svetovni slavi.

Kje leži Byronovo truplo? Tako je naslov angleški knjigi, ki jo je spisal Th. G. Barber, župnik v Hucksall Torkardu pri Nottinghamu (Byron — and where he is buried?) in v kateri pisatelj zavrača dosedanje trditve, da je Byron pokopan v navadnem skupnem vojaškem grobu na Grskem, kjer je umrl v času osvobodilnih bojev. Tradicija je, da si je pesnik sam želel, naj ga pokopljejo v skupnem vojaškem grobu, toda prijatelji mu te prošnje niso ugodili. Župnik G. Barber pravi v svoji knjigi, da je lani dal odpreti grobnico rodbine Byron v Hucksall Torkardu in pri tej priliki videl ostanke velikega pesnika, katerega truplo je dobro ohranjeno ter ima na obrazu celo umirni obraz. Pri tem pogledu se je baje tudi prepiral, na katero nogo je Byron šepal, namreč na desno, dočim veliko dosedanjih življenjepisecv trdi prav nasprotno. Knjiga je vzbudila na Angleškem veliko zanimanje.

Nagrade francoske Akademije. Francoska Akademija je letos odlikovala in nagradila naslednje pesnike: Verlainovo nagrado 6000 fr. je dobil Frederic Plessis za vse svoje življenjsko delo. — Barthoujevo nagrado 13.500 fr. je dobila M. A. Desmaret. — Nagrado francoskega jezika je dobil A. Douzat in J. Arache (ženska). Med drugimi odlikovanci so bili: Ch. Hagel, M. Diamant-Berger, Ducaud Bourget, De Ladeveze, A. Mary, J. Arnoux in Jaques Foucard.

Berlinska cestna železnica bo dobila ženske vozače. Na sliki: pouk novega vozača.

Nadzorstvo nad zločinci

Pod mučnim vtisom tako pogostih roparskih umorov v Sloveniji, s posebnim ozirom na one v Savinjski dolini, ki jih je zagrešil tolovaj Grebenšek, je pač umestno resno razmotrivanje, na kakšen način bi se naj sliha strahotna grozodejstva vsaj omejila, kajti iztrebiti popolnoma jih pač ne bo nikdar mogoče.

Ze iz časopisnih poročil preteklih časov je razvidno, da zagrešijo največja grozodejstva v pretežni večini zakrknjeni nesrečniki, ki so bili

ŠPORT

Jugoslavija prva v evropskem tenisu

Najslavnejša športna trofeja na svetu Davisov pokal je potovala leta 1933 iz Francije v Anglijo. Tam je ostala do leta 1937, dokler je imela Anglija Perryja. Istega leta pa je odpeljala Amerika to visoko odlikovanje preko Atlantskega Oceana. Leta 1938 je branila Amerika ta pokal uspešno napram Avstralcem. Toda samo dve leti se je Amerika mogla veseliti kot posestnica pokala, samo tako dolgo, dokler je bil v ameriškem moštvu igralec formata Donalda Budgeja. Letos pa je morala Amerika prepustiti dragoceno trofejo Avstralcem brez Budgeja, ki je prestopil v profesionalni tabor. Po moči igralcev onstran luže lahko trdimo, da bosta Amerika in Avstralija tudi v bližnji bodočnosti zmagovali za Davisov pokal.

V evropski coni sta si stali nasproti v finalni borbi Jugoslavija in Nemčija. Zmagala je — kakor znano — Jugoslavija z rezultatom 3:2 in je postala s tem najmočnejša v Evropi v teniškem športu.

Hrvatska atletska zveza na vidiku

Prihodno nedeljo ima zagrebška atletska podzveza izredni občni zbor. Ob tej priliki se bo osnovala hrvatska atletska zveza.

Jugoslavija se udeleži X. balkanskih iger

Kakor izgleda se bodo X. balkanske igre kljub izredno neugodni mednarodni situaciji vršile. Grška lahkoatletska zveza je namreč vprašala našo atletsko zvezo, da gotovo odgovori, če bo Jugoslavija sodelovala na letošnjih balkanskih igrah, ki bodo v Atenah. Naša zveza je odgovorila pozitivno.

Nov rekord v hoji

Nov rekord v hoji je postavil švedski rekorder John Mikkaelsson v Stockholmu na 10 angleških milj, katere je prehodil v času 1:13.59.4.

Evropska lahkoatletska »rang-lista« ali bilanca zadnje rekordne sezone

Ker smo tako rekoč ob koncu lahkoatletske in z ozirom na evropsko politično situacijo najbrž sploh poletne športne sezone, bi bilo čisto pravilno, da si nekoliko ogledamo najboljše uspehe evropskih lahkoatletov v predolimpijskem letu. V spodnji listi niso navedeni uspehi v hoji na 10 in 50 km, maratonski tek ter deseterboj, ki bo na programu olimpijskih iger. Če bi dosežene rezultate ocenili po tabeli z 10, 9, 8, 7, itd. točkami za posamezna mesta, potem bi dobili tale vrstni red narodov: 1. Nemčija, 402 točki, 2. Finska 232, 3. Švedska 119, 4. Italija 98, 5. Anglija 37, 6. Francija 34, 7. Norveška 32, 8. Nizozemska 26, 9. Madžarska 24, 10. Švica 20, 11. Poljska 18, 12. Estonka 16, 13. Grčija 11, 14. Luksemburg 6, 15. Belgija 2, 16. Danska 1 točko. Takole izgledajo rezultati:

100 metrov: Neckermann (N) 21.0; Neckermann (N), Mariani (I) 21.2; Gonelli (I) 21.4. Hornberger (N) 21.4; Harbig (N) 21.5; Köster (N), Konze (N) 21.6; Kemitt (N), Osendarp (H) 21.7 sek.

400 metrov: Harbig (N) 46.0; Lanzi (I) 46.7; Pennington (A) 47.3; Missoni (I), Hamann (N) 47.8; Brown (A) 48.1; Hahn (N) 48.2; Baumgarten (H), Edfeld (S) 48.3; Wieland (N) 48.5 sek.

800 metrov: Harbig (N) 1:46.6; Lanzi (I) 1:49.0; Brandseht (N) 1:50.3; Schumacher (N), Giesen (N) 1:51.2; Littler (A) 1:51.4; Wethered (A) 1:51.7; Anderson (I) 1:52.2; Levesqua (Francija) 1:52.3; Herrmann (N) 1:52.6.

1500 metrov: A. Andersson (S) 3:48.8; A. Jansson (S) 3:49.2; Hartikka (Finska) 3:50.0; Kandl (N), Poll (A) 3:50.2; Wooderson (A) 3:51.4; Sarkama (Finska), Jacob (N) 3:52.0; Mehlhose (N) 3:52.4; Mostert (Belgija) 3:53.4.

5000 metrov: Mäki (Finska) 14:08.8; Pekuri (Finska) 14:16.2; Jonsson (S) 14:18.8; Salminen (Finska) 14:22.0; Kusocinski (Poljska) 14:24.2; Tillman (S) 14:24.8; Nilsson (S) 14:25.6; Eberlein (N) 14:27.2; Schaumburg (N) 14:28.4; Syring (N) 14:29.0.

za razne delikte že mnogokrat kaznovani ter ponovno obsojeni na večletno ječo. Iz teh dejstev bi se dalo sklepati, da zaporne kazni v premnogih primerih žal ne učinkujejo pobiljevalno, zakaj občutek lastne, osebne sramote se — naravno — vedno bolj zmanjšuje, čim večje prestopke je zločinec zmožen ozir. pripravljen zagrešiti. Če pomislimo, da naj bi bilo veselje nad zgubljenjo, a zopet najdeno garjevo ovco večje kot nad 99 pravičnimi, potem se gotovo izplača voditi nad takimi izgubljeni nadzorstvo in jim nuditi po potrebi okolje za pobiljšanje in event. podlago za pošteno življenje.

Premnogokrat se zgodi — kakor hitro je paragrafom ozir. pravici zadoščeno — da se bivši jetnik naenkrat znajde na široki cesti ter se prestraši zopet pridobljene svobode, s katero ne ve ne kod ne kam, kajti živeti je treba... in v joči si ni belil glave, kaj bo jedel prihodnji dan. Morda še tli v njem iskrica dobrega, pa ga je sram iti zopet med domače ali znance, zato lava med tujimi ljudmi... in ker v mnogih primerih današnje dobe morda kljub dobri volji ne dobi dela, pač ni ničesar lažjega, kot da pri vsem njegovem že ukoreninjenem slabem nagnjenju zopet zapade v vedno večje močvirje hudodelstev, v napačni domnevi, da bo posebno med tujimi ljudmi mogel trajno prikriti svoje nove zločinske podvige.

Z dnem, ko sodna oblast izpusti kaznjence na svobodo, bi ne smelo biti njene misije konec, nasprotno, sedaj se šele začne važnejši del pobilševanja. Preden se več ali manj nevarni kriminalni tipi posloviijo in prepuste svoji nadaljnji usodi in lastni volji, bi bilo pač neobhodno potrebno ugotoviti, kam gredo, kaj bodo delali, s čim se bodo pečali, skratka, važno je, da merodajna državna oblast vso njihovo bodočo dejanje in nehanje — po potrebi z večkratnimi hišnimi preiskavami — stalno in strogo nadzoruje! Kdor res nima kam iti, naj bi mu merodajna oblast preskrbela primerno zaposlenje, event. pri državnih podjetjih, toda isto tako pod nadzorstvom.

Ni dvoma, da bi takšen postopek — četudi pomeni samo delno rešitev vsega problema — ne učinkoval uspešno in blagodejno za izboljšanje razmer, ki jih je država dolžna nuditi svojim državljanom-davkoplačevalcem v zaščito njihovega premoženja in življenja.

10.000 metrov: Tuominen (Finska) 30:07.6; Salminen, Pekuri (Finska) 30:10.6; Mäki (Finska) 30:35.4; Tillman (S) 30:42.2; Laihoranta (Finska) 30:47.4; Kurkki (S) 30:48.0; Tamila (Finska) 30:51.2; Szilagyi (Madžarska) 30:54.6; Szaplar (M) 30:56.8.

110 m zapreke: Lidman (S) 14.2; Glaw, Kumpmann, Hendrichs (N) 14.6; Brasser (H), Pollmanns (N) 15.0; Brissin (F), Anet (S) 14.7; Lockton (A), Thomson (D) 14.8 sek.

400 m zapreke: Hölling (N) 51.6; Glaw (N) 52.0; Storskrubb (Finska) 53.4; André (F) 53.6; Darr, Kliz (N) 53.7; Areskoug (S) 53.8; Fromme, Mayr (N) 53.9; Bossmans (B) 54.2 sek.

Skok v višino: Nicklen (Finska) 2 metra; Oedmark (S) 1.99; Weinkötzt (N), Kalima (Finska) 1.98; Person (S) 1.96; Martens, Gehmert (N) 1.95; Campagner (I), Lundquist (S) 1.93; Peräsalu (Finska) 1.92 m.

Skok v daljavo: Maffei (I) 7.58; Gyurica (M) 7.51; Long (N) 7.49; Studer (Švica) 7.43; Mersch (Luxemburg) 7.42; Simola (Finska) 7.40; Ledel, Baleazzo (F) 7.39; Kron (N) 7.38; Hakansson (S) 7.37 m.

Skok s palico: Kaas (N) 4.16; Romeo (I), Ländsmäki (Finska) 4.15; Glötzner (N) 4.14; Moronczyk (P) 4.10; Haunzwinkel (N) 4.00; Müller (N) 4.06; Zuffka (M) 4.05; Sutter (N), Bästberg (S) 4 metre.

Troskok: Rajasaari (Finska) 15.52 m; Krotem (Norv.) 15.49; Zieba, Joch (N) 15.05; Palamiotis (Grčija) 15.02; Bini (I), Illovaara (Finska) 15.01; Norein (Finska) 14.95; Andersson (S) 14.93; Malich (N) 14.79 m.

Disk: Lampert (N) 52.26; Soerlie (Norveška) 51.80; Wolapet (N) 51.52; G. Bergh (S) 51.18; Trippe (N) 51.03; Syllas (G) 51.00; Oberweger (I) 50.92; Schröder (N) 50.77; Kulitz (M) 49.91; Consolini (I) 49.51 m.

Krogla: Stöck (N) 16.49; Woellke (N) 16.45; Trippe (N) 16.43; Kreek (Estonska) 16.28; Gierutto (P) 16.02; Bärlund (Finska) 15.82; Lampert (N) 15.75; Backman (Finska) 15.64; de Bruyn (H), Janssen (N) 15.55 m.

Kopje: M. Järvinen (Finska) 76.48; Nikkanen (Finska) 74.67; Autonen (Finska) 73.90; Sule (E) 73.51; Atterwall (S) 72.36; Mikkola (Finska) 72.16; Mainio (Finska) 71.80; Toivonen (Finska) 71.31; Issak (E) 70.87; Varzhegyi (M) 70.78 m.

Kladivo: Veirilä (Finska) 58.67; Blask (N) 58.65; Storch (N) 58.52; Hein (N) 57.03; Mayr (N) 55.97; Houtzager (H) 55.53; Beyer (N) 54.95; Lutz (N) 54.29; Greulich (N) 52.89; Anttala (Finska) 52.47 m.

3000 m zapreke: Kaindl (N) 9:06.8; Iso-Hollo (Finska) 9:08.8; Larsson (S) 9:09.0; Lindblad (Finska) 9:09.6; Seidenschurn (N) 9:10.6; Mattilainen (Finska) 9:12.2; Tuominen (Finska) 9:12.6; Pekuri (Finska) 9:14.2; Ollander (S) 9:16.0; Seegerström (S) 9:17.0.

4 × 400 metrov: Nemčija 40.1, Italija 40.8, Francija 41.3, Švica 41.7, Madžarska 41.9, Švedska 42.0, Holandska 42.2, Finska 42.7 sek.

4 × 400 metrov: Nemčija 3:10.4, Italija 3:12.4, Švedska 3:16.2, Finska 3:16.4, Francija 3:17.0.

ZFO

Prve lahkoatletske tekme FO okrožja v Kranju

Preteklo nedeljo so se vršile prve lahkoatletske tekme FO v Kranju. Doseženi so bili sledeči rezultati:

Croiss-country na 5000 m: 1. Perčič Jože, Šmartno 17.28; 2. Proj Ivan, Šmartno; 3. Jereb Jože, Šmartno.

Tek na 1500 m: 1. Mabe Stanko, Kranj 4.58; 2. Kočar Ivan, Šmartno.

Tek na 800 m: 1. Rant Pavel 2:34.4; 2. Pičuh Miro, Šmartno; 3. Pretnar Leopold, Kranj.

Tek na 100 m: 1. Lavrenčič Srečko, Primskovo, 12.8; 2. Čop Leopold, Kranj; 3. Berčič Mirko, Kranj.

Skok v višino: 1. Strupi Ivan, Kranj, 1.60; 2. Okorn Rupert, Kranj; 3. Pogačnik Janko, Kranj.

Skok v daljino: 1. Čop Leopold, Kranj, 5.40; 2. Lavrenčič Srečko, Primskovo; 3. Ramovš Marjan, Kranj.

Met kroglo obojerno: 1. Vovk Jože, Kranj, 17.24; Berčič Alojzij, Šmartno; 3. Berčič Mirko, Šmartno.

Stafeta 4 krat 100 m: 1. Kranj 1. (Ciglič, Fras Čop, Lavrenčič), 55 sekund 2. Šmartno; 3. Kranj 2.